

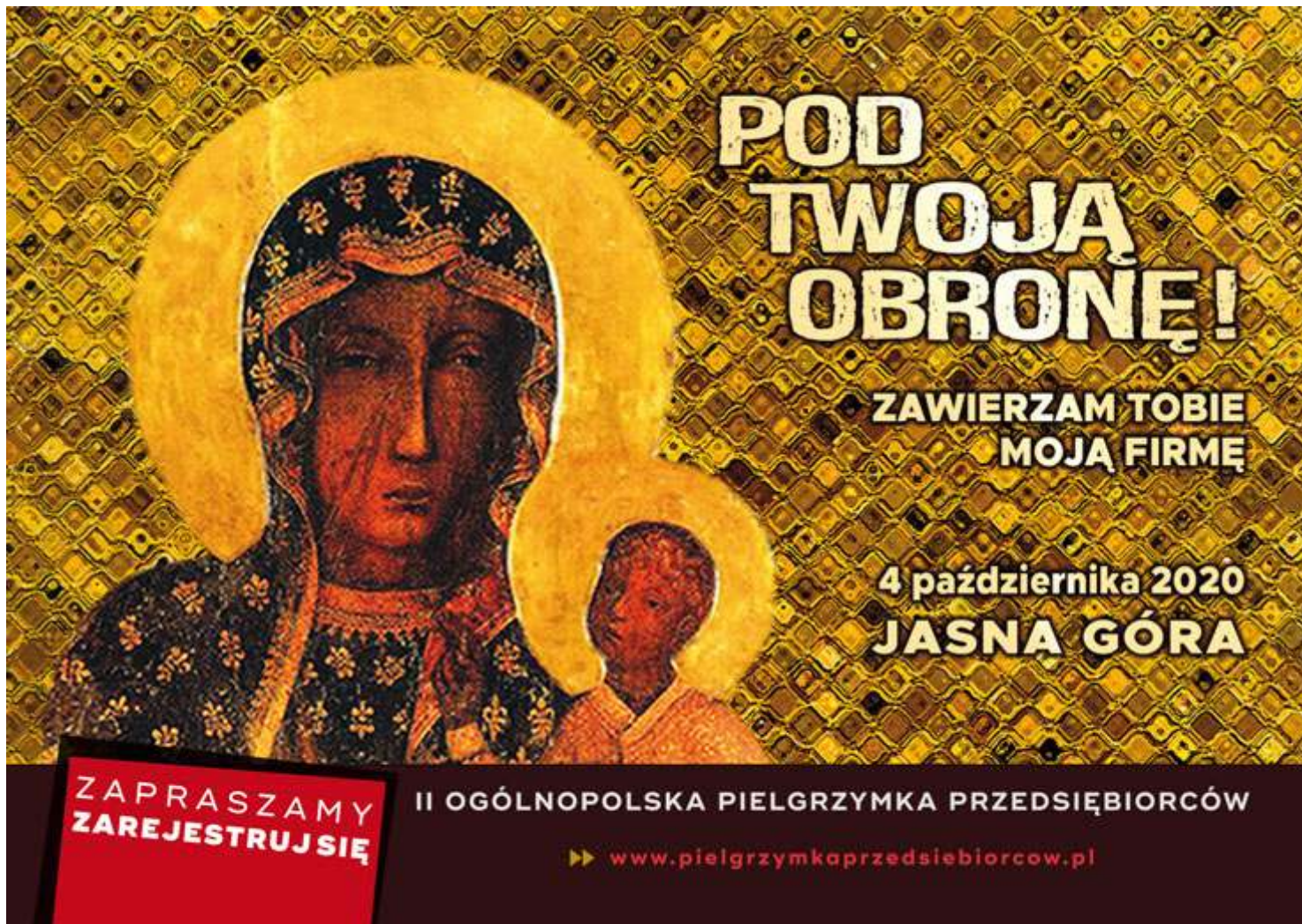
20.09.2020
nr 38 (778)
cena 5 zł
(w tym 8% VAT)
NR INDEKSU 205 109
ISSN 1734-9079
www.idziemy.pl

idziemy

KOŚCIÓŁ W MEDIACH

s. 10

Zareklamuj się u nas!

idziemy

II okładka
205 x 285 + 5 mm na spady

1/1 strona wewnątrz pisma
205 x 285 + 5 mm na spady

Junior page
135 x 190 mm
+ 5 mm na spady

moduł
reklamowy
75 x 140 mm

moduł
reklamowy
95 x 67 mm

Zapraszamy do kontaktu: reklama@idziemy.com.pl, tel. 502 142 292

ks. Henryk Zieliński

Pachnące Ewangelią

W każdej Mszy Świętej Kościół modli się, „abyśmy byli wolni od grzechu i bezpieczni od wszelkiego zamętu”. Słowa te są częścią tzw. embolizmu, czyli „wstawki”, którą odmawia celebrans bezpośrednio po „Ojcze nasz”. Umieszczono ją w tym ważnym punkcie Liturgii Eucharystii w V wieku. Był to czas tzw. wędrówki ludów. Rzym, najężdżany i płdrowany przez barbarzyńskie plemiona, czasem nawet częściowo chrześcijańskie, ale nie katolickie, chylił się ku upadkowi. Zawodziły kolejne instytucje cesarstwa, w proch obracał się cały świat wartości, na których zbudowana była antyczna cywilizacja. Trudno było tej cywilizacji bronić, kiedy ona, bez owych barbarzyńców, werbowanych do armii i wykonujących wiele służebnych prac, nie mogła już istnieć. Coraz więcej było w cesarstwie ludzi nieznających języka Cicerona i negujących rzymski porządek.

Pojawiał się zamęt obejmujący wszystkie dziedziny życia. Był większym zagrożeniem dla Rzymu i dla rzymskokatolickiego Kościoła niż otwarta wojna, w której wrogowie są w naturalny sposób niewymieszani ze swoimi. Specjaliści od konfliktów zbrojnych twierdzą, że najgorszą z wojen jest wojna domowa. Prócz zamętu i paraliżu instytucji niesie ona zazwyczaj niespotykane w innych konfliktach okrucieństwo. W wojnach domowych nie bierze się jeńców, są za to bezlitosne rzezie, jak w Rwandzie czy na Bałkanach. Nie obowiązuje wówczas żadne prawo, żaden punkt odniesienia, do którego można się odwołać.

Dlatego, prócz modlitwy o pokój, Kościół dołączył do tekstów mszalnych błaganie, abyśmy byli „bezpieczni od wszelkiego zamętu”. Jest ono wciąż aktualne, chociaż dzisiaj zyskało bardziej duchowe i moralne znaczenie. Sianie zamętu stwarza bowiem, dla Kościoła i ludzkich sumień, zagrożenie nierzadko większe niż otwarta walka z religią. Zamęt powoduje w człowieku jakieś pogubienie, dezorientację, wyłączenie mechanizmów obronnych wobec tego, co niszczy jego świat wartości. W zamęcie wielu ludzi, nawet w dobrej intencji, może czynić zło.

Paradoksalnie Kościół w Polsce był duchowo mocniejszy, gdy po rząd dusz próbowała sięgać „Trybuna Ludu”, niż gdy

robi to dzisiaj „Gazeta Wyborcza”. Wobec gazety z tamtych czasów ludzie nie mieli wątpliwości co do celów jej mocodawców. Nie publikował w niej żaden biskup czy ksiądz. W dzisiejszej „Gazecie” dobro jest sprytnie wymieszane ze złem, publikują w niej duchowni i tzw. „katolicy otwarci”. Chrześcijaństwo jest w niej chwalone jako „jedyna religia, w której wszystkie prawdy

wiary zostały przedyskutowane i demokratycznie przegłosowane”. Kto się połapie, gdzie tu jest haczyk? Bo jest!

Inny przykład siania zamętu to niedawna publikacja „Dobrego Tygodnia” na temat Doroty Masłowskiej, ukazująca ją, wbrew faktom, jako gorliwą katoliczkę. Pisarka poczuła się tym obrażona i zapowiedziała skierowanie sprawy „na drogę prawną”. Przy okazji wyszło jednak na to, że posądzenie kogoś o katolicyzm może być obraźliwe... Do tego czasopismo, wydawane przez niemiecki Bauer, zostało nazwane wbrew faktom „tygodnikiem katolickim”, co uderza w wiarygodność tygodników katolickich. Nie spotkało się to z jakimkolwiek dementi właściwej instytucji kościelnej. Zgadzam się z panią Masłowską, że zamiast sięgać po tak „katolicki” tygodnik, jak wspomniany, lepiej już czytać Barbarę Cartland.

Jeszcze trochę, a do tytułu „katolicki”, awansować może nawet wchodzący na rynek tygodnik „Fakty po Mitach”, powstający na gruzach dawnych „Faktów i Mitów”, których założycielem był wszakże były ksiądz, a jednym z publicystów człowiek też mocno „związany” z Kościołem, kpt. SB Grzegorz Piotrowski – zabójca ks. Popiełuszki. Teraz do grona publicystów tygodnika dołączyć ma jedna ze sztandarowych postaci Konfederacji: Janusz Korwin-Mikke! Ciekaw jestem komentarza na ten temat Krzysztofa Bosaka i Grzegorza Brauna, jak to jest z prawicością Konfederacji i jej stosunkiem do Kościoła, bo trzeba unikać zamętu.

Czasy, w których Kościół corocznie ogłaszał indeks ksiąg, filmów i czasopism zakazanych, przeminęły i pewnie nie wróć. Zresztą byłoby to zadanie trudne i ryzykowne. Nawet w czasopismach uznanych lub do niedawna uznawanych za katolickie można dzisiaj znaleźć treści jawnie antyewangeliczne i antykościelne. Mamy zamęt większy niż kiedykolwiek. Jak się przed nim obronić w sercu? Papież Franciszek w tegorocznym Orędziu na Dzień Środków Społecznego Przekazu daje jedno kryterium: abyśmy spośród medialnych narracji wybierali te, które „pachną Ewangelią”.

henryk.zielinski@idziemy.com.pl

20.09.2020 **idziemy** w numerze:

TEMAT TYGODNIA

Kościół w mediach, media w Kościele s. 10

Parafia w eterze s. 18

NA CZASIE

UKSW na fali s. 4

Ze świata s. 6

Z kraju s. 14

Strachliwe pokolenie s. 23

Niepokojąca wschodnia granica s. 36

NASZE SPRAWY

Lęk przed COVID-19 s. 43

Groźna bąblowica s. 43

Praca zdalna s. 44

Program TV s. 47

MOJA WIARA

Kościół o LGBT+ s. 20

Św. Ojciec Pio – nasz orędownik u Boga! s. 23

ŚDM – reaktywacja s. 38

Nie spoczął s. 42

Czytanie nie kończy się na papierze! Najnowsze wiadomości i opinie na stronie www.idziemy.pl.
E-wydanie tygodnika można zakupić na stronach: www.eprasa.pl, www.egazety.pl.

Czy mamy szansę na to, by rok 2021 ogłoszony został przez Sejm Rokiem Prymasa Wyszyńskiego, o co zabiega UKSW?

– Ufam, że tak się stanie. Na pierwszym posiedzeniu Senatu UKSW nowej kadencji przedstawiłem wniosek, aby zwrócić się do Sejmu RP o ustanowienie roku 2021 Rokiem kard. Stefana Wyszyńskiego. W przyszłym roku będziemy bowiem obchodzić 120. rocznicę urodzin i 40. rocznicę śmierci prymasa, który pozostaje wielkim autorytetem moralnym i społecznym, a jego zasługi dla obrony praw człowieka i narodu, dla wolności religijnej i w doprowadzeniu do wolności Polski są ogromne. Prawdopodobnie w przyszłym roku odbędzie się także be-

fol. M. Dziobkowski UKSW

ni. Od nowego roku akademickiego będziemy kształcić już – czy inaczej: zaledwie dwa roczniki adeptów medycyny. Jesteśmy więc w fazie początkowej, ale rokującej dobrze na przyszłość. Mamy już dobrą kadrę dydaktyczną i naukową, pozyskujemy wciąż nowe osoby, nawiązaliśmy współpracę z renomowanymi szpitalami w Warszawie – Wojskowym Instytutem Medycznym, Szpitalem Klinicznym MSWiA, a także Narodowym Instytutem Kardiologii w Aninie oraz innymi stołecznymi ośrodkami medycznymi. Współpracujemy z Warszawskim Uniwersytem Medycznym, gdzie nasi studenci pierwszego roku mają zajęcia praktyczne z anatomii.

Istotnym etapem rozwoju Wydziału Medycznego będzie ukończenie budowy

UKSW NA FALI

Z ks. prof. dr. hab. **Ryszardem Czekalskim**,
rektorem Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie,
rozmawia Irena Świerdzewska

atyfikacja prymasa. Uchwała o ustanowieniu roku Stefana kard. Wyszyńskiego przez senatorów UKSW została przyjęta jednogłośnie, przez aklamację, 10 września, a już nazajutrz, 11 września, została złożona w Sejmie. Uchwałę Senatu UKSW poparł także Wielki Kanclerz UKSW kard. Kazimierz Nycz. Mam nadzieję, że parlament szybko zajmie się wnioskiem i ogłosi rok 2021 Rokiem kard. Wyszyńskiego. Nasz uniwersytet, którego prymas jest patronem, na pewno włączy się w działania związane z przyszłorocznymi rocznicami i wydarzeniami.

Czy studiowanie na UKSW jest dziś atrakcyjne dla młodzieży?

Wiele młodych osób pragnie studiować na naszej uczelni, co potwierdzają liczby i co nas bardzo cieszy. Obecnie mamy około 10 tysięcy studentów. W tym roku o przyjęcie na studia stacjonarne I stopnia starało się ponad 9500 osób, z czego przyjęliśmy około 2250 osób. Największym zainteresowaniem maturzystów – podobnie jak w roku ubiegłym – cieszył się kierunek lekarski. Bardzo dużo chętnych było na psychologię czy stosunki międzynarodowe, ale również inne kierunki na dwunastu wydziałach uczelni. W tej chwili trwa dodatkowa rekrutacja, a jej wyniki będą znane na początku października.

Jak Ksiądz Rektor ocenia obecną kondycję uczelni, z którą jest zwią-

zany od początku swojej kariery naukowej?

Istotnie, wszystkie stopnie i tytuły naukowe zdobyłem na naszej uczelni. Pracę naukowo-dydaktyczną rozpocząłem w 1999 roku, tuż po tym, jak Akademia Teologii Katolickiej została przekształcona w Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego. To już ponad 20 lat. Od tego czasu uniwersytet zmienił się bardzo – rozwinął, rozrósł, osadził w świecie akademickim. Mamy obecnie 12 wydziałów, ponad 40 kierunków kształcenia, około 800 pracowników naukowo-dydaktycznych i ponad 400 pracowników administracyjnych. 20 lat temu nie było nowoczesnego kampusu na ul. Wóycickiego, który wciąż rozbudowujemy. W tym roku oddane zostało do użytku nowoczesne centrum sportowe. Rośnie budynek Collegium Medicum. Trzeci nasz kampus powstaje w Dziekanowie Leśnym, gdzie budujemy siedzibę Multidyscyplinarnego Centrum Badawczego, które będzie realizowało wielkie projekty badawcze o charakterze ogólnokrajowym i światowym.

Czy Wydział Medyczny Collegium Medicum spełnia oczekiwania odnośnie do kształcenia przyszłych kadr medycznych?

Collegium Medicum jest naszym najmłodszym wydziałem. Jego funkcjonowanie jest dla nas ogromnym wyzwaniem, ale też wyrazem dynamicznego rozwoju uczel-

jego siedziby pod koniec 2021 roku. Być może w przyszłości uda się nam zbudować własny szpital uniwersytecki lub pozyskać któryś spośród istniejących szpitali warszawskich. Tym, na co kładziemy duży nacisk w kształceniu lekarzy, ale też personelu pielęgniarstwa na kierunku pielęgniarstwo, jest postawa etyczna oraz podmiotowe podejście do pacjenta.

Jako nowy rektor jakie Ksiądz Profesor widzi wyzwania stojące przed uczelnią?

Nasz uniwersytet, jak wszystkie uczelnie wyższe, stoi przed wyzwaniami związanymi z bezprecedensowym rozwojem technologicznym i cyfrowym. Odpowiedzią na nie jest m.in. stworzenie Multidyscyplinarnego Centrum Badawczego z laboratoriami, nowoczesnym zapleczem badawczym na najwyższym poziomie. Chcemy wchodzić w nowe przestrzenie rozwoju naukowego, rozwijać międzynarodową współpracę naukowo-badawczą, wymianę akademicką naszych pracowników i studentów. Musimy tworzyć nowoczesny uniwersytet, a jednocześnie zachować depozyt osiągnięć naszych poprzedników. W centrum naszych działań badawczych i dydaktycznych zawsze będzie stać człowiek i jego godność, o której tak wiele mówił nasz patron kard. Stefan Wyszyński.

Zebranych powitał redaktor naczelny tygodnika ks. Henryk Zieliński. Biskupa Kamińskiego prosił o dalsze wytrwałe wsparcie, mówiąc, że „wciąż potrzebujemy opieki, bo do pełnoletności jeszcze nam trochę brakuje”. Podziękował też jego poprzednikom, szczególnie abp. Sławojowi Leszkowi Głódziowi, który podjął decyzję o powstaniu pisma.

W swej homilii, ordynariusz diecezji warszawsko-praskiej podkreślił, że „co jakiś czas trzeba się zatrzymać i zastanowić, czy to co robimy ma sens i przynosi owoce. Tak przecież robią pielgrzymi, a my jesteśmy ludem pielgrzymim. Potrzeba nam, tak jak na pielgrzymce, zatrzymać się dla odpoczynku, aby się posilić. Także ten postój służy refleksji, czy nie trzeba zweryfikować swojej drogi. Podobnie i w tym, co dziś jest naszą szcze-

foto. Wojciech Łączyński

15 lat tygodnika „Idziemy”

Mszą dziękczynną, której w Katedrze Warszawsko-Praskiej przewodniczył bp Romuald Kamiński, rozpoczęły się obchody 15. rocznicy powstania tygodnika „Idziemy”.

gólną częścią tego eucharystycznego spotkania, kiedy staramy się spojrzeć na te 15 lat”.

Rozważając kwestię Bożego miłosierdzia, związaną z czytaniem w tą niedzielę fragmentem

Ewangelii, bp Kamiński wskazał na potrzebę zrozumienia i przyjęcia wskazanej przez Chrystusa postawy. – Tygodnik „Idziemy” różnymi ścieżkami prowadzi nas na główny trakt, żebyśmy jako pielgrzymi jak najrychle dotarli gdzieś z tych bocznych rubieży na ten utwardzony, prosty, wiodący do nieba trakt, gdzie tą siłą pociągową, jakby pasem transmisyjnym, jest właśnie rozumienie miłosierdzia. Trzeba przyznać, że ta posługa tygodnika „Idziemy” była, jest i daj Boże będzie owocna. Nie sposób zsumować osiągnięcia tygodnika. To tajemnica tysięcy, tysięcy serc – podkreślił. – Tak byśmy sobie życzyli, aby ten szczególnie pomocnik duszpasterski służył na następne lata – dodał.

Więcej na stronie 34

Krzysztof Ziemięć

Kłęska człowieczeństwa

Przyjęcie ustawy o eutanazji byłoby „kłęską człowieczeństwa” – apeluje głośno, znany ze swojej niezłomnej konserwatywnej postawy, hiszpański duchowny, kard. Antonio Cañizares. Tylko nikt niemal go nie słucha. A już na pewno nie rządzący w Madrycie. Hiszpański parlament odrzucił w tym tygodniu wszystkie poprawki do ustawy, która prawdopodobnie zostanie wkrótce przyjęta. Biskupi i wierni nie ukrywają swojego zaniepokojenia. W liście otwartym, skierowanym do rządu kardynał apeluje: „Zrozumcie, że jako rząd lub parlamentarzyści, macie chronić wspólne dobro, w oparciu o podstawowe

prawa i obowiązki społeczeństwa, które reprezentujecie. To nie jest wtrącanie się w politykę, odpowiedzialność, jako biskupa i obywatela, nie pozwala mi milczeć” – dodaje. Wtórnie mu kardynał Carlos Osoro Sierra z Madrytu, dla którego przyjęcie ustawy o eutanazji

to „zdrada życia”. „Cierpienia nie można przeciwstawiać możliwości godnego życia. Musimy zrobić wszystko, co konieczne, aby ludzie mniej cierpieli. Są środki, aby to osiągnąć” – podkreśla. Przyjęcie ustawy o eutanazji jest jednym z punktów programu obecnego rządu, który tworzą socjaliści i lewicowa partia Unidas Podemos. A pośpiech, jak mówią znawcy hiszpańskiej polityki, potrzebny jest, by odwrócić uwagę od realnych problemów społeczeństwa, takich jak choćby wysokie bezrobocie, spowodowany pandemią kryzys i katastrofalny stan służby zdrowia, w której na czas pandemii odłożono wszystkie planowane zabiegi,

poza aborcjami, których liczba zwiększa się z roku na rok!

Podobna sytuacja ma miejsce we Francji. Tam dodatkowo koronawirus stał się powodem do zezwolenia na modyfikowanie ludzkich embrionów oraz wprowadzenia aborcji, de facto na życzenie, do 9. miesiąca ciąży. Francuskie Zgromadzenie Narodowe przegłosowało niedawno nowelizację ustawy bioetycznej, gdzie rozszerzono nie tylko dostęp do aborcji, ale pozwolono na genetyczne modyfikowanie embrionów, tworzenie chimer i sztuczne zapłodnienie dla lesbijek i samotnych kobiet. Po masowych protestach prace wstrzymano, ale parlament powrócił do forsowania zmian. Skutecznie. W ostatniej chwili dodano rozszerzenie aborcji aż do urodzenia.

Podobne prawo chcą wprowadzać też niektórzy politycy w innych krajach, a niedawne regulacje prawne w stanie Kalifornia, zmusiły wspólnoty chrześcijańskie do przeka-

zywania środków finansowych na plany ubezpieczenia zdrowotnego, zakładające również aborcję. Co zatrzymała dopiero osobista interwencja Donalda Trumpa, który argumentował, że wspieranie procedury odbierania ludzkiego życia, jest nie

tylko niemoralne, ale także niezgodne z prawem.

To wszystko dzieje się na naszych oczach, we współcze-

Czy starczy nam sił i moralnego zaparcia, by zatrzymać to szaleństwo?

snym, pędzącym nie wiadomo dokąd świecie, do niedawna opartym na chrześcijańskich fundamentach i zasadach. Wychożący na ulice od ponad miesiąca Białorusini zapewniają, że nie dadzą się zastraszyć reżimowi, mimo brutalnych represji. Idąc za ich przykładem warto zapytać: Ile determinacji mają w sobie ludzie odwołujący się do Boga i wiary, tu w Europie? Czy starczy nam sił i moralnego zaparcia, by zatrzymać to szaleństwo?

Autor jest dziennikarzem TVP

W SKRÓCIE

■ **Bazylika mniejsza w Karagandzie.**

Kościół św. Józefa w Karagandzie stał się pierwszą świątynią katolicką w Azji Środkowej, podniesioną przez Watykan do godności bazyliki mniejszej. Obiekt zbudowano na prośbę prześladowanych katolików, których Sowietci zesłali w latach trzydziestych do ówczesnej Kazachskiej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej. Tu znajduje się grób bł. ks. Władysława Bukowińskiego, apostoła Kazachstanu.

■ **Nowa diecezja dla Polaka.** Ojciec Święty mianował dotychczasowego ordynariusza diecezji Goroka w Papui Nowej Gwinei, bpa Dariusza Piotra Kałużę MSF, ordynariuszem diecezji Bougainville. Bp Kałuża ma 53 lata, jest księdzem od roku 1993. Na misjach w Papui-Nowej Gwinei pracuje od 23 lat. Od 2016 r. był biskupem diecezji Goroka.

■ **Bez gier.** Rada Miejska Pragi postanowiła, że od 1 stycznia 2021 r. zabronione będą na terenie czeskiej stolicy automaty do gier hazardowych. Automaty już funkcjonujące mają działać do wygaśnięcia udzielonych na nie licencji, co nastąpi w ciągu trzech lat.

■ **Kolejny pożar w Bejrucie.** Libańscy strażacy i wojskowe śmigłowce ugasiли wielki pożar w porcie w Bejrucie, który wybuchł zaledwie miesiąc po tym, gdy potężna eksplozja zdewastowała port i okolice. Pożar powstał w trakcie prac spawalniczych podczas remontu po sierpniowej eksplozji.

■ **Winny śmierci jezuitów.** Na karę 133 lat więzienia skazał hiszpański sąd salvadorskiego pułkownika Inocente Orlando Montano. Sąd uznał go winnym śmierci 5 hiszpańskich jezuitów zabitych w 1989 r. w Salwadorze przez rządzący tam wówczas wojskowy reżim.

■ **Przeciwko ideologii gender.** Około 100 znanych obywateli Portugalii, w tym byli prezydenci i premierzy, podpisali się pod petycją, której sygnariusze domagają się odstąpienia przez szkoły publiczne od obowiązkowego nauczania kwestii sprzecznych z przekonaniami rodziców oraz uczniów, w tym m.in. ideologii gender.

■ **Jednym głosem.** Ministrowie spraw zagranicznych państw grupy G7: Kanady, Francji, Niemiec, Włoch, Japonii, Wielkiej Brytanii i Stanów Zjednoczonych Ameryki oraz wysoki przedstawiciel Unii Europejskiej we wspólnym oświadczeniu potępił próbę otrucia rosyjskiego opozycjonisty Aleksieja Nawalnego.

fol. PAP/EPA/Shawn Thew

TYM, CO ZGINĘLI

Prezydent USA Donald Trump w Shanksville, w Pensylwanii, oddał hołd Amerykanom, którzy zginęli w zamachach terrorystycznych z 11 września 2001 roku. 19 lat temu rozbił się tu jeden z czterech uprowadzonych przez terrorystów samolotów. Pasażerowie i załoga podjęli próbę obez-

władnienia terrorystów. Prezydent oświadczył, że pasażerowie lotu „triumfowali nad terroryzmem” i „oddali życie w obronie naszego kraju”. Nazwał ich amerykańskimi bohaterami. W Nowym Jorku na miejscu ataku na World Trade Center odczytywano nazwiska wszystkich ofiar.

fol. PAP/EPA/Vatican Media Handout

EKOŁODZY U FRANCISZKA

Franciszek spotkał się z przedstawicielami wspólnot „Laudato si’”, założonymi przez ekologów chrześcijańskich w odpowiedzi na apele Ojca Świętego o ratowanie naszej planety. Fundamentem ich działania jest ekologia integralna zaproponowana przez Franciszka w encyklice poświęconej ochronie wspólnego domu. Podczas spotkania papież przypomniał,

że słowo „integralna” oznacza, że wszystko w stworzeniu jest ze sobą powiązane i stanowi niejako jeden organizm, który należy chronić. Zaznaczył, że pandemia pokazała, iż zdrowie człowieka nie jest odseparowane od stanu środowiska, w którym żyje. Zmiany klimatyczne nie tylko zaburzają równowagę w przyrodzie, ale również są przyczyną ubóstwa i głodu.

ZNISZCZYLI NARKOTYKI

Aż 160 ton narkotyków i nielegalnych środków dopingujących, skonfiskowanych wcześniej przestępcom, zniszczyła komisyjnie policja w mieście Loes w Timorze Wschodnim.

fol. PAP/EPA/Antonio Dasiparu

fot. PAP/EPA/Ettore Ferrari

ZŁOTE LWY W WENECJI

Film „Nomadland” w reżyserii Chloe Zhao został uhonorowany Złotym Lwem na 77. Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Wenecji. Srebrnym Lwem – Wielką Nagrodą Jury doceniono „Nuevo Orden” Michela Franco. „Nomadland” opowiada o żyjącej w Nevadzie kobiecie, która pewnego dnia porzuca dotychczasowe, uporządkowane życie i zostaje współczesnym nomadą.

Nagrodę za najlepszą reżyserię otrzymał Kiyoshi Kurosawa za „Wife of a Spy”. Za najlepszą rolę kobiecą doceniono Vanessę Kirby. W filmie „Pieces of a Woman” Kornela Mundruczo angielska aktorka zagrała kobietę, która straciła dziecko. Nagroda za najlepszą rolę męską powędrowała do Pierfrancesco Favino za kreację w „Padre nostro” Claudio Noce.

fot. PAP/EPA/Ramon Mangold

POGRZEB KARD. SIMONISA

Na cmentarzu św. Barbary w Utrechcie odbył się pogrzeb prymasa seniora Holandii kard. Adrianusa Johannes Simonisa, który zmarł 2 września w wieku 88 lat.

fot. PAP/EPA/Kyle Grillo

POŻARY W USA

Dziesiątki pożarów spotęgowanych silnym wiatrem spaliły lasy i zabudowania w sta-

nach Zachodniego Wybrzeża USA: Kalifornii, Oregonie i Waszyngtonie. Zniszczone są tysiące domów, zginęło co najmniej 15 osób, setki tysięcy ludzi ewakuowano. Liczba osób objętych ewakuacją w samym tylko Oregonie wzrosła do pół miliona, czyli około jednej ósmej ludności stanu. Tysiące kolejnych osób przesiedlono na północ i południe w sąsiednich stanach Waszyngton i Kalifornia. W miejscowości Malden na wschodzie stanu Waszyngton spłonęło w pożarze aż 80 proc. budynków. Ogień zniszczył m.in. komisariat, remizę, ratusz, bibliotekę oraz pocztę.

■ **Wymazane imię.** W Hiszpanii przybywa gmin, których władze usuwają imię byłego króla Juana Carlosa Burbona z miejsc użyteczności publicznej. Zjawisko uwidoczniło się po niespodziewanym opuszczeniu kraju przez byłego monarchę, któremu część opozycji zarzuca korupcję. Juan Carlos przebywa na terenie Zjednoczonych Emiratów Arabskich.

■ **Zatopiony krążownik.** Na Morzu Północnym na głębokości 490 metrów nieopodal miasta Kristiansand zidentyfikowano wrak niemieckiego krążownika lekkiego Karlsruhe, zatopionego podczas II wojny światowej.

■ **Najemnicy w Donbasie.** Po stronie prorosyjskich separatystów w Donbasie na wschodzie Ukrainy walczą najemnicy z ponad 30 krajów, w tym np. Francji, Hiszpanii, a nawet Chile – powiedział ukraińskiej redakcji Radia Swoboda Gunduz Mamedow, zastępca prokuratora generalnego Ukrainy.

■ **Nowi biskupi w Chicago.** Archidiecezja Chicago ma trzech nowych biskupów pomocniczych. Jednym z nich jest założyciel Wspólnoty Franciszkańskich Braci Odnowy – „Braci z Bronxu” – o. Robert J. Lombardo, CFR. Inni kapłani, którzy zostaną biskupami to 59-letni ks. Jeffrey S. Grob i 48-letni ks. Kevin M. Birmingham.

■ **Skazany historyk.** Rosyjski historyk wojskowy Andriej Żukow, oskarżony o zdradę stanu, został skazany w Moskwie na 12,5 roku kolonii karnej o zaostrzonym rygorze. Szczegółów jego sprawy nie podano do wiadomości publicznej. Żukow, kapitan rezerwy, nie przyznał się do winy. Agencja TASS podała, że zarzuty związane były z „historią sił zbrojnych Rosji i aktywną działalnością Żukowa w internecie”

■ **Saakaszwili gotowy.** Były prezydent Gruzji Micheil Saakaszwili, który obecnie przebywa na Ukrainie, ogłosił, że przyjmuje propozycję bloku gruzińskich partii opozycyjnych i zgadza się zostać premierem Gruzji w razie zwycięstwa opozycji w październikowych wyborach parlamentarnych.

■ **Zmarł szewc papieża.** W wieku 89 lat zmarł w Buenos Aires Carlos Samaria, szewc, który przez wiele lat wykonywał buty dla papieża Franciszka. Podobnie jak Ojciec Święty, był potomkiem włoskich migrantów.

Serwis przygotowany na podstawie PAP, KAI i RV

Anna Meetschen

nando Olmedo Reguera z Hiszpanii.

Zamachy na tajemnicę spowiedzi podejmowane są także w naszych czasach, a w ostatnich latach ich areną stała się Australia. W ubiegłym tygodniu parlament australijskiego stanu Queensland przy-

postępowań w sprawie pedofilii. Obecnie prawo to jest przedstawiane w parlamencie na podstawie rekomendacji Królewskiej Komisji. Komisja ta bada przypadki wykorzystywania nieletnich, jakie miały miejsce w latach 1950-2010, i ten problem jest na Anty-

niż złamać tajemnicę spowiedzi. „Spowiednik podczas spowiedzi nie występuje jako osoba prywatna, która otrzymuje informacje i potem może być ich przekazicielem, ale jest szafarzem sprawującym posługę w imieniu Boga”, czytamy w oświadczeniu. Arcybiskup Mark Coleridge, metropolita Brisbane, stolicy stanu Queensland, ostro zaprotestował przeciwko nowemu prawu, argumentując, że nie uczyni ono dzieci bezpieczniejszymi. „Duchowni umierali, ponieważ odmówili poddania się roszczeniom państwa i woleli bronić praw penitenta przed Bogiem i praw Boga wobec penitenta” – napisał abp Coleridge we wniosku do parlamentu. I dodał: „To ustawodawstwo z pewnością zawiedzie w tym względzie”.

Już wcześniej abp Christopher Prowse, metropolita Canberra-Goulburn, zauważył, że nakaz łamania spowiedzi doprowadzi do tego, że pedofile nie będą do niej przystępować, a zatem ksiądz nie będzie mógł ich zachęcić do zgłoszenia się na policję i żałowania za popełniony czyn. Powstaje zatem pytanie, czy w tym przypadku państwo rzeczywiście pragnie zadbać o bezpieczeństwo dzieci, czy pokazać Kościołowi, kto tu rządzi. **i**

Zamach na tajemnicę spowiedzi

Powiedzieć coś komuś jak na świętej spowiedzi to powiedzieć prawdę i mieć pewność, że informacja nie zostanie przekazana dalej. Tajemnica spowiedzi przez wieki stanowiła dla wiernych taki pewnik, że to, co powiedzą, pozostanie między nimi a Bogiem, iż powiedzenie to weszło nawet do mowy potocznej.

Tymczasem niejednokrotnie w historii Kościoła katolickiego władza świecka próbowała wymusić na kapłanach złamanie tajemnicy spowiedzi. Spowiednicy wiedzą jednak, że nie mogą jej naruszyć nawet dla ochrony własnego życia. Kapłani męczennicy, którzy woleli umrzeć, niż wyjawiać grzechy swoich penitentów, to m.in. św. Jan Nepomucen z czeskiej Pragi, św. Mateusz Correa Megalanes z Meksyku czy bł. Fer-

jał ustawę, która zobowiązuje księży do złamania tajemnicy spowiedzi, jeśli podczas sprawowania tego sakramentu dowiedzą się o wykorzystywaniu seksualnym nieletnich. Za uchylenie się od tego obowiązku kapłanowi grozi nawet do trzech lat więzienia.

To kolejny australijski stan, w którym żąda się od kapłanów wyjawienia grzechów penitentów. Od 1 kwietnia 2019 roku prawo to obowiązuje na Australijskim Terytorium Stołecznym (Canberra i okolice), będzie również obowiązywać w Południowej Australii, a próbuje się je przeforsować także w Nowej Południowej Walii. To efekt domina i tego obawiał się Kościół, kiedy Królewska Komisja ds. wykorzystywania seksualnego nieletnich wprowadziła prawo zobowiązujące do uchylenia tajemnicy spowiedzi na czas

podach obecny, jednak nigdy wcześniej nie było tak stanowczej ingerencji w wewnętrzne uregulowania Kościoła.

Po przyjęciu ustawy przez stan Queensland Kościół katolicki w Australii wydał oświadczenie, w którym podkreśla, że „podziela opinię czynników prawnych co do szkodliwości przestępstw seksualnych wobec najmłodszych, potrzebę ich ścigania oraz surowego karania, ale nie może zgodzić się na traktowanie sakramentu pojednania jako źródła pozyskiwania informacji. Wszystko, co mówi się podczas spowiedzi, zostaje objęte absolutną tajemnicą, której kapłan jest zobowiązany bronić za wszelką cenę, również za cenę życia”.

Już wcześniej w niektórych australijskich stanach Kościół katolicki potwierdził, że księża woleliby iść do więzienia

Zginał, broniąc przyjaciela

Ponad 1300 osób uczestniczyło w pogrzebie Willy'ego Monteiro Duarte, młodego człowieka pobitego na śmierć na początku września. 21-latek zginął podczas próby obrony swojego przyjaciela w miejscowości Colleferro niedaleko Rzymu.

Zgodnie z życzeniem rodziny wszyscy uczestnicy uroczystości założyli białe stroje, które symbolizowały młodość i czystość. Na Wyspach Zielonego Przylądka, skąd pochodził zamordowany, biel jest także symbolem żałoby noszonej po

osobie zmarłej w młodym wieku.

Obrzędy pogrzebowe sprawowane były na stadionie Piergiorgio Tintisona, a uczestniczył w nich premier Włoch Giuseppe Conte.

Biskup Tivoli i Palestriny, który przewodniczył ceremonii, wezwał do refleksji nad ewangelicznym gestem zabitego i nazwał go przeciwnieństwem obojętności. W homilii bp Mauro Parmeggiani przypomniał słowa Jezusa z Ewangelii według św. Jana: „Nie ma większej miłości od tej, gdy ktoś życie swoje

fot. PAP/EPA/Massimo Perossi

oddaje za przyjaciół swoich” (J 15, 13). Prosił, aby wszyscy obecni pamiętali o heroicznym czynie młodego człowie-

ka i znaleźli w sobie siłę, aby przebaczyć tym, którzy go zamordowali. **i**

Dariusz Kowalczyk SJ

Prawa zwierząt?

Wraca dyskusja o humanitarnym traktowaniu zwierząt. Pełne emocje polemiki wywołuje szczególnie proponowany zakaz hodowli zwierząt futerkowych. Mówi się o „prawach zwierząt”. Przyznam, że nie podoba mi się to wyrażenie. Podzielałam sceptycyzm Jamesa Watsona, odkrywcy struktury DNA, który stwierdził: „Kto przyznał prawa psu? Słowo «prawo» staje się bardzo niebezpieczne. Mamy prawa kobiet, prawa dzieci – i tak bez końca. A później pojawiają się prawa salamander i prawa żab. Posuwamy się do absurdu”. Watson wypowiedział tę opinię jako przekonany ateista, a zarazem naukowiec biolog.

Gdyby żaba miała jakieś przyrodzone jej prawa, to czy bocian połykając ją łamałby prawo żaby do życia i godnej egzystencji? Czy kiedy w młodości hodowałam w klatkach króliki, to łamałam ich prawo do wolności? Nie sądzę! Współczesny świat jest coraz bardziej zacadzony pseudo-postępowymi, absurdalnymi ideologiami. Wikła się w sprzecznościach, których nie chce albo nie potrafi już dostrzec. Im bardziej wrzeszczy, że aborcja, czyli zabicie istoty ludzkiej w łonie matki, jest prawem kobiety, tym bardziej żał mu zwierząt hodowlanych. Z tego oczywiście nie wynika, że nie ma problemu właściwego traktowania zwierząt. Oczywiście, że jest, ale uważam, że lepiej się z nim konfrontować mó-

wiąc o obowiązkach człowieka względem stworzenia, a nie o często zupełnie wziętych z księżycza „prawach zwierząt”.

W genialnym opisie stworzenia w Księdze Rodzaju czytamy, że Bóg stworzył człowieka, mężczyznę i nie-

wiastę, a potem „pobłogosławił im, mówiąc: Bądźcie płodni i rozmnażajcie się; zaludnijcie ziemię i bierzcie ją w posiadanie! Dla was są ryby w morzu, ptaki w powietrzu i wszelka istota żywa, która się porusza na ziemi” (Rdz 1, 28). Tylko człowiek został stworzony na podobieństwo Boga i jako taki może być podmiotem praw i obowiązków. Zwierzęta zostały stworzone ze względu na człowieka i kierują się swoją naturą, a nie wolną wolą, intelektem i samoświadomością swego „ja”. Dlatego należy mówić nie tyle o prawach zwierząt, co o obowiązkach człowieka wobec zwierząt domowych, hodowlanych, a także dzikich, które często w dzisiejszych czasach potrzebują interwencji fachowców-leśników. Kiedy mówimy o humanitarnym traktowaniu zwierząt, to słowo „humanitarny” odnosi się do obowiązków człowieka, a nie praw zwierząt.

To dobrze, że politycy PiS-u pokazują, iż sprawa troski o zwierzęta jest im bliska. Ważne jednak, aby w tej sprawie nie popadli w ideologiczną przesadę, jak to robi światopoglądowa lewica. Niestety, ostatnio szef Forum Młodych PiS, Michał Moskał, udzielił wywiadu, w którym stwierdził, że walka z kulturą lewicą nie ma sensu, a ideologiczne podziały nie są ważne, po czym wśród najważniejszych wyzwań wskazał równouprawnienie płacowe kobiet, walkę z przemocą w rodzinie i właśnie ochro-

nę zwierząt. Tymczasem to, co się dzieje na Zachodzie, w tym w USA, pokazuje jasno, że odparcie kulturowej, neomarksistowskiej lewicy jest sprawą kluczową dla przyszłości Polski, Europy i świata. O hodowli norek warto dyskutować, ale bez tracenia kontekstu i proporcji rzeczywistej wagi spraw. Kiedy Moskał przekonuje, że „prędzej czy później nasze społeczeństwo będzie musiało zrozumieć, że ochrona zwierząt jest koniecznością”, to nasuwa się pytanie, a co z koniecznością zrozumienia np. ochrony nienarodzonych dzieci.

Kiedy mówimy o czyichś prawach, które wszyscy powinni respektować, to trzeba się zapytać, z czego owe prawa wyprowadzamy. Innymi słowy, co jest źródłem prawa, np. prawa do życia? Logiczny porządek jest tu taki, że z zasad ogólnych wyprowadzamy prawa szczegółowe. W Preambule Konstytucji czytamy: „My, Naród Polski – wszyscy obywatele Rzeczypospolitej, zarówno wierzący w Boga będącego źródłem prawdy, sprawiedliwości,

dobra i piękna, jak i nie dzielący tej wiary, a te uniwersalne wartości wywodzący z innych źródeł”. Problem polega na tym, że

Współczesny świat jest coraz bardziej zacadzony pseudo-postępowymi, absurdalnymi ideologiami. Wikła się w sprzecznościach, których nie chce albo nie potrafi już dostrzec.

niekiedy wymyśla się prawa szczegółowe, bo takie są trendy, bez świadomości „źródła” prawa. W rezultacie mamy ideologiczny chaos, medialną sieczkę i nieznośne moralizowanie na temat np. praw zielonych żabek.

dkowalczyk@jezuici.pl

Autor jest profesorem Wydziału Teologicznego Papieskiego Uniwersytetu Gregorianum w Rzymie

REKLAMA

w|drodze

Praktyczny i autentyczny przewodnik po niepłodności dla katolików

Jean Dimech-Juchniewicz
Niepłodność
Podpowiedzi dla katolickiego małżeństwa

wdrodze.pl

Czy stworzenie czasopisma, radia, telewizji lub portalu, które formalnie i merytorycznie pretendowałby do reprezentowania całego Kościoła w Polsce jest w ogóle możliwe?

diów świeckich mogą być zapraszani do mediów kościelnych. Tym niemniej pytanie, czy kłaść nacisk na własne media, czy obecność w mediach w ogóle, pozostaje zasadne, przy rozeznawaniu różnych możliwości ewangelizowania i duszpasterzowania poprzez media. Skupianie się tylko na własnych, czyli kościelnych mediach, niesie w sobie ryzyko tworzenia jakiegoś medialnego getta, a z kolei nastawienie się tylko na obecność w innych mediach może prowadzić do stopniowej utraty głosu, który byłby rzeczywiście z wnętrza Ewangelii

i Tradycji Kościoła, czyli do dryfowania z nurtem obowiązujących w świecie ideologii i mód.

Trzeba tutaj zauważyć różnicę między współpracą środowisk kościelnych z mediami prywatnymi i z mediami publicznymi. W pierwszym przypadku taka współpraca opiera się zasadniczo na towarzyskich, przyjacielskich relacjach, w drugim zaś na rozumieniu misji mediów publicznym w takim kraju jak Polska. Przypomnijmy, że trzeci z 21 postulatów Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego w 1980 roku brzmiał: „Przestrzegać

Kościół w mediach, media w Kościele

Dariusz Kowalczyk SJ

Jezus powiedział swoim uczniom: „Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody [...]”. Uczenie je zachowywać wszystko, co wam przykazałem”. Ten ostatni nakaz Chrystusa, zwany nakazem misyjnym, można by też nazwać nakazem medialnym. Kościół ze swej natury jest medialny. Ma bowiem przesłanie, nowinę, wiadomość do przekazania wszystkim ludziom w każdym pokoleniu. Nic zatem dziwnego, że Kościół nie tylko interesował się różnymi środkami społecznego przekazu, by używać ich w swej misji, ale niekiedy sam je twórczo rozwijał, poczynając od druku, a na internecie skończywszy.

WŁASNE CZY ZAPRZYJAŻNIONE?

Pamiętam, jak to ok. 15 lat temu, kiedy byłem prowincjałem jezuitów, jedną z Konferencji Wyższych Przełożonych Zakonów Męskich w Polsce poświęciliśmy mediom. Główny problem, jaki wówczas postawiliśmy, był następujący: Czy należy koncentrować się na zakładaniu własnych mediach, tj. będących własnością podmiotów kościelnych, czy też lepiej jest współpracować, na różnych zasadach, z mediami publicznymi i prywatnymi niekościelnymi. Zaprośiliśmy wówczas dwóch prelegentów: o. Andrzeja Majewskiego SJ, który był wtedy szefem Redakcji Katolickiej w TVP, oraz o. Tadeusza Rydzika CSRR. Prelegenci mieli w założeniu bronić przeciwnych tez, ale nie do końca to wyszło.

Oczywiście pytanie: „Własne media, czy obecność w innych mediach?”, nie jest kwestią albo – albo. Wszak posiadanie własnego ośrodka medialnego pozwala na rozwijanie współpracy z innymi ośrodkami. I nie tylko jakiś ksiądz redaktor może być zapraszany do mediów świeckich, ale redaktorzy z me-

foto: xhz

zagwarantowaną w Konstytucji PRL wolność słowa, druku, publikacji, a tym samym nie represjonować niezależnych wydawnictw oraz udostępnić środki masowego przekazu dla przedstawicieli wszystkich wyznań”. Owocem tego postulatu są m.in. Redakcje Programów Katolickich w Polskim Radiu i TVP.

Wśród mediów niekościelnych można wyróżnić, po pierwsze, media w sposób deklarowany lub skryty wrogo Kościołowi, po drugie, media w jakimś sensie neutralne, i po trzecie, media wyraźnie przyjazne katolicyzmowi lub wręcz deklarujące kierowanie się katolicyzmem. Problem polega na tym, że są media, które jedni uważają za wrogo Kościołowi a drudzy mają o tych mediach zupełnie inną opinię, są ich regularnymi odbiorcami, a nawet chętnie z nimi współpracują. Zresztą wszystkie środki społecznego przekazu, z wyjątkiem tych zadeklarowanych katofobicznie, jak swego czasu np. „Nie” oraz „Fakty i mity” starają się mieć „swoich” duchownych, którzy zasadniczo popierają linię danego ośrodka. Czasem jednak mogą z jakichś powodów

zaprosić „nie swojego”. Powstaje pytanie, czy i gdzie stawiać granice, to znaczy w jakich przypadkach np. ksiądz powinien odrzucić zaproszenie...

W każdym razie cieszy, że w Polsce nie brakuje prywatnych mediów, które zapraszają przy różnych okazjach księży lub zaangażowanych wiernych świeckich do udziału w programach. Jednak po doświadczeniach ostatnich 30 lat nie ma chyba wątpliwości, że Kościół powinien mieć swoje, czyli kościelne media. Tyle że te 30 lat pokazało na strukturalne, a przede wszystkim mentalne ograniczenia, które nie pozwoliły na przykład na stworzenie mocnych ogólnopolskich kościelnych mediów. Pamiętamy różne, czasem dość dziwaczne, przedsięwzięcia, jak próba odnowienia „Słowa Powszechnego” w postaci „Słowa – Dziennik Katolicki”. Zastanawia skomplikowana historia sieci Radia Plus.

Skupianie się tylko na własnych, kościelnych mediach, niesie ryzyko tworzenia medialnego getta.

Z jednej strony może cieszyć wielość kościelnych inicjatyw lokalnych, z drugiej jednak nasuwa się pytanie, czy w niektórych przypadkach nie były to inicjatywy zbyt ambicjonalne, które nie przyniosły, bo nie mogły przynieść, spodziewanych efektów. Nasuwa się tu jeszcze jedno ważne pytanie,

a mianowicie, czy stworzenie czasopisma, radia, telewizji lub portalu, które formalnie i merytorycznie pretendowałyby do reprezentowania całego Kościoła Polsce jest w ogóle możliwe? W jaki

sposób mieliby być dobierani pracownicy i współpracownicy takiego dzieła?

Kościół w Polsce jest dosyć pluralistyczny. Mamy katolików sprzyjających liberalnej lewicy. Mamy też różne nurty prawicowo-tradycjonalistyczne. Czy między nimi jest jakieś w miarę jednolite duże i silne centrum? Nie sądzę. Sytuacja jest od strony ideowej i personalnej dosyć skomplikowana. Czy wobec tego warto tworzyć takie media kościelne, jakimi są np. we Włoszech dziennik „l’Avvenire” i telewizja TV2000, które należą do Konferencji Episkopatu Włoch? Czy jest możliwe stworzenie np. ogólnokrajowego dziennika, który z jednej strony byłby katolicko wyrazisty, a z drugiej jakoś reprezentujący różne środowiska katolickie? Wspomniany włoski dziennik „l’Avvenire” wydaje się być dość jednostronny, a kiedy pisze coś o Polsce, to prezentuje takie poglądy, jakie można spotkać na łamach „Gazety Wyborczej”.

Czy nie lepiej w tej sytuacji nie udawać jedności, której nie ma, i mieć media katolickie i kościelne o określonych profilach, które niekiedy współpracują, a jeszcze częściej się spierają, i w ten sposób tworzą medialną, pluralistyczną, ale jednak katolicką platformę. Słabość takiego rozwiązania tkwi w tym, że w ważnych społecznie sporach brakuje czegoś, co można by określić „silnym zdecydowanym głosem katolickiej opinii społecznej”.

POLITYKA MEDIALNA KOŚCIOŁA

Kwestia, czy istnieje w Polsce jakaś licząca się „katolicka opinia społeczna”, która przynajmniej w niektórych sprawach umiałaby mówić jednym głosem, wiąże się z tematem, czy Kościół hierarchiczny w Polsce prowadzi jakąś politykę medialną. Oczywiście nie brakuje różnych wypowiedzi biskupów, Konferencji Episkopatu, czy też jej prezydium, ale czy układają się one w jakąś spójną, wyrazistą politykę medialną? Była możliwa polityka medialna jakiejś instytucji, owa instytucja musi być na tyle spójna i mieć na tyle mocne przywództwo, aby było możliwe wypracowywanie w przynajmniej najważniejszych sprawach jednego stanowiska. Drugi krok jest bardziej techniczny.

Chodzi w nim o przekonywające dotarcie do społeczeństwa ze swoim stanowiskiem.

Tymczasem nawet w takich sprawach, jak ideologia LGBT, która jest szpicą współczesnej liberalno-lewicowej, neomarksistowskiej rewolucji, głos katolików nie jest jednorodny. Podpisane przez dwóch duchownych listu w obronie Michała Sz. jest tego tyleż wymownym, co kuriozalnym przykładem. Od księży można by oczekiwać, że staną raczej w obronie bitych dzia-

Nawet w takich sprawach, jak ideologia LGBT głos katolików nie jest jednorodny.

już w życiu społeczno-politycznym popierają raczej rozwiązania np. liberalno-lewicowe. Twierdzą przy tym, że nie wolno innymi narzucać katolickiego systemu wartości. I tak sami by nigdy nie popełnili aborcji, ale uważają, że w demokratycznym państwie aborcja powinna być traktowana przez polityków dość liberalnie. Inni katolicy akceptują demokratyczne reguły gry, ale uważają, że właśnie w ich ramach katolicy nie powinni stawiać swych przekonań w nawias i mają

trudno mówić o „katolickiej opinii społecznej”, i że nie jest łatwo episkopatowi wypracować jakąś wyrazistą politykę medialną.

Odnotujemy jeszcze, że elementem kościelnej polityki medialnej jest to, jakie tytuły i na jakich zasadach rozprowadzane są w parafiach. Niewątpliwie mamy tutaj do czynienia z konkurencją. Jedno z pytań, jakie w tej perspektywie się nasuwa: Czy owa konkurencja nie powinna być bardziej oparta na zasadach wolnego wyboru, wolnego rynku?

OD KSIĄG DO INTERNETU

Popatrzmy pokrótce na historię i naturę różnych mediów w perspektywie misji Kościoła. Mnisi żmudnie przepisywali księgi. Potem Kościół był dość aktywny na polu ksiąg i czasopism drukowanych. Maksymilian Kolbe, święty wielce zasłużony na polu katolickiego piśmiennictwa i czytelnictwa, ostrzegał, że możemy budować najwspanialsze kościoły, ale jeśli nie będziemy mieli katolickich mediów, to nasze świątynie zostaną kiedyś puste. Kiedy powstało radio, Kościół był tym żywo zainteresowany. Wspomnijmy chociażby Radio Watykańskie, które w 1931 roku założył sam wynalazca radia, a może raczej jeden z wynalazców, Guglielmo Marconi. Uczynił to na prośbę papieża Piusa XI.

Gorzej było z telewizją i kinem. Ujął to ironicznie Federico Fellini, który stwierdził, że wtedy, gdy kino powstało, Kościół uznał je za dzieło szatana, gdy zaś w końcu Kościół odkrył, że kino jest dobrym wynalazkiem – ono rzeczywiście dziełem szatana już się stało. No cóż! Może rację ma Krzysztof Zanussi, że „natura środków audiowizualnych czyni je bardziej użytecznymi do zgorzenia niż do zbudowania”. Włodzimierz Lenin twierdził, że najważniejszą ze sztuk jest film i rzeczy-

łączy pro-life. Ktoś powie, że to tylko dwóch kapłanów... To prawda, tyle że są oni wspierani przez duże media, w tym niektóre medialne środowiska katolickie. W tej sytuacji wielu katolików czuje się zdezorientowanych, a w konsekwencji słabnie w nich poczucie przynależności do wspólnoty wiary zjednoczonej wspólną doktryną, przykazaniami i sprawowanymi kultem.

Na kłopoty z medialną polityką Kościoła można jednak spojrzeć inaczej, bardziej optymistycznie, a mianowicie jako na swoisty znak powszechności Kościoła, który gromadzi ludzi o czasem bardzo różnych poglądach. Wspólnota Kościoła, to nie jakaś partia, która rozsyła codziennie „przekazy dnia”, czyli co należy mówić na temat różnych bieżących problemów. Katolików łączy wiara w Jezusa Chrystusa, Zbawiciela, przyjmowanie sakramentów, a także dzieła miłosierdzia, ale w wielu kwestiach prezentują różne wrażliwości i sposoby myślenia. W Kościele różni nas przede wszystkim rozumienie relacji Kościoła ze światem, w tym ze światem w sensie Janowym, czyli z tym wszystkim, co naucze Chrystusa mniej lub bardziej wyraźnie się przeciwstawia. Nie jest to problem nowy, choć dziś jest on bardziej widoczny niż kiedykolwiek z racji na łatwość i szybkość przepływu informacji i komentarzy.

Są katolicy, którzy deklarują podążanie za nauką katolicką w życiu osobistym, ale

nie tylko prawo, ale i obowiązki angażowania się w życie społeczno-polityczne zgodnie z nauczaniem Kościoła. Niewątpliwie to drugie stanowisko bliskie jest temu, czego nauczali Stefan Kardynał Wyszyński oraz Jan Paweł II. Współistnienie tych dwóch sposobów patrzenia z ich rozlicznymi wariacjami sprawia, że

Przed wspólnotami Kościoła, w tym katolickimi rodzinami, stoi wyzwanie walki o wyobraźnię.

for. xh2

wieście kino sowieckie z powodzeniem uprawiało propagandę za pośrednictwem filmu. Nie brakuje w historii kina dobrych filmów głoszących Ewangelię, ale generalnie – szczególnie dziś – dużo łatwiej zrobić i sprzedać film propagujący idee anty-ewangeliczne lub obrzydzący Kościół.

Odnotujemy na marginesie, że także regularne czytanie prasy budziło niekiedy negatywne odczucia. Thomas Jefferson, trzeci prezydent Stanów Zjednoczonych, stwierdził kąśliwie, że „człowiek, który nic nie czyta, jest bardziej oświecony, niż człowiek, który nie czyta nic poza gazetami”. A Józef Szapiro, bohater książki „Pokutnik” Singera, wypowiada następującą kwestię: „Jedną z najbardziej niezdrowych namiętności współczesnego człowieka jest czytanie gazet po to, by poznać najnowsze wiadomości. Wiadomości zawsze są złe i one zatrują twoje życie, ale współczesny człowiek nie może żyć bez takiej trucizny”.

Dziś żyjemy w epoce internetu. Co prawda przesadzone okazało się wieszczanie rychłej śmierci drukowanym książkom i czasopismom, a także radiu, tym niemniej jest prawdą, że internet, w tym tzw. strony społecznościowe, staje się coraz ważniejszy. Czasopisma, rozgłośnie radiowe, telewizje nie mogą dziś sobie pozwolić na nieobecność w wirtualnej sieci. Jeśli chcą się rozwijać, muszą dbać o swą obecność w internecie.

Pamiętam czasy, kiedy to w 1997 roku, dałem rekolekcje wielkopostne w internecie na „Mateuszu”, pierwszym chrześcijańskim portalu w języku polskim. Wielu sceptycznie reagowało na wyrażenie „duszpasterstwo internetowe”, dopatrując się w takiej retoryce zagrożenia dla budowania rzeczywistych relacji w kościelnych wspólnotach. Dziś każda parafia, sanktuarium, diecezja, zakon, dzieło kościelne ma swoją stronę. W internecie pełno jest różnego rodzaju homilii, kazań, kon-

ferencji, propozycji rekolekcyjnych. Ale właśnie w internecie widać najbardziej to, o czym mówiliśmy wcześniej, czyli wielość punktów widzenia, która często nie jest „pięknym różnieniem się”, ale poważnym, czasem gorszącym, sporem wewnątrz Kościoła.

Osobnym tematem są portale społecznościowe, m.in. Facebook i Twitter, w tym prowadzone na różnym poziomie wymiany opinii. Jednak niektórzy twórcy portali społeczno-

ściowych wyrażają rozczarowanie rezultatami swych projektów. Miało być więcej informacji i wymiany myśli, a jest więcej chaosu, dezinformacji i tego, co dziś nazywa się hejtem. Nie lubię słowa „hejt”, bo jest mało precyzyjne, a w rezultacie zarzut hejtowania sam służy hejtowaniu. Wolę mówić bardziej precyzyjnie, czyli np. o kłamstwie, oszczerstwie, manipulacji, chamstwie, wulgarności itd. W każdym razie obecność na portalach społecznościowych wymaga odporności, gdyż żaden tytuł naukowy, ani piastowana funkcja w Kościele, nie mogą uchronić przed prymitywnymi atakami. Jednak, pomimo całej negatywnej strony internetu i portali społecznościowych, jestem przekonany, że warto być tam obecnym, konfrontując się także – jeśli warto, a czasem warto – z chrystofobicznymi i katofobicznymi atakami.

ZAWŁADNĄĆ WYOBRAŹNIĄ

Przeprowadzanie i duszpasterstwo Kościoła to przede wszystkim słowa, znaki sakramentalne i czyny miłosierdzia. Kościół odwołuje się do rozumu i woli, ale także do uczuć i wyobraźni. Sama logiczna argumentacja oraz apelowanie, by czynić dobro, nie wystarczą. Potrzeba oddzia-

ływania na uczucia i wyobraźnię, co doskonale rozumiał św. Ignacy Loyola, założyciel jezuitów. Jezuicki barok jest jednym z tego wyrazów. Kościół przez wieki tworzył wielkie narracje i wielkie obrazy, które potrafiły zawładnąć masową wyobraźnią. Owe obrazy koncentrowały się szczególnie wokół Bożego Narodzenia i Świąt Wielkanocnych, ale także wokół różnego rodzaju sanktuariów i wielkich ruchów duchowych, którym początek dawały często doświadczenia mistyczne.

Dziś chrześcijańskie, katolickie obrazy są albo komercjalizowane, albo profanowane, co paradoksalnie też świadczy o ich mocy. Ojcowie Kościoła nazywali diabła „scimia Dei” (małpa Boga), gdyż pomimo swej inteligencji, nie potrafi stworzyć czegoś autentycznie nowego, a jedynie przedrzeźnia Boga i Jego dzieła. Współczesna antykultura na usługach neomarksistowskiej rewolucji działa podobnie. Przedrzeźnia, przekręca, prowokuje, bluźni. I narzuca nowe, odwrótne znaczenie chrześcijańskim symbolom i słowom. Najbardziej znany przykładem jest tutaj obraz tęczy, który w Biblii symbolizuje przymierze Boga z ludźmi, a w ideologii LGBT de facto bunt człowieka przeciwko Bogu Stworzycielowi. Strojąc się w walkę ze złem przewrotność filmu „Kler”, czy też filmów zrobionych przez braci Sekielskich, polega właśnie na ataku na wyobraźnię, szczególnie ludzi młodych.

Przed wspólnotami Kościoła, w tym katolickimi rodzinami, stoi wyzwanie walki o wyobraźnię. Media są w tej walce bardzo istotnym elementem. Pole walki jest szerokie

Nastawienie się tylko na obecność w innych mediach może prowadzić do dryfowania z nurtem obowiązujących w świecie ideologii i mód.

– od internetowych memów po wielkie produkcje filmowe, jak swego czasu „Jezus z Nazaretu” Franco Zeffirellego, czy „Pasja” Mela Gibsona. Świat, w sensie Janowym, chce zawładnąć wyobraźnią przede wszystkim dzieci i ludzi młodych, którzy od starszych są ludem łatwiejszym. Mam jednak wrażenie, że zdecy-

dowana większość kościelnych i katolickich mediów skierowana jest do ludzi dorosłych i starszych. A internetowe propozycje skierowane do młodych okazują się nierzadko mieszanką spłyconej ewangelii, taniej psychologii i luzackiego języka, plus chwytów trenerów motywacyjnych. Tyle że łatwo jest krytykować, ale nie łatwo jest zaproponować coś innego. Miliony młodych śledzi w internecie różnego rodzaju celebrytki i celebrytów. Czy w takim razie trzeba nam katolickich celebrytów? A może należy zgodzić się na przytoczoną tezę Zanussiego, że media audiowizualne łatwiej wykorzystać do złego niż dobrego.

Wykład wygłoszony podczas obchodów 15-lecia tygodnika „Idziemy”, 13 września 2020 r.

W SKRÓCIE

■ To informacja, nie stanowisko.

W odpowiedzi na artykuł w „Gazecie Wyborczej” „Episkopat poparł projekt ustawy «Stop LGBT». Zachęca do zbierania podpisów przy kościołach” rzecznik KEP o. Leszek Gęsiak SJ wyjaśnia, że KEP wyłącznie informuje o inicjatywie, co nie jest tożsame z jego stanowiskiem w tej sprawie. O zbiorce podpisów decydują biskupi diecezjalni.

■ Polski Kościół pójdzie w świat.

Informacje z życia Kościoła w Polsce będą jeszcze bardziej obecne w zagranicznych mediach, tak by docierały do ludzi na całym świecie – zapowiada Dyrektor Biura ds. Komunikacji Zagranicznej Sekretariatu Konferencji Episkopatu Polski ks. Paweł Rytel-Andrianik.

■ **Sto lat to za mało.** Jedną z najstarszych sióstr zakonnych w Polsce, s. Adamina Maria Koczur, obchodzi w tym roku 106. urodziny i 80-lecie profesji zakonnej.

■ **Targów nie będzie.** W związku z małą liczbą wystawców chętnych do udziału w XXVI Targach Wydawców Katolickich, z powodu trwającej pandemii koronawirusa COVID-19, zostały one przełożone na 15-18 kwietnia 2021 r.

fot. PAP/Piotr Nowak

■ **Polska Białorusi.** Przyspieszony tryb udzielania wiz dla osób z wykształceniem technicznym, wsparcie najlepszych białoruskich startupów oraz firm chcących przenieść się do Polski zakłada uruchomiony z inicjatywy premiera Mateusza Morawieckiego program Poland Business Harbour. Polska przyjęła już stu kilkudziesięciu Białorusinów. Mniejszość białoruską odwiedziła u nas niedoszła prezydent Białorusi Swietłana Cichanouska.

■ TVP mniej groźna dla dzieci?

Według projektu nowelizacji Ustawy o radiofonii i telewizji nadawcy telewizyjni przy emisji programów nieodpowiednich dla dzieci i młodzieży będą pokazywać dodatkowe oznaczenia informujące o rodzaju tych treści. Przy produkcjach dla dzieci obowiązywał będzie też zakaz reklam niezdrowej żywności.

fot. arch. Caritas Polska

POLSKA CARITAS W BEJRUCIE

Ponad miesiąc temu w dzielnicy portowej Bejrutu doszło do zapalenia i potężnego wybuchu środków chemicznych. Caritas Polska już następnego dnia rozpoczęła organizację pomocy humanitarnej. Dzięki pomocy Ministerstwa Obrony Narodowej przekazała 10 ton produktów, takich jak maseczki, termometry bezdotykowe, środki higieniczne

i żywność o przedłużonej trwałości. Przekazała je osobiście delegacja Caritas Polska. Akcję nadal można wspierać: dokonując wpłaty na stronie caritas.pl/Bejrut; wpłacając dowolną kwotę na konto nr 77 1160 2202 0000 0000 3436 4384 (tytuł wpłaty: BEJRUT) lub wysyłając SMS o treści BEJRUT pod numer 72052 (koszt 2,46 zł).

INGRES BP. MENDYKA

We wspomnienie Najświętszej Maryi Panny odbył się ingres do katedry świdnickiej bp. Marka Mendyka. – Na początku mojej pasterskiej posługi zawierzam Jezusowi Chrystusowi przez wstawiennictwo Matki Najświętszej całe piękne duchowe dziedzictwo diecezji świdnickiej – mówił. – Pozwólmy się prowadzić słowu Boga. Zajmijmy się Jezusem, a On niech zajmie się nami. Gratulacje z okazji ingresu złożyli m. in. abp Stanisław Gądecki i prezydent Andrzej Duda.

fot. BP Episkopatu

fot. Archidiecezja Krakowska

NOWY KRZYŻ
U SALEZJANÓW

Na szczycie 62-metrowej wieży neogotyckiego kościoła księży salezjanów w Przemyśle zainstalowano nowy krzyż. Poprzedni strąciła w lutym wichura.

fot. PAP/Darek Delmanowicz

CZYM JEST PEŁNIA

– Pełnia życia, która sprawia, że żyjemy z innymi i dla innych, to pełnia, którą osiąga się w życiu małżeńskim i rodzinnym – stwierdził metropolita krakowski abp Marek Jędraszewski w czasie 28. Archidiecezjalnej Pielgrzymki Rodzin w Kalwarii Zebrzydowskiej.

Arcybiskup zauważył, że w myśli europejskiej pojawiają się koncepcje, według których człowiek powinien być izolowany od innych i żyć własnym życiem, skoncentrowanym na sobie. Św. Paweł mówił jednak, że nikt nie żyje i nie umiera dla siebie. – To otwarcie się na drugiego człowieka jakże pięknie wyraża hasło naszej 28. Archidiecezjalnej Pielgrzymki Rodzin: „Człowiek powołany jest do pełni życia” – powiedział metropolita.

fot. materiały Wspólnoty Sant'Egidio

UMIERAJĄ Z NADZIEI

Pandemia COVID-19 spowolniła napływ uchodźców do Europy, ale kolejne osoby – mimo utrudnień i dodatkowego niebezpieczeństwa – wyruszają w „podróż nadziei”, uciekając przed wojną, przemocą i nędzą. Poszukiwanie lepszej przyszłości dla wielu z nich kończy się tragicznie. Wspólnota Sant'Egidio zaprasza do modlitwy w intencji tych, którzy zginęli w drodze do Europy.

Tydzień Modlitwy za Uchodźców „Umrzeć z nadziei” potrwa od 27 września do 4 października. Rozpocznie go obchodzony 27 września 106. Światowy Dzień Migranta i Uchodźcy. Objęty został patronatem Rady Episkopatu Polski ds. Migracji, Turystyki i Pielgrzymek. Materiały potrzebne parafiom, diecezjom i wspólnotom do zorganizowania nabożeństwa „Umrzeć z nadziei” można otrzymać, pisząc na adres: santegidio.waw@gmail.com.

RODZINA NIEPODLEGŁA

Przedsięwzięcie artystyczne „Rodzina niepodległa” podejmuje temat roli i znaczenia polskich rodzin dla odzyskania, utrzymania i pielęgnowania wartości patriotycznych, moralnych i religijnych jako rękoma suwerenności naszej ojczyzny. Merytorycznie projekt jest związany z rocznicami: Bitwy Warszawskiej, urodzin Karola Wojtyły, powstania „Solidarności” i katastrofy smoleńskiej oraz postaciami kard. Stefana Wyszyńskiego i bł. ks. Jerzego Popiełuszki. Złożą się nań: widowisko literacko-muzyczne, warsztat literacko-aktorski dla młodzieży szkolnej oraz patriotyczna „wieczornica” adresowana do wspólnot lokalnych. Wydarzenia te będą nagrane i promowane w środkach przekazu.

fot. Monika Odłobinska

fot. arch. Google Arts & Culture

JP II NA GOOGLE ART

Przygotowana przez Centrum Myśli Jana Pawła II wystawa „Karol Wojtyła. Narodziny” w wersji polskiej lub angielskiej trafiła do blisko 500 miejsc w Polsce i na całym świecie. Dzięki współpracy z placówkami Ministerstwa Spraw Zagranicznych powstały kolejne wersje językowe: japońska, bułgarska, rumuńska, ukraińska, włoska i rosyjska. Od niedawna wystawa jest dostępna również on-line na platformie Google Arts&Culture w polskiej i angielskiej wersji językowej.

Wystawa na Google Arts&Culture dostępna jest pod linkiem: <https://artsandculture.google.com/exhibit/karol-wojtyla-narodziny/KQICToacSVbKg>.

■ **RPD pod ostrzałem.** Ten atak utwierdza mnie tylko w tym, co robię – powiedział Rzecznik Praw Dziecka Mikołaj Pawlak o wniosku Koalicji Obywatelskiej o odwołanie go z funkcji RPD.

■ Serwisy z kontrolą rodzicielską.

Ta sama nowelizacja ma nałożyć dodatkowe obowiązki na serwisy internetowe pozwalające na zamieszczanie w nich treści wideo przez użytkowników. Będą one musiały dokonać rejestracji w KRRiT oraz opracować mechanizmy kontroli rodzicielskiej.

■ Pandemia a rozwody.

Wciąż znaczna część małżeństw w Polsce zawierana jest w ramach przynależności do Kościoła lub związku wyznaniowego, mniej zaś wyłącznie w urzędzie stanu cywilnego. Z roku na rok coraz więcej jest rozwodów, choć w czasie pandemii ich liczba spadła – wynika z danych GUS. W ostatnim kwartale 2019 r. było ich 16,9 tys., a w pierwszym kwartale 2020 r. (ostatnim przed wybuchem pandemii) – 15,8 tys. Jednak od marca do czerwca zanotowano ich o ponad połowę mniej – 7,4 tys. Od 1980 r. do 2019 r. liczba rozwodów wzrosła z 40 tys. do 65 tys.

■ **Greckie wakacje.** Grecja była najpopularniejszym kierunkiem wyjazdów polskich turystów w tegoroczne wakacje – wynika z podsumowania portalu Wakacje.pl. Na wybór tego kraju w sierpniu zdecydowało się 40 proc. klientów portalu – o 6 pkt proc. więcej niż w lipcu.

fot. PAP/Darek Delfmanowicz

■ Dom, w którym ratowano Żydów.

Trwa renowacja 180-letniego domu rodziny Szylarów w skansenie w Markowej (woj. podkarpackie). W czasie II wojny światowej ukrywało się w nim siedmioro Żydów. Dzięki właścicielom wszyscy przeżyli niemiecką okupację. Renowacja finansowana jest ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W jej wyniku dom zyska wewnętrzne ściany, odtworzony zostanie także piec i wybudowane będą schody na strych.

Jacek Karnowski

Rozważnie z Białorusią

Podczas Forum Ekonomicznego, które z powodu sytuacji epidemiologicznej odbyło się w tym roku wyjątkowo nie w Krynicy, ale w Karpaczu, sporo mówiono o sytuacji na Białorusi. Były to panele i ciekawe, i cieszące się dużym zainteresowaniem.

Trudno się dziwić; to, co dzieje się za naszą wschodnią granicą, może mieć bardzo poważne następstwa dla naszej przyszłości. W istocie dla przyszłości całego regionu. Bo przecież wystarczy rzucić okiem na mapę, by stało się jasne, jakie mogą być skutki utraty przez Mińsk suwerenności: Litwa otoczona z dwóch stron, Ukraina zagrożona nie tylko od wschodu, południa, ale także i od północy, a wojska rosyjskie nie pod Smoleńskiem (880 kilometrów od Warszawy), ale pod Grodnem i Brześciem (180 kilometrów od naszej stolicy).

Dlaczego piszę o tak czarnym scenariuszu? Ponieważ uważam, że w sprawie Białorusi jesteśmy zbyt optymistycznie nastawieni. Podziwiając i piękny, i bohaterski, i odważny, i szalenie uparty bunt naszych sąsiadów zakładamy, że musi z niego wyrosnąć coś pozytywnego, korzystnego i dla Białorusinów, i dla ich sąsiadów. Tak rzeczywiście być może, ale nie musi. Osłabiony Łukaszenka przestał już być gwarantem kulawej, ale jednak realnie istniejącej suwerenności tego kraju. Z kolei w przy-

padku zwycięstwa narodu, i obalenia dyktatora, wejdziemy w okres dużego chaosu, zamieszania, potężnych napięć, nieuchronnie towarzyszących wyłanianiu się nowego porządku. Doświadczona w takich rozgrywkach, dysponująca potężnymi środka-

mi, Rosja może doprowadzić do całkowitej wasalizacji Białorusi. Owszem, może przeszkodzić jej w tym opór społeczny, ale nie jest on wcale pewny; komentatorzy zgodnie podkreślają, że białoruski sierpień nie ma wydźwięku

antyrosyjskiego. To nie jest ukraiński Majdan.

Charakterystyczne, że obecni w Karpaczu przedstawiciele tzw. starej opo-

zycji białoruskiej, a więc ludzie, którzy sprzeciwiają się Łukaszenkowi od wielu lat, a nie od kilku tygodni, mają mieszane uczucia. Z jednej strony mówią o dumie z narodowego przebudzenia, które na pewno przyniesie zmiany, jeśli nie teraz, to w perspektywie kilku lat. Z drugiej obawiają się, co z tego wszystkiego wyniknie. Wiedzą, jak wiele do powiedzenia na Wschodzie ma Moskwa, jak opieszale jest Zachód, i jak wygląda kulturowy, językowy i tożsamościowy krajobraz społeczeństwa białoruskiego. Wiedzą też, jak dramatycznie nieprzygotowana do rządzenia jest białoruska opozycja, pozbawiona nie tylko doświadczenia w administrowaniu państwem, ale i wizji co do tego, w którą stronę należy pójść. W istocie Białoruś po Łukaszenkę i tak musiałaby się oprzeć na przynajmniej części kadr starego reżimu. Tylko one mogłyby zagwarantować stabilność w okresie przejściowym. O ile stabilność w ogóle jest możli-

wa; nasz wschodni sąsiad stoi na progu bankructwa, a upadek Łukaszenki ten proces, paradoksalnie, jeszcze przyspieszy. Bo mówimy o gospodarce zdominowanej przez sektor państwowy, który w innych warunkach po prostu się w dużej części zawali.

Rządzące dziś w Polsce pokolenie „Solidarności” widzi w białoruskim zrywem odpowiednik polskiego Sierpnia ’80. Stąd rzeczywiste mocne wsparcie, zarówno ze strony obozu rządzącego, jak opozycji, dla Światłany Cichanouskiej i całego ruchu obywatelskiego. Nasze elity – słusznie – uznały, że Łukaszenka i tak już jest przeszłością, nawet jeśli utrzyma się jeszcze kilka miesięcy.

A w związku z tym trzeba inwestować w nową rzeczywistość, dziś jeszcze nieokreśloną. To słuszne założenia. Ale nie można także zapominać o zagrożeniach, o których wspominałem wcześniej. Dlatego Polska powinna budować swoją politykę wokół dwóch celów. Po pierwsze: pilnowania, by Rosja nie zawłaszczyła Białorusi, by nie wykorzystała okazji do ograniczenia bądź zniszczenia choćby formalnej suwerenności tego kraju. Trzeba to robić również na arenie międzynarodowej, jasno podnosząc tę kwestię, głośno krzycząc, gdy trzeba. Po drugie: winniśmy służyć białoruskiej opozycji dobrą radą. Powinniśmy mówić, by unikali naszych błędów, także społecznych i gospodarczych. By nie spieszyli się z wyprzedzaniem kluczowych sektorów. By nie ufali zanedo radom zachodnich ekspertów. Wreszcie, by nie popełnili błędów Ukrainy, która raz zarażona wirusem oligarchii, nie może ruszyć do przodu. Musimy być przyjacielem, który nie tylko klaszcze, ale i potrafi powiedzieć: uważajcie, czeka was bardzo trudna, daleka i bolesna droga. Każdy krok musicie przemyśleć kilka razy.

Autor jest redaktorem naczelnym tygodnika „Sieci”

Rok Prymasa

Senat UKSW zwróci się do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej o ogłoszenie Roku Stefana kard. Wyszyńskiego. Taką decyzję podjęto jednogłośnie na pierwszym posiedzeniu Senatu UKSW nowej kadencji 2020-2024.

– W roku 2021 będziemy obchodzić 120. rocznicę urodzin i 40. rocznicę śmierci naszego patrona. Na przyszły rok przełożona została także beatyfikacja prymasa. Nasz uniwersytet podejmie strategiczne inicjatywy związane z tymi wydarzeniami – zapowiedział rektor uczelni ks. prof. Ryszard Czekalski.

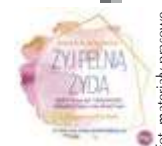
Sztuka uwłaczania

Na stronie Fundacji Mamy i Taty można podpisywać się przeciw quasipornograficznemu, uwłaczającemu godności kobiety, wideo performance’owi „Nóż w pi...ie” w ramach wystawy „Strach” w białostockiej Galerii Arsenal, będącej częścią festiwalu „Wschód Kultury. Inny wymiar”. Współorganizatorem wystawy jest Białostocki Ośrodek Kultury, jednym z organizatorów – Narodowe Centrum Kultury. Choć na jej afiszu widnieje logo Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, w odpowiedzi na apel Fundacji Mamy i Taty odżegnuje się ono od finansowania i promowania wystawy i żąda od jej autorów usunięcia logotypu. NCK przyznaje się tylko do finansowania konkretnych działań w ramach festiwalu.

Panny i mężatki

Magdalena Wołochowicz (córka Piotra i Marioli) zaprasza 3 października na skierowaną do niezamężnych dziewczyn i młodych mężatek konferencję „Żyj Pełnią Życia – Boży plan na tożsamość, panieństwo i małżeństwo”.

Szczegóły: <https://zyjpeelnia.org/konferencja/>.

fot. materiały prasowe

fot. ks. Paweł Kłys

Łódź przyplłynęła do Gniezna!

ks. Paweł Kłys

Wielkimi krokami zbliża się jubileusz stulecia diecezji łódzkiej. Z tej okazji 12 września została zorganizowana jednodniowa pielgrzymka do Gniezna, najstarszej metropolii kościelnej na ziemiach polskich, z której części ziem powstała w 1920 r. diecezja łódzka.

Z całej archidiecezji łódzkiej do gnieźnieńskiej katedry przyjechało blisko tysiąc pielgrzymów, którzy poprzez modlitwę przy grobie św. Wojciecha męczennika oraz uczestnictwo w Eucharystii, modląc się w intencjach swoich rodzin oraz najważniejszych spraw Kościoła łódzkiego, przygotowywali się duchowo do obchodów jubileuszowych.

– Nigdy nie byłam w Gnieźnie i pewnie bym tu nie przyjechała, gdyby nie ta jubileuszowa pielgrzymka – tłumaczy Elżbieta Kowalska z Łodzi. – To okazja, by nie tylko zobaczyć Gniezno, ale także modlić się za wstawieniem św. Wojciecha za moją rodzinę i jej sprawy – dodaje. W gnieźnieńskiej katedrze pielgrzymów przywitał kustosz relikwii św. Wojciecha, Prymas Polski abp Wojciech Polak.

Pątnicy wysłuchali konferencji metropolity łódzkiego abp. Grzegorza Rysia na temat gnieźnieńskich korzeni Kościoła łódzkiego. – Najstarsza łódzka parafia została erygowana przez drugiego w historii Prymasa Polski Wojciecha Jastrzębca w 1428 roku. Ten arcybiskup erygował oprócz tej łódzkiej parafii jeszcze dziesięć innych parafii na terenie dzisiejszej naszej diecezji. To są: Skoszewy, Ujazd, Wartkowie, Dobra, Szczawin, Wygiełzów, Dalików, Łaznów, Leżnica Wielka, Parzęczew – mówił abp Grzegorz.

Wskazując na grób św. Wojciecha męczennika, powiedział: – Wyrastamy z tego grobu! Nawet jak ktoś nie ma szczęścia przynależeć do jednej z tych 74 parafii, które założyli gnieźnieńscy arcybiskupi, a więcej niż połowa tych parafii to dzisiejsza

Łódź, bo wtedy Łódź miała jedną parafię. Więc można powiedzieć, że cała Łódź narodziła się z Gniezna. Przyjeżdżamy dzisiaj tutaj, żeby korzeniem sięgnąć do tego grobu i żeby poczuć moc krwi męczennika – zauważył łódzki pasterz.

Łódzcy biskupi wraz z Księdzem Prymasem podeszli do pięciu miejsc w gnieźnieńskiej katedrze, gdzie upamiętnieni zostali biskupi gnieźnieńscy, którzy utworzyli parafie znajdujące się w granicach archidiecezji łódzkiej. W tych miejscach abp Ryś zapalił świece, wyrażając pamięć i wdzięczność pasterzom Kościoła.

– U początków budzącej się po latach zaborów wolnej i niepodległej Polski papież Benedykt XV sto lat temu powołał do istnienia waszą diecezję – dziś archidiecezję łódzką – latorośl związaną u samych początków chrześcijaństwa w Polsce z krzewem winnym – Gnieznom! Wasze więc pielgrzymowanie do Gniezna jest wyrazem duchowej więzi i jedności – podkreślił w homilii abp Polak.

Przed błogosławieństwem kończącym liturgię Prymas Polski wręczył metropolie łódzkiej częsteczkę relikwii św. Wojciecha, wskazując na tego, który stoi u fundamentów Kościoła w Polsce, ale także Kościoła, który jest na ziemi łódzkiej. – Co do tych relikwii mam już pewien pomysł – mówił z uśmiechem abp Grzegorz Ryś – ale przedyskutuję to jeszcze z księżmi biskupami. Relikwie powinny być w ołtarzu i mam już na myśli jeden ołtarz, ale jeszcze nie powiem gdzie – dodał.

Łódzcy pątnicy po wspólnej modlitwie zwiedzili katedrę, muzeum diecezjalne, Muzeum Pierwszych Piastów na Ostrowie Lednickim oraz zobaczyli Pola Lednickie, gdzie co roku odbywają się Ogólnopolskie Spotkania Młodych.

REKLAMA

w|drodze

W Kościele jest miejsce dla każdego!

wdrodze.pl

Archidiecezja łódzka – łac. *Archidioecesis Lodziensis* – jedna z 14 archidiecezji obrządku łacińskiego w polskim Kościele katolickim. Ustanowiona diecezją 10 grudnia 1920 r. przez papieża Benedykta XV. Ustanowiona archidiecezją podległą bezpośrednio Stolicy Apostolskiej przez Jana Pawła II dnia 25 marca 1992 r. bullą „Totus Tuus Poloniae Populus”. Ojciec Święty Jan Paweł II dnia 24 lutego 2004 r. ustanowił metropolię łódzką, w której skład wchodzi archidiecezja łódzka i diecezja łowicka.

W sercach Polaków szczególne miejsce zajmuje Eucharystia transmitowana w każdą niedzielę z Bazyliki św. Krzyża w Warszawie. Właśnie mija czterdzieści lat, odkąd powróciła na fale Polskiego Radia.

fol. Archiwum Księży Misjonarzy

Parafia w eterze

Agnieszka M. Domańska

fol. Archiwum Księży Misjonarzy

Pierwsza redakcja Mszy Świętej Radiowej. Od lewej stoją: ks. Wiesław Kądziela, ks. Józef Zawitkowski, ks. Jerzy Zalewski; siedzą: ks. Stefan Gwiazdowski, ks. Alojzy Henel CM, ks. Józef Majkowski SJ

Rankiem, 21 września 1980 r., ulice Warszawy były puste, mimo słonecznej pogody. Kto tylko mógł, włączał radio i wyczekiwał aż wybijie dziewiąta. Okna otwarte, radioodbiorniki na parapetach, atmosfera przepełniona oczekiwaniem. Wreszcie padła zapowiedź prezentera i zabrzmiały dzwonki rozpoczynające Eucharystię.

– Kochani wierni, drodzy słuchacze! Kościół św. Krzyża w Warszawie, a z nim Polska, od Bałtyku do Tatr, od wschodnich granic po Odrę i Nyse, przeżywa znamienną godzinę. Ubogaca ona doniosłe przeżycia religijne i narodowe w ogólnopolskim Dniu Środków Społecznego Przekazu. Tą godziną jest radiowa transmisja Mszy Św. i Bożego Słowa. Od dziś, w każdą niedzielę, o godz. 9, w tej dostojnej, historycznej

świątyni transmitowana będzie Msza Św. i głoszone Słowo Boże. Dziękujemy dobremu Bogu i Tej, która jest dana ku obronie narodu polskiego, że nasze pragnienia i modlitwy zostały wysłuchane – tymi słowami ks. bp Jerzy Modzelewski, sufragan archidiecezji warszawskiej, rozpoczął transmisję Mszy Św. na antenie drugiego programu Polskiego Radia. Pierwszą po przerwie trwającej trzydzieści jeden lat.

EWANGELIA NA CENZUROWANYM

W sercach Polaków rodziła się nadzieja. W październiku 1978 r. kard. Wojtyła został wybrany na Stolicę Piotrową, a kilka miesięcy później w czasie pielgrzymki do Polski padły pamiętne słowa „Niech zstąpi Duch Twój...”. 31 sierpnia 1980 r. podpisano porozumienie między Komisją Rządową a Międzyzakładowym Komitetem Strajkowym w Gdańsku. Jednym z postulatów było zapewnienie transmisji radiowej niedzielnej Mszy Św.

We wrześniu 1980 r. ks. Alojzy Orszulik w imieniu Prymasa Stefana Wyszyńskiego złożył w Urzędzie do Spraw Wyznań pierwsze propozycje dotyczące organizacji transmisji. Początkowo władze komunistyczne próbowały przeforować, by Mszę Św. nagrywać na taśmę, a póź-

niej odtwarzać nagrania. Proponowano również transmisję na falach średnich. Ostatecznie porozumienie w sprawie transmisji radiowej Mszy Św. podpisano 20 września 1980 r. – Zauważyliśmy, że dopiero co powstała „Solidarność”, ale aparat komunistyczny wciąż działał. Na transmisję była zarezerwowana jedna godzina. Tekst kazania planowanego na najbliższą niedzielę trzeba było przedstawić cenzorowi najpóźniej do czwartku. Najpierw był to urząd na „Mysiej”, później w Polskim Radiu, a w końcu miejscem cenzury była rozmównica kościoła św. Krzyża – opowiada ks. Zygmunt Robert Berdychowski CM, obecny proboszcz parafii św. Krzyża w Warszawie.

MIJESCE PRZYGOTOWANE

Bezpośrednie rozmowy z rządem dotyczące transmisji prowadzili: ze strony Kościoła kard. Stefan Wyszyński, Prymas Polski, ks. bp Bronisław Dąbrowski, sekretarz Episkopatu, ks. Alojzy Orszulik, delegat Episkopatu, ks. Alojzy Henel CM, proboszcz parafii św. Krzyża, z ramienia Solidarności Lech Wałęsa i Marian Jurczyk.

Nad przygotowaniem liturgicznym i tekstem kazania miał czuwać zespół redakcyjny. W jego skład weszli: ks. Alojzy Henel CM, ks. Jerzy

Redakcję Mszy radiowej od zawsze stanowiło grono cenionych duszpasterzy.

Msza Św., 35-lecie transmisji radiowej, kościół św. Krzyża

fol. Archiwum Księży Misjonarzy

Chowańczak, ks. Stefan Gwiazdowski, ks. Wiesław Kądziała, ks. Józef Majkowski, ks. Jerzy Zalewski i ks. Józef Zawitkowski.

Kościółem transmisji został wybrany Święty Krzyż w Warszawie, a odpowiedzialnymi za bezpośredni kontakt z radiem Księża Misjonarze, którzy przy kościele duszpasterzują. Z tej świątyni płynęły transmisje w początkowym okresie międzywojennym i po wojnie od 1945 do 1949 r. Miejsce było zatem przygotowane. Na całonocne przygotowanie pierwszej po latach transmisji zespół redakcyjny wraz z obsługą techniczną mieli zaledwie kilka dni. Było to wyzwaniem, ale nie przeszkodą.

a na koniec zaśpiewaliśmy „My chcemy Boga” – wspomina.

WSPÓLNE DOŚWIADCZENIE

Redakcję Mszy Św. radiowej od zawsze stanowiło grono cenionych duszpasterzy. Pierwszym jej przewodniczącym był ówczesny proboszcz parafii św. Krzyża, ks. Alojzy Henel CM i do dziś funkcję tę pełni proboszcz bazyliki, który czuwa nad organizacją pracy redakcji oraz grafikami celebransów i homiletów.

Dzisiaj radiosłuchacze mogą usłyszeć kazania m.in. o. prof. Jacka Salija OP, ks. Józefa

Kościelna redakcja Mszy Św. radiowej, rok 2016

– O tym, że mam czytać Ewangelię na pierwszej Mszy Świętej transmitowanej przez Polskie Radio dowiedziałem się poprzedniego dnia wieczorem – wspomina bp Romuald Kamiński, ordynariusz diecezji warszawsko-praskiej. – Byłem wówczas, jako diakon, na dyżurze w seminarium i ówczesny nasz prefekt ks. Wiesław Kądziała właśnie mnie do tego wyznaczył. Nie było nawet czasu na treść. Zarówno dla nas, posługujących przy ołtarzu, jak i dla ekipy transmitującej liturgię było to doświadczenie całkowicie nowe. Tej pierwszej Mszy przewodniczył bp Jerzy Modzelewski. Pamiętam, że przedłużyła się ona o jakieś pięć minut. Po zakończeniu Ksiądz Biskup podsumował, że wszystko było we właściwym tempie, tylko diakon za wolno czytał Ewangelię – opowiada biskup Kamiński. Podkreśla też, że pierwsze transmisje Mszy były wielkim wydarzeniem. Słuchały ich miliony ludzi, niezależnie od tego, że potem szli oni na Eucharystię do swoich parafii. Ale to było coś nowego w tamtym systemie, jakiś nowy powiew Ducha i wolności.

Jak zaznacza ks. prał. Wiesław Kądziała, który od samego początku troszczył się o pracę muzyczną i oprawę liturgii, każda pieśń miała wtedy znaczenie. – Rozpoczęliśmy pieśnią „Pójdź do Jezusa”, gdzie dalej są bardzo mocne słowa „Słuchaj Jezu, jak Cię błaga lud”,

fa Jachimczaka CM – byłego proboszcza bazyliki św. Krzyża, który wygłosił najwięcej kazań radiowych. W skład redakcji wchodzi też ks. bp Michał Janocha, ks. Marek Białkowski CM, ks. prał. Walenty Królak, ks. prał. Tadeusz Huk, a jej obecnym przewodniczącym jest ks. Zygmunt Robert Berdychowski CM. Najmłodszy w tym gronie jest ks. dr Piotr Markisz, prefekt WMSD w Warszawie. Przez długie lata na antenie radiosłuchacze mogli wsłuchiwać się w pełne poezji kazania ks. bp. Józefa Zawitkowskiego, do dziś niezwykle cenione. Ze smutkiem redakcja pożegnała ks. dr. Piotra Pawlukiewicza, znanego rekoлекcjonistę i wieloletniego współpracownika, który zmarł w marcu tego roku.

Dzięki radiowej transmisji Eucharystii każdej niedzieli o godz. 9 tworzy się wspólnota, która przekracza granice miast i krajów. – Czekam zawsze na niedzielę i transmisję Mszy Świętej, to dla mnie jest duchowa radość, kiedy łączę się z wami poprzez fale radiowe – pisze pani Monika z Myślenic. – Przez te wszystkie lata obecny jest żywy Chrystus w naszych domach, sercach – w nas samych. W ten sposób zachowana została i utrzymana więź, przywiązanie do Niego. Wiele osób tylko w ten sposób mogło i może być obecnych w sposób duchowy, ale jest to dla wielu nadzieją, która prowadzi do nieba – dodaje słuchaczka.

Z ks. **Robertem Berdychowskim** CM, proboszczem parafii św. Krzyża w Warszawie, rozmawia Agnieszka M. Domańska

Jakie refleksje nasuwają się, gdy spojrzymy 40 lat wstecz?

Wielu nie pamięta czasu sprzed 1980 r. i radości z odzyskiwanej wolności. Z tego, że żyjemy w zupełnie innym świecie. Dziś prowadzimy spory, o których nigdy nie pomyślelibyśmy 40 lat temu. Europa, pełna dobrobytu i spokoju, o której kiedyś marzyliśmy, znacznie nam się przybliżyła, ale wraz z nią także jej ciemne oblicze i wszystkie kryzysy: wiary, wartości, rodziny.

Na czym polegają te kryzysy?

To zderzenie rzeczywistości z kreowanym światem pragnień, to także zmęczenie ciągłym nadganiem ekonomicznego dystansu, a w konsekwencji brak czasu dla siebie, rodziny, dzieci. Stąd także kryzys trwałości małżeństw, iluzja szczęścia w nieformalnych związkach. Jesteśmy też świadkami nowej walki ideologicznej. Kiedyś robili to komuniści, a dzisiaj, oprócz zagrożeń ze strony kultury masowej, tzn. papki, którą nas karmi, wypranej często z głębszej duchowości, jest to ideologia gender i bardzo agresywne środowiska LGBT. Tylko dramat młodych ludzi, dzieci i młodzieży, pozostaje ten sam: brak relacji, skrzywione sumienia, polamane życiorysy. Smartfon w ręku staje się symbolem zagubienia w świecie, który staje się coraz mniej zrozumiały, zamknięcia w sobie i samotności.

Na czym polega wyjątkowość wspólnoty, którą gromadzi radiowa transmisja Mszy Św.?

Dzisiaj naszą wspólnotę tworzą zarówno osoby, które nie mogą osobiście uczestniczyć we Mszy Św. ze względu na chorobę, wiek, wykonywaną pracę, czy dlatego, że są osadzeni w zakładzie karnym. Bardzo często są to też ludzie poszukujący własnego miejsca w Kościele, albo argumentu „za” bądź „przeciw” wierze i Panu Bogu. Cieszymy się z pozytywnych głosów słuchaczy, którzy mówią, że kazania pogłębiają ich wiedzę religijną i duchowość, albo proszą o przesłanie tekstu, aby przekazać go komuś bliskiemu. To dla nas jest z jednej strony wielka satysfakcja, a z drugiej jeszcze większe wyzwanie.

Jak będzie wyglądał jubileusz 40-lecia transmisji Mszy Św. radiowej?

Uroczystej Mszy Św., koncelebrowanej o godz. 9, będzie przewodniczył ks. bp Michał Janocha. Do udziału zaproszeni są wszyscy byli i obecni kapłani redaktorzy oraz goście specjalni. Po Mszy Św. odbędzie się okolicznościowy koncert w ramach XIV Festiwalu Muzyki Organowej i Kameralnej. Wystąpi harfistka Anna Piechura-Gabryś. Serdecznie zapraszam do bazyliki oraz do radioodbiorników wszystkich wiernych słuchaczy i uczestników naszej cotygodniowej Eucharystii.

Dlaczego Episkopat Polski właśnie teraz wydał dokument dotyczący osób LGBT+?

Temat ludzkiej płciowości obecny jest w nauczaniu Kościoła od początku jego istnienia, ponieważ zawsze były problemy w tym obszarze ludzkiej moralności. Obecnie wydany dokument powstał w reakcji na istniejącą sytuację, stanowiącą pewną trudność w funkcjonowaniu wspólnoty kościelnej.

Czy dokument wnosi coś nowego w dotychczasowym stanowisku, nauczaniu Kościoła?

Kościół jest szafarzem, a nie właścicielem depozytu wiary. Od szafarzy oczekuje się wierności – mówi Święta Księga. Dlatego nie powinniśmy spodziewać się nowości w nauczaniu Kościoła, przynajmniej w sprawach najbardziej kluczowych. Wydany przez biskupów dokument zawiera wykład antropologii chrześcijańskiej w zakresie ludzkiej seksualności. Nie jest to dokument prawny, ale filozoficzny i teologiczny. Porządkuje i przedstawia on refleksję obecną w nauczaniu Kościoła przez wieki. Nowy jest natomiast sposób przedstawienia problemu, ponieważ zmieniła się rzeczywistość, w której żyjemy. Biskupi wydając dokument zebrali nauczanie antropologiczne i moralne w taki sposób, by można było podjąć merytoryczną dyskusję nad ludzką płciowością w ogóle i autoidentyfikacją płciową w szczególności, a także, jak się ma stanowisko środowisk LGBT+ do chrześcijańskiej wizji człowieka.

Chodzi o wejście w dyskusję ze środowiskiem LGBT+?

Za bardzo bym na to nie liczył. Środowisko LGBT+ z zasady nie podejmuje

foto: Krzysztof Kurek, Wydawnictwo PROMIC

KOŚCIÓŁ O LGBT+

Z ks. dr. hab. **Piotrem Kieniewiczem** MIC, bioetykiem, członkiem Zespołu Ekspertów Konferencji Episkopatu Polski ds. Bioetycznych, rozmawia Irena Świerdzewska

refleksji ontycznej, a więc określającej kim jest człowiek, ani tym bardziej – jak przekłada się struktura ludzkiego bytu na wymogi moralne. Trudno zresztą takiej dyskusji oczekiwać, skoro środowiska te funkcjonują wokół schematu myślenia utylitarnego, relatywistycznego i hedonistycznego, nastawionego na przeżywanie przyjemności. Druga

przeszkoda dla podjęcia dyskusji to obecny w tych środowiskach proces redefinicji pojęć. Także kategoria dobra wspólnego, do którego zapraszają biskupi, jest im zupełnie obca. Dlatego nie widzę możliwości merytorycznej rozmowy ze środowiskami LGBT+. Trudno rozmawiać, gdy te same słowa mają odmienne znaczenia.

To nie oznacza, że dokument jest niepotrzebny. Służyć ma chrześcijanom, by przypomnieli sobie, jaka jest natura człowieka. Tłumaczy, dlaczego Kościół uczy, byśmy byli świadomi „kim jesteśmy”, a nie „kim się czujemy”. Z tego punktu widzenia dokument może doskonale służyć jako fundament szeroko rozumianej

Ks. dr hab. Piotr Kieniewicz MIC (1967) – w 1986 r. wstąpił do Zgromadzenia Księży Marianów, święcenia kapłańskie przyjął w 1993 r. z rąk bp. Mariana Dusia, był pracownikiem naukowo-dydaktycznym Instytutu Teologii Moralnej na Wydziale Teologii KUL, rektorem Wyższego Seminarium Duchownego Księży Marianów w Lublinie, wicedyrektorem Centrum Pomocy Rodzinie i Osobom Uzależnionym w Licheniu. Obecnie jest sekretarzem polskiej prowincji Zgromadzenia Księży Marianów i członkiem Zespołu Ekspertów KEP ds. Bioetycznych.

katechezy, refleksji naukowej i pastoralnej w Kościele katolickim w Polsce.

Dokument przypomina, że Kościół nie wyklucza ze swojej wspólnoty osób transseksualnych, ale wiele miejsca poświęca też zasadom obowiązującym przy przyjmowaniu sakramentów. Jakie to zasady?

Udzielanie sakramentów nie jest działalnością usługową Kościoła. Sakramenty są rzeczywistością świętą, a Kościół nie ma nad nimi władzy absolutnej. Nie dysponuje sakramentami dowolnie, ale w ramach powierzonej mu prawdy o człowieku. Kościół nie zamyka nikomu drogi do sakramentów, ale nie oznacza to, że można ich udzielać wszystkim i zawsze. Sakrament chrztu może być udzielony każdemu (dotąd nieochrzczonemu), kto

o niego prosi i kto wierzy w Boga Trójjedyne. Sakrament pokuty może być udzielony katolikowi, który rozpoznaje zło przez siebie uczynione, wyznaje uczucie swoje grzechy i postanawia poprawę. Eucharystii można udzielić tylko katolikowi w stanie łaski uświęcającej. Sakramentu kapłaństwa nie mogą przyjąć osoby o skłonnościach homoseksualnych, takie osoby nie mogą być przyjmowane do seminariów, nawet przejście terapii nie rozwiązuje problemu, o czym mówił Benedykt XVI. Prawo kościelne jasno określa też, jakie są przeszkody do zawarcia sakramentalnego małżeństwa. Jedną z nich jest brak dojrzałości.

Nie każdy, kto prosi o dany sakrament jest należycie przygotowany, by mógł go otrzymać. W takich sytuacjach udzielanie sakramentów byłoby świętokradztwem.

Gdzie jest granica między poszanowaniem godności i tolerancją a uznaniem dla dążeń środowisk LGBT+?

Każdy z nas ma swoją godność wynikającą z faktu, że jest człowiekiem, niezależnie od tego czy jest osobą heteroseksualną czy opisuje się określoną literą LGBT+. Domaganie się przez osoby z tego środo-

wiska, żeby uznać ich godność za wyższą, jest umniejszaniem drugiej strony.

Warto zauważyć, że cały spór o tolerancję wobec LGBT+ bardzo przypomina inny, rasistowski konflikt, dziś toczący się pod flagą z zaciśniętą pięścią – Black Lives Matter. Trzeba mieć świadomość, że samo ustawienie debaty na tych płaszczyznach jest zabójcze dla społeczeństwa: wprowadza podział nie do przezwyciężenia, ponieważ celem walki zaczyna być zniszczenie przeciwnika.

Jeśli mowa o szacunku, to zasługuje na niego każdy człowiek i ani kolor skóry, ani orientacja seksualna, nie mają tu znaczenia. Szacunek należy się każdemu, bo jest człowiekiem, ale jednocześnie trzeba zauważyć, że nie każde środowisko jest prospołeczne. Dokument Episkopatu zwraca uwagę na niezwykle istotną rzecz: małżeństwo (mężczyzna i kobieta w trwałym związku) i w ogóle rodzina są środowiskiem kluczowym z punktu widzenia stabilności funkcjonowania społeczeństwa,

Najważniejsza część wychowania moralnego dzieci i młodzieży dokonuje się w rodzinie i dlatego o rodzinę trzeba się zatroszczyć przede wszystkim.

ponieważ gwarantują mu przetrwanie. W rodzinie złożonej z małżeństwa i dzieci, zwłaszcza w rodzinie wielodzietnej, proces wytwarzanych relacji pozwala na wprowadzenie nowego pokolenia w postawy prospołeczne. Rodzina jest w stanie wprowadzić młodych w odpowiedzialność za dobro wspólne na każdej płaszczyźnie: od strony psychicznej, duchowej, społecznej i intelektualnej. Trudno tego oczekiwać w przypadku związków homoseksualnych, ponieważ one promują postawy indywidualistyczne.

Najostrzejsze reakcje wywołał zapis o tworzeniu poradni i możliwości terapii dla ludzi spod szyldu LGBT+, bo jak twierdzą homoseksualizm nie jest jednostką chorobową...

Homoseksualizm nie jest jednostką chorobową, bo w 1973 roku został skreślony z listy. Problem pozostał. Czy jeśli wykreślimy COVID-19 czy raka z listy chorób, to przestają nimi być? Ludzie nadal będą chorować i umierać z ich powodu, tylko my będziemy mówić, że wszystko jest w porządku.

Odnosząc się do poradni... Histeryczne komentarze biorą się z zarzutu, jakoby Kościół chciał zmuszać ludzi do poddania się jakiejś terapii. Tymczasem chodzi o stworzenie ośrodków wspierających chętnych do wejścia w proces rzeczywistego zdrowienia.

Dla wielu ludzi rozwiązaniem problemów z identyfikacją płciową jest model następujący: „Jeżeli ktoś będąc mężczy-

zną czuje się kobietą to należy mu pomóc przeprowadzając procedurę tzw. zmiany płci”. Jest to bardzo złożona procedura, obejmująca działania endokrynologiczne, chirurgiczne, prawne i społeczne. Rozmawiałem z wieloma specjalistami, którzy dzielili się swoimi doświadczeniami. Byli zgodni, że procedura zmiany płci nie rozwiązuje problemu kondycji psychicznej człowieka cierpiącego z powodu błędnej autoidentyfikacji płciowej. Nawet po zmianie płci wielu z tych ludzi nadal cierpi, ma problemy związane z sensem istnienia, prowadzące nierzadko do prób samobójczych, bo problem nie leży w ich ciele. Tym ludziom trzeba przyjść z pomocą, pomocą skuteczną i wieloaspektową. Poddawanie ich kuracji hormonalnej czy chirurgicznej nie jest rozwiązaniem. Trzeba uczciwie nimi się zająć, przeprowadzić solidne naukowe badania, zaoferować właściwą pomoc, by odkryli sens życia i mogli normalnie funkcjonować.

Tymczasem sondaże pokazują, że już większość społeczeństwa popiera postulaty i dążenia środowisk LGBT+. Czy nie należałoby więcej mówić na temat w Kościele?

Uważam, że głos Kościoła jest bardzo mocny, tylko trzeba go wysłuchać, zrozumieć. Co do badań byłbym bardzo ostrożny w przywoływaniu wyników. Wiele zależy od wyboru zleceńodawców badania, sformułowania pytań, wyboru respondentów i oczywiście – interpretacji wyników.

Natomiast faktem jest, że stopień przyzwolenia na demoralizację w naszym kraju jest bardzo wysoki. Potrzebna jest systematyczna katecheza dorosłych. Potrzebne jest przepowiadanie w ramach kazań, homilii, rekolekcji, za pośrednictwem mediów i głoszenie klasycznych katechez, zwłaszcza dla dorosłych. Tylko te katechezy powinny być dobrze przygotowane, ciekawie poprowadzone, żeby znaleźli się słuchacze.

Trzeba zacząć od młodzieży, która przyjmuje ideologię LGBT+ jako nową modę?

Problem wpływu ideologii LGBT+ na młodych ludzi niewątpliwie jest ważną sprawą. Wydaje mi się jednak, że najważniejsza część wychowania moralnego dzieci i młodzieży dokonuje się w rodzinie i dlatego o rodzinę trzeba się zatroszczyć przede wszystkim. To rodzice przekazują wzorce, pod warunkiem, że są rzeczywiście obecni w życiu swoich dzieci. Dzieci uczą się przez naśladowanie dorosłych, obserwację relacji między rodzicami. Jezus uczył dorosłych i błogosławił dzieci, my niestety zmieniliśmy ten paradygmat: uczymy dzieci i błogosławimy dorosłych.

Rozmowy z Temidą

Prowadząca audycję:
Anna Kruszyńska

Dyżury prawne w ramach
tematyki audycji:
czwartki godz. 10-12
tel. 570 100 589

Słuchaj na 106,2 oraz
www.radiowarszawa.com.pl

Piątek

16:40

FUNDUSZ
SPRAWIEDLIWOŚCI

MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI

www.ms.gov.pl

Współfinansowano ze środków Funduszu
Sprawiedliwości, którego dysponentem
jest Minister Sprawiedliwości

Marek Jurek

Zmiany bez zmiany

W zakończeniu swego poprzedniego felietonu zastanawiałem się, jak księża Boniecki i Wierzbicki, pastor Jabłoński, rabini Schudrich i Wojciechowicz godzą podpis pod oświadczeniem, że znany sprawca prowokacji ulicznych, Michał Sz. (Margot) jest kobietą – z biblijnym potępieniem udawania przez mężczyzn kobiet i odwrotnie (por. Pwt 22, 5). Gdy wysłałem ten tekst do Redakcji – nie wiedziałem jeszcze, że na drugi dzień Roty Marszu Niepodległości zawieszą w Warszawie billboardy z cytatem z Pisma Świętego, do którego odsyłałem:

„Kobieta nie będzie nosiła ubioru mężczyzny ani mężczyzna ubioru kobiety; gdyż każdy, kto tak postępuje, obrzydły jest dla Pana, Boga swego”.

Ucieszyłem się bardzo, bo w ten sposób biblijny nakaz przypomniany został o wiele szerzej, niż byłbym to w stanie zrobić. I istotnie – billboardy zrobiły wrażenie, o czym najlepiej świadczy natychmiastowa reakcja „Wysokich Obcasów”, feministycznego dodatku „Gazety Wyborczej”. Pani Katarzyna Wężyk skomentowała to w charakterystycznym duchu wesołej ksenofobii – traktując wszystko, co jej obce, jako głupie.

Posypała się więc seria „mądrości”. A to, że „jeśli mielibyśmy interpretować biblijne wezwanie dosłownie, należałoby pewnie wrócić do męskich i kobiecych strojów obowiązujących w starożytnej Palestynie”, jednak w sandałach w ziemi można by nogi odmrozić. Albo – kontynuując rozważania obuwnicze – że na dworze Króla Słońce mężczyźni chodzili w butach na wysokich obcasach, że Szkoci

noszą kilty, a Rzymianie uważali spodnie za strój barbarzyński.

Pani Wężyk umknęło tylko jedno: że ani Szkotki nie nosiły kiltów, ani Rzymianki – tóg, ani dworzanki Ludwika XIV – męskich butów, nawet na obcasach. Krótko mówiąc – „ubioru mężczyzny”, tak jak i mężczyź-

ni nie nosili „ubioru kobiety”. Ubioru się zmieniały, ale zawsze w dwóch wersjach. A przecież nie o ubiór tutaj chodzi. I nie jedynie o starożytne okoliczności związane z kultami i praktykami pogańskimi, jak – nagle bardzo fideistycznie – pisze pani Wężyk, powołując się na krótki komentarz do Biblii Tysiąclecia.

„Kobieta nie będzie nosiła ubioru mężczyzny ani mężczyzna ubioru kobiety; gdyż każdy, kto tak postępuje, obrzydły jest dla Pana, Boga swego” (Pwt 22, 5).

Wysłuchajmy w tej sprawie Żydów, dla nich Stary Testament (a szczególnie Pięcioksiąg Mojżesza) jest Księgą jeszcze bardziej żywą niż dla nas. I nie można ich podejrzewać o intencjonalne lekceważenie literalnego sensu Świętych Tekstów. Komentarz do Księgi Powtórzonego Prawa, wydanej przez Fundację Laudera, wyjaśnia, że zawarty w Pwt 22, 5 zakaz „przejmowania zwyczajów i sposobu ubierania się kojarzonego z przeciwną płcią” służy „zachowaniu naturalnych i konstruktywnych różnic między kobietami i mężczyznami” i dalej rozwija to szczegółowo, między innymi, że nadmierna dbałość mężczyzn o strój jest niestosowną formą zniewieściałości.

Świat się zmienia bez przerwy, ale zmienia się zachowując ciągłość. Są jednak tacy, którzy chcieliby, żeby zmienił się raz na zawsze i nie do poznania, żeby „przeszłości ślad” przepadł od jednego kopnięcia „Wysokich Obcasów”.

Strachliwe pokolenie

**ks. Stefan
Moszoro-Dąbrowski**

Młodzież i dzieci coraz częściej mają niską samoocenę i brak im pewności siebie. Liczne są inicjatywy podejmowane w celu rozwinięcia u nich większej odwa-

gi. Jednak budowanie charakteru nie jest sprawą poznawania technik radzenia sobie z porażkami. Charakter jest pojęciem moralnym, które zakłada posiadanie cnót, z których najważniejszy jest dobry osąd. To, co trzeba stymulować u młodych ludzi, to rozwój cech moralnych. Różne terapie, mogą owszem pomóc w konkretnych przypadkach, ale ogólniej trzeba poważniej traktować moralną edukację młodzieży, aby sami doświadczali szczęścia wynikającego z trafnych trudnych wyborów. Wtedy będą w stanie odkryć: „Tę słuszną sprawę, o którą nie mogą nie walczyć. Ten obowiązek, powinność, od których nie można się uchylić. Nie można zdezerterować” (św. Jan Paweł II).

„Wychowanie sumienia – czytamy w Katechizmie – jest zadaniem całego życia. Od najmłodszych lat wprowadza ono dziecko w poznanie i praktykowanie prawa wewnętrznego, rozpoznawanego przez sumienie. Roztropne wychowanie kształtuje cnoty; chroni lub uwal-

Jeżeli rodzice sparaliżowani strachem będą działać w interesie własnym, wychowają pokolenie ludzi, niezdolnych do samodzielnego, odważnego i pewnego siebie życia.

nia od strachu, egoizmu i pychy, fałszywego poczucia winy i dążeń do upodobania w sobie, zrodzonego z ludzkich słabości i błędów. Wychowanie sumienia zapewnia wolność i prowadzi do pokoju serca” (KKK 1784).

Rodzice, nauczyciele i inni dorośli chcą za wszelką cenę uchronić dzieci przed krzywdą. Jednak obecny sposób wyręczania ich niemal we wszystkich trudnościach nie pomaga im być bezpieczniejszymi, ponieważ zmusza je do bycia niewolnikami ich bezpieczeństwa. Ten etos ochrony dziecka wzmacnia i wydłuża okres zależności od rodziców i dorosłych. Zamiast izolować dzieci od stresujących i zagrażających im aspektów życia, należy je edukować, aby rozumiały i rozwijały umiejętność radzenia sobie z porażkami i bolesnymi doświadczeniami.

Prócz tego, rodzice zawsze będą musieli stawiać czoła wielu wyzwaniom: patrzeć jak dzieci idą po raz pierwszy do przedszkola, jadą na pierwszy obóz, idą na studia. Można zatrzymywać je w domu, aby chronić je przed światem. Czasami niestety, można podejrzewać, że rodzice tak się zachowują, nie tyle dla dobra dziecka, lecz by radzić sobie z własnymi lękami. Jeżeli rodzice sparaliżowani strachem będą działać w interesie własnym, wychowają całe pokolenie traumatycznych młodych ludzi, niezdolnych do samodzielnego, odważnego i pewnego siebie życia. Nie odbierajmy młodym ludziom ich własnego Westerplatte: „tego wymiaru zadań, które muszą podjąć i wypełnić” (św. Jan Paweł II).

i

Św. Ojciec Pio – nasz orędownik u Boga!

**Magdalena
Jaroszewicz**

Świętego Ojca Pio odkryłam 20 lat temu, kiedy

w kruchcie kościoła św. Michała Archanioła przy ul. Puławskiej zobaczyłam niepozorną książeczkę o świętym stygmatyku. Historia jego życia pochłonęła mnie bez reszty. Byłam zafascynowana tym jak kochał Boga i ludzi.

Ogromne wrażenie wywarły na mnie mistyczne przeżycia świętego kapucyna, który już od lat dziecięcych rozmawiał z Panem Jezusem, Matką Bożą, aniołami. Był też atakowany przez złe duchy, które do końca życia prześladowały go, bijąc i szarpiąc, niczym rozżęczone psy.

Św. Ojciec Pio miał dar bilokacji, nosił na swoim ciele stygmaty – rany Jezusa Chrystusa. Czytał też w ludzkich sercach.

Spowiadał wiernych godzinami, wskazując im drogę nawrócenia. Często w stosunku do penitentów był surowy. Nie bał się wstrząsnąć niejednym sumieniem. Najważniejsze dla niego było zbawienie człowieka. Wiedział czym dla duszy jest grzech, który niszczy i degraduje istotę ludzką.

Nieustannie modlił się na różańcu. Kochał Matkę Bożą i zachęcał, abyśmy też zawierzili Jej nasze życie, mówił: „Kochajcie Maryję i starajcie się, by Ją kochano. Odmawiajcie zawsze Jej różaniec i czyńcie dobro. Dzięki tej modlitwie szatan spudłuje swe ataki i będzie pokonany, i to zawsze”.

Msze Święte, które celebrował Ojciec Pio trwały ok. trzech godzin. Dla wszystkich obecnych było to niezapomniane przeżycie, kiedy widzieli kapłana, wpatrzonego w Jezusa na Golgocie. W Zbawicielu była jego siła, dzięki której

wyrywał szatanowi ludzkie dusze.

To, co najbardziej urzekło mnie w tym świętym zakonniku, to jego pokora. Zawsze przyjmował cierpienie, jako łaskę od Boga. Był oczerniany, często doświadczał przykrości, m.in. od swoich zwierzników. Jednak nigdy nie pozwalał źle mówić o nich, szczególnie o hierarchach Kościoła.

Minęło 20 lat od mojego „pierwszego spotkania ze św. Ojcem Pio”. Od tego czasu przeczytałam wiele książek o niezwykłym kapucynie z San Giovanni Rotondo. Obok św. Faustyny i św. Jana Pawła II to mój ulubiony święty. Modlę się do Boga za jego wstawiennictwem i doświadczam wielu łask Bożych, które wyprasza u naszego Ojca w niebie.

Jakże było moje wielkie zaskoczenie i radość, kiedy 15 lat temu, po

przeprowadzce z Mokotowa na warszawski Gocław razem z mężem, dowiedzieliśmy się, że będziemy mieszkać właśnie w parafii św. Ojca Pio!

Jest to niesamowite miejsce. Już przed wejściem do sanktuarium przy ul. Fieldorfa 1 wita nas figura Matki Bożej i świętego kapucyna. Wewnątrz znajdują się piękne ikony, które m.in. ilustrują życie patrona naszej parafii. Wierni mogą również oddać cześć relikwii św. Ojca Pio, przekazanych przez doktor Wandę Półtawską. Jest to m.in. zakrwawiony fragment bandaża z rany zakonnika oraz obrazek Świętej Rodziny z jego własnoręczną dedykacją.

Św. Ojciec Pio jest wielkim orędownikiem u Boga! Nikogo nie opuszcza w potrzebie, za życia mówił, że „narobi jeszcze więcej hałasu, kiedy umrze, niż robi teraz, będąc żywym”. W naszej wędrówce do nieba prosimy go, aby nas prowadził, uczył pokory, cierpliwości, miłości i życia w prawdzie.

i

Modlitwa serca

ODPOWIADA **ks. Marek Kruszewski**

Jestem po lekturze książki „Filokalia”. To zbiór tekstów na temat modlitwy, pochodzący z Kościołów wschodnich. Zachęcają one do modlitwy serca, ale przyznam, że nie wychodzi mi to, pomimo wysiłku...

Pisma typu „Filokalia” zachęcają do kontemplacji stałej. Jest to wielka łaska, współcześnie trudna do osiągnięcia w życiu pozaklasztornym. Jeszcze do XIII wieku, do początków nowożytnej gospodarki, ludzie mniej pędzili, a więcej się modlili. O Bogu potrafili myśleć w dzień i w nocy. To przecież zaszczyt: rozmawiać z Bogiem. Modlitwa uroczysta, Msza Święta czy odmawiane psalmy stanowiły jedynie oś dla nieustannego, spokojnego, całodziennego myślenia o Bogu.

Wszyscy jesteśmy powołani do tzw. modlitwy nieustannej. Także w świecie pokus i rozproszeń ze strony telewizji lub internetu Biblia uczy, że wierzący „zawsze powinni się modlić i nie ustawać” (Łk 18, 1), „Czuwajcie więc i módlcie się w każdym czasie” (Łk 21, 36), „Nieustannie się módlcie” (1 Tes 5, 17). Modlitwę trzeba nasilać zwłaszcza przed Eucharystią i po

**Bez Boga
nic dobrego nie
możemy uczynić.**

niej. Przy prostych zajęciach, podczas podróży, spaceru, zasypiając, można mówić różaniec. Przy trudniejszych zajęciach dobrze jest używać aktów strzelistych, wezwań krótkich: „Boże, pomóż”, „Panie, Ty się tym zajmij”, „Boże, Ty jesteś”, „Jezu, ratuj!”, „Maryjo, wesprzyj mnie”, „Któryś za nas cierpiał rany”, „Jezu, ufam Tobie”.

Znamy słynną modlitwę Jezusową: „Jezusie, Synu Dawida, ulituj się nade mną”. W modlitewnikach dużo jest modlitw nieco dłuższych. Mogą one przeplatać zwyczajne rozmawianie z Jezusem jak przyjacielem z przyjacielem. Przed każdą czynnością, przed jedzeniem, przed rozpoczęciem pracy, sprzątaniami, gotowaniem, oglądania telewizji, przed uruchomieniem komputera – choć krótką chwilę można poświęcić modlitwie. Bo przecież bez Boga nic dobrego nie możemy uczynić. Modlitwa może być także zapisana: zawieszona przez nas w domu, na obrazku, na lodówce, tablicy korkowej. Mijając kościół, krzyż czy przydrożną figurę, można się przeżegnać, skłonić głowę.

Wspominam ciepło książkę Camille C. „Pochwycona przez Boga”. To piękne świadectwo kobiety, która ciężko pracowała, kiedy dom był

pełen domowników i gości. Kiedy pustoszał, wykorzystywała każdą chwilę, jak była wolna, na modlitwę. Stałe trwanie w modlitwie nie pociąga za sobą zaniedbania obowiązków. Niech Najświętsza Maryja Panna, która trwała zawsze na nieustannej modlitwie, pomoże Pani podobnie wykorzystywać każdą okazję do rozmowy z Bogiem.

xmarekk@o2.pl

Autor jest proboszczem parafii św. Patryka w Warszawie

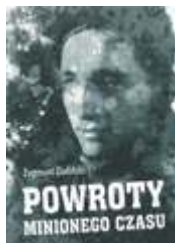
Wspomnienia profesora

Lektura wspomnień spisanych przez wybitnego historyka ks. profesora Zygmunta Zielińskiego bardzo wciąga. Może dlatego że duchowny – jak podkreśla dr Rafał Łatka, autor wstępu i opracowania naukowego wspomnień – jest bardzo szczerzy i skromny.

Ks. Zieliński należy do najwybitniejszych historyków polskich. Jego dorobek naukowy to prawie 900 publikacji, w tym 48 książek. Niektóre z nich, jak np. „Papieżstwo i papież dwóch ostatnich wieków”, stały się bestsellerami i doczekały się kilku wydań. Specjalizuje się przede wszystkim w dziejach Kościoła w XIX i XX wieku. W wydanej przez IPN książce przywołuje wiele wydarzeń ze swego życia. Wspomina, jak w wieku 18 lat został na ulicy za-

trzymany i aresztowany przez UB, jak próbowano go nakłonić do donosów, jaki był klimat w seminarium duchownym w Gnieźnie w czasach stalinowskich, gdy Kościołem gnieźnieńskim zarzą-

dział narzucony przez władze ks. Stanisław Bross, wspomina pierwsze parafie, w których pracował. Najważniejszą część wspomnień dotyczy najpierw studiów, a potem pracy dydaktycznej na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. To wspomnienia osobiste, często związane z poważnymi problemami, ale również część zawiłej niekiedy historii tej katolickiej uczelni./wś

„Powroty minionego czasu”;
Zygmunt Zieliński;
Instytut Pamięci Narodowej;
Warszawa 2020; 872 s.

Autobiografia generała

Generał Władysław Jędrzejewski jest dzisiaj postacią nieco zapomnianą, choć jego zasługi podczas wojen o wschodnie granice Rzeczypospolitej w latach 1919-1921 są niekwestionowane. Właśnie ukazały się jego wspomnienia.

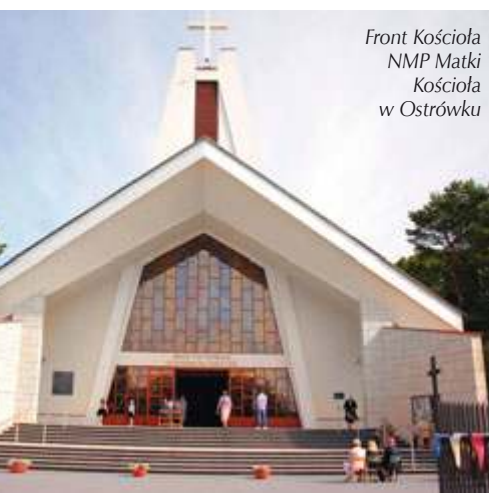
Składają się na nie „Autobiografia”, okruciny wspomnień z lat wojny 1918-1920, a także refleksje, a właściwie głównie polemiki z autorem po przeczytaniu książek gen. Juliusza Rómmła „Moje walki z Budiennym” oraz „Kawaleria polska w pościgu za Budiennym”. Ten dowódca m.in. 6 Armii, kawaler Orderu Virtuti Militari przyczynił się do ocalenia zarówno Warszawy podczas ofensywy marszałka Michaiła Tuchaczewskiego, jak i Lwowa. Miał 76 lat, gdy we wrześniu 1939 r. ponownie zgłosił chęć służby. Wtedy nie było dla niego etatu. Pamiętało o nim nie-

stety NKWD, które 4 października 1939 r. aresztowało polskiego generała. Zmarł w więzieniu we Lwowie lub został rozstrzelany w marcu 1940 r. Jego nazwisko figuruje na tzw. ukraińskiej liście katyńskiej.

W tym samym tomie czytelnik znajdzie materiały dotyczące 5 Dywizji Piechoty, w tym dziennik prowadzony od 1 marca do 30 listopada 1919 r. Książka jest owocem współpracy Instytutu Pamięci Narodowej z Wojskowym Biurem Historycznym im. gen. broni Kazimierza Sosnkowskiego./wś

„Wspomnienia
gen. Władysława Jędrzejewskiego
oraz Dziennik 5 Dywizji Piechoty
z 1919 roku”;
wybór i opracowanie Jarosław
Szymański, Arkadiusz Tuliński;
Instytut Pamięci Narodowej;
Wojskowe Biuro Historyczne;
Warszawa 2020; 528 s.

Front Kościoła
NMP Matki
Kościoła
w Ostrówku

foto: Patryk Lubryczyński

lecia 15 kwietnia 1981 r. erygował parafię z terenu parafii Klembów i Poświętne. 8 września 1985 r. nowy kościół według projektu arch. Janusza Stępkowskiego poświęcił bp Jerzy Modzelewski – przywołał najważniejsze fakty z historii parafii ks. proboszcz.

Do parafii należą miejscowości: Karolew, Krzywica, Lipka, Ostrówek, Tuł. Liczba parafian to około 3200 osób.

Od 1924 do 1925 r. u państwa Lipszców w Ostrówku pracowała Helena Kowalska, późniejsza św. Faustyna. Do miejscowości skierował ją ks. Jakub

miesiąc – nabożeństwo fatimskie połączone z Mszą Świętą w intencji wspólnoty Żywego Różańca. W pierwszą niedzielę miesiąca odbywa się nabożeństwo i procesja wokół kościoła. Nabożeństwa majowe i Msza Święta w maju odbywają się przy kapliczkach na terenie parafii. Wspólnota parafialna obchodzi dwa odpusty parafialne: w święto NMP Matki Kościoła, obchodzone w poniedziałek po Zesłaniu Ducha Świętego, oraz 5 października – we wspomnienie św. Faustyny Kowalskiej. W ostatni piątek miesiąca odbywa się nabożeństwo wypominkowe

Zawierzeni Miłosierdziu

Patryk
Lubryczyński

Bp Romuald Kamiński 13 września konsekrował świątynię NMP Matki Kościoła w Ostrówku. W tej miejscowości św. Faustyna Kowalska spędziła rok przed wstąpieniem do klasztoru.

– Dziękujemy Bogu za to, że na czas naszego pokolenia przypadła tego rodzaju uroczystość, pełna symboli i mocy. To jest także w pewnym sensie finał kilkudziesięciu lat wielkiego trudu, ale połączonego z radością i nadzieją, że w tej społeczności powstał dom naszego Ojca. Może nie być już takiej okazji, aby przeżyć to, co nazywamy uroczystym poświęceniem domu Bożego. Jeśli Bóg pozwoli, ta świątynia będzie trwała przez następne pokolenia – powiedział w homilii biskup warszawsko-praski.

Podczas uroczystości ks. proboszcz Marcin Łukasiewicz przypomniał o początkach parafii. – 8 grudnia 1966 r. pierwszy proboszcz parafii ks. Henryk Drożdż, wówczas wikariusz parafii w Klembowie, odprawił pierwszą Mszę Świętą w kaplicy w Ostrówku – powiedział ks. Łukasiewicz.

W latach 1967-1969 ks. Drożdż odkupił od Anny Jabłońskiej posiadłość wraz z domem przy ul. Słonecznej 5 w Ostrówku. Rozpoczęła się batalia z władzami komunistycznymi o budowę kościoła. Po wielu zmaganiach – włącznie z wyrokiem sądowym – ks. Henryk Drożdż uzyskał pozwolenie na budowę świątyni 18 marca 1980 r.

– Ważnym wydarzeniem było poświęcenie przez kard. Stefana Wyszyńskiego kaplicy NMP Matki Kościoła, w uroczystość Bożego Ciała. Także Prymas Tysiąc-

Ks. proboszcz
Marcin Łukasiewicz

foto: Patryk Lubryczyński

Bp Romuald Kamiński

foto: Patryk Lubryczyński

Dąbrowski, ówczesny proboszcz parafii św. Jakuba w Warszawie-Ochocie, aby zarobiła na wiano zakonne. W pamięci mieszkańców zapisała się jako dziewczyna miła, pracowita, pobożna, o pogodnej, nieco piegawatej twarzy i z dużym rudawym warkoczem. To właśnie w Ostrówku Helena zakończyła świecki etap życia.

W Niedzielę Bożego Miłosierdzia 7 kwietnia 2002 r. parafia otrzymała relikwie świętej, które są wystawiane do kultu w każdy pierwszy piątek miesiąca. Ksiądz proboszcz stara się osobiście szerzyć kult Miłosierdzia Bożego, m.in. poprzez coroczną pieszą pielgrzymkę z Warszawy do Ostrówka, koronkę do Bożego miłosierdzia oraz nabożeństwo do św. Faustyny.

– W parafii jest duża liczba nabożeństw w pierwszy piątek miesiąca: następuje wystawienie Najświętszego Sakramentu, odmawiamy Koronkę do Bożego Miłosierdzia, jest możliwość spowiedzi, odprawiamy nabożeństwo do św. Faustyny, a rano księża udają się na wizyty do osób chorych. W środy parafia organizuje nabożeństwo do Matki Bożej Nieustającej Pomocy, a w pierwsze soboty

i Msza Święta za zmarłych polecanych w wypominkach. W parafii działa prężnie koło Żywego Różańca, służba liturgiczna, bielanki, asysta procesyjna, wspólnota przyjaciół Jezusa Miłosiernego – opisuje ks. Marcin Łukasiewicz.

Nad wejściem do świątyni NMP Matki Kościoła umieszczony jest witraż „Jezu, ufam Tobie” oraz św. Faustyny i bł. ks. Michała Sopoćki. W kościele znajdują się także witraże św. Maksymiliana Kolbego, św. Jana Pawła II, św. Zygmunta Szczęsnego Felińskiego oraz Sługi Bożego kard. Stefana Wyszyńskiego.

Wierni chętnie zapisują się do pomocy przy sprzątaniu kościoła oraz cmentarza parafialnego. – Ludzie są emocjonalnie związani z parafią, ponieważ pomagali budować kościół. Bycie proboszczem w tej wspólnocie parafialnej jest dla mnie radością, ponieważ wyczuwam pozytywny odbiór mieszkańców i cenię sobie dobrą współpracę z parafianami oraz lokalnymi instytucjami. Po konsekracji kościoła wznowimy peregrynację figury Matki Bożej z Lourdes – zapowiada ks. Marcin Łukasiewicz.

W SKRÓCIE

■ Msza ku czci patrona Warszawy.

27 września o godz. 12.00 w kościele bł. Władysława z Gielniowa, ul. Przy Bażantarni 3, sprawowana będzie pod przewodnictwem kard. Kazimierza Nycza Msza Św. ku czci bł. Władysława z Gielniowa, patrona Warszawy.

■ Rocznicą poświęcenia bazyliki katedralnej św. Michała i św. Floriana.

Bp Romuald Kamiński 29 września o godz. 18 będzie przewodniczył Mszy Św. w bazylice, ul. Floriańska 3.

■ III Diecezjalny Dzień Seniora i Chorego.

Krajowy Duszpasterz Służby Zdrowia ks. Arkadiusz Zawistowski zaprasza 26 września do sanktuarium św. o. Pio, ul. Fieldorfa 1, na III Diecezjalny Dzień Seniora i Chorego Diecezji Warszawsko-Praskiej, który rozpocznie się o godz. 10.30. W programie m.in. nabożeństwo i Eucharystia z udzieleniem sakramentu chorych. Zaproszeni są seniorzy, osoby chore, niepełnosprawne i ich opiekunowie. Spotkanie odbędzie się z zachowaniem wymogów sanitarno-epidemiologicznych.

■ **Odpust ku czci św. o. Pio.** W sanktuarium św. o. Pio w Warszawie, ul. Fieldorfa 1, w 15. rocznicę powstania parafii i 5. rocznicę konsekracji świątyni w dniach 17-20 września odbędą się uroczystości odpustowe. 17-18 września Msze Św. z nauką o godz. 9.00, 15.00, 18.00, 20.30 oraz 40-godzinne nabożeństwo prowadzone przez o. Azariasza (bernardyna z Lublina), które zakończy się 19 września o godz. 9.00. W dniu 20 września Mszę Św. odpustową odprawi bp Artur Miziński, sekretarz KEP.

■ Spotkanie katolickich lekarzy.

Katolickie Stowarzyszenie Lekarzy zaprasza 23 września na spotkanie lekarzy i studentów WUM, które rozpocznie się o godz. 18.00 Mszą Św. w katedrze warszawsko-praskiej. O godz. 19.00 spotkanie i konferencja „Miłosierdzie – Przyczynę do refleksji”, które odbędzie się w akademiku praskim przy ul. Floriańskiej 3A.

■ Warszawiacy przeciw bolszewikom.

W Centrum Edukacyjnym IPN im. J. Kurtyki, ul. Marszałkowska 21/25, warszawski oddział IPN zorganizuje konferencję naukową „Warszawiacy przeciw bolszewikom 1920-2020”. Otwarcie konferencji 23 września o godz. 8.45, zakończenie o godz. 16.00. W programie m.in. referaty na temat Warszawy i jej znaczenia w planach wojennych polskich i bolszewickich, znaczenie walk o Wołomin podczas Bitwy Warszawskiej 1920. Patronat nad wydarzeniem objął tygodnik „Idziemy”.

SUKCES

„PERŁY BAROKU”

Mimo obostrzeń sanitarnych z sukcesem w dniach 7-10 września odbył się w Kobylcu XIII Międzynarodowy Festiwal „Perła Baroku. Koncerty mistrzów”. – Mnóstwo osób zgłosiło się po wejściówkę. Wszystkie miejsca w bazylice były zajęte. Sprawdziła się strefa widza z telebimami przed świątynią, przyszły rodziny z dziećmi. Chopina można było słuchać pod rozgwieżdżonym niebem. Świetnie układała się współpraca

fol. arch. Perła Baroku

z nowym proboszczem bazyliki ks. Jackiem Dębskim – podsumowuje Anna Szarek, organizatorka i dyrektor festiwalu. Wydarzeniu patronował tygodnik „Idziemy”.

KAPLICA ADORACJI

W sanktuarium św. Antoniego w Mińsku Mazowieckim 12 września bp Romuald Kamiński poświęcił kaplicę Najświętszego Serca Pana Jezusa. W homilii bp Kamiński zachęcał do adoracji Najświętszego Sakramentu, która jest przebywaniem w bliskości Chrystusa i pomaga nam się z Nim zaprzyjaźnić. W trwające 7 miesięcy odnawianie kaplicy włączyli się parafianie, własną pracą i ofiarami. Adoracja będzie miała miejsce w pon., wt., śr., czw., sob. w godz. 9-18; w pt. w godz. 9-21.

fol. <https://pl-pl.facebook.com/bporkamiński/>

PUSTELNICA SPOD BEŁCHATOWA

Prawdopodobnie po raz pierwszy w blisko 100-letniej historii archidiecezji łódzkiej miały miejsce śluby pustelnicze, które na ręce metropolity łódzkiego – w święto Narodzenia Najświętszej Maryi Panny – złożyła s. Anuncjata Piętko. – Pustelnia nie jest odejściem donikąd. To przestrzeń, gdzie siostra będzie słuchać Słowa Bożego. O to ostatecznie chodzi – mówił abp Grzegorz Ryś. Uroczystość odbyła się w nowo powstałej pustelni położonej we wsi Żar, na terenie parafii pw. Świętej Trójcy w Kaszewicach k. Bełchatowa./xpk

fol. ks. Paweł Klys

ŚLUBY WIECZYSTE

W kościele św. Stanisława BM w Siennicy 12 września s. Paulina i s. Aleksandra, kapucynki Najświętszego Serca Jezusa, złożyły śluby wieczyste. – Czystość jest blaskiem bogactwa Boga. Ten dar jest dla nas zobowiązaniem i wezwaniem, abyśmy przez postawę czystości stawali się uczestnikami tajemnicy Boga. Modlimy się z wami, abyście przez swoją czystość były źródłem świętości dla innych; oby zażądały takiego blasku – powiedział w homilii bp Marek Solarczyk.

fol. <https://www.facebook.com/bpmsolarczyk/>

fot. Wojciech Łączyński

JUBILEUSZ PROF. FILABERA

Ks. prof. Andrzej Filaber, dyrektor Instytutu Szkolenia Organistów, obchodził 5 września jubileusz 50-lecia pracy muzycznej w Kościele. Z tej okazji odbyła się dziękczynna Msza Św. w archikatedrze warszawskiej, której

przewodniczył kard. Kazimierz Nycz. Jubilat dziękował zgromadzonym, a metropolita warszawski życzył mu wielu sił oraz wyraził nadzieję na jego dalszą długoletnią pracę muzyczną i pedagogiczną.

WSPOMNIENIE BŁ. KŁOPOTOWSKIEGO

We wspomnienie bł. Ignacego Kłopotowskiego, 7 września w katedrze św. Floriana sprawowana była Msza Św. z udziałem kapłanów pracujących w diecezji, pod przewodnictwem bp. Marka Solarczyka. W homilii bp Solarczyk przypomniał, że ta świątynia była miejscem posługiwania ks. Kłopotowskiego i tu znajdują się także jego relikwie. Siostry loretańki dziękowały za 100-lecie istnienia zgromadzenia, założonego przez ks. Kłopotowskiego.

fot. https://www.facebook.com/bpmsolarczyk/

DZIEWIĘCIU KLERYKÓW

fot. ks. Paweł Kijs

Zakończyła się rekrutacja do Wyższego Seminarium Duchownego w Łodzi na rok akademicki 2020/2021. W dwóch turach,

które odbyły się w dniach 8-9 lipca oraz 7-8 września br., kandydaci odbyli rozmowy z rektorem, ojcem duchownym seminarium, a także zdali egzamin z wiedzy katechetycznej z zakresu szkoły średniej. – Pierwsza połowa września to czas przygotowania do nowego roku formacyjnego – tłumaczy ks. dr Marcin Pietrzyk, ojciec duchowny WSD w Łodzi. – Na chwilę obecną jesteśmy już po dwóch rekrutacjach, podczas których na pierwszy rok zostało przyjętych 9 kandydatów na rok propedeutyczny – podkreśla. Zjazd kandydatów przyjętych do WSD odbędzie się 19 września. **xpk**

■ **Ufajmy Panu!** W dniach 3-4 października w Domu św. Faustyny w Ostrowku odbędzie się przygotowanie duchowe do święta św. Faustyny. Spotkanie rozpocznie się o godz. 8.30, zakończy następnego dnia o godz. 15.00 uroczystą Mszą Św. i koronką do Bożego Miłosierdzia. Informacje: tel. 29 777 04 92, 730 153 707, zapisy: s.faustyna.ostrowek@gmail.com.

■ **Sacrosong w Otwocku.** W parafii Matki Bożej Królowej Polski 7 listopada odbędzie się Międzynarodowy Festiwal Pieśni Religijnej i Patriotycznej Sacrosong diecezji warszawsko-praskiej. W godz. 9.00-17.45 przesłuchanie dzieci, młodzieży i dorosłych. O godz. 19.00 koncert galowy z wręczeniem dyplomów oraz nagród. Istnieje możliwość oglądania wydarzenia na stronie internetowej parafii: www.parafiaotwockkresy.pl.

■ **W rocznicę śmierci ks. F. Folejewskiego.** 21 września o godz. 18.00, w wigilię piątej rocznicy śmierci śp. ks. Feliksa Folejewskiego SAC, zostanie w jego intencji odprawiona Msza Święta w kościele księży pallotynów w Warszawie przy ul. Skaryszewskiej 12.

■ **Noc świadectw na Mokotowie.** W parafii św. Michała Archanioła, ul. Puławska 95, 26 września w godz. 19.30-24.00 odbędzie się noc świadectw. Będzie można usłyszeć o cudach, nawróceniach i konkretnym Bożym działaniu. Organizatorzy zapraszają na fanpage na Facebooku <https://www.facebook.com/NocSwiadcetw> i stronę parafii <http://parafiamichal.pl/>

■ **Szczątki bohaterów.** Specjaliści IPN odnaleźli szczątki przynajmniej dwóch osób na terenie dawnego więzienia karno-śledczego UB i NKWD (tzw. Toledo) w Warszawie. Prace poszukiwawcze mają na celu odnalezienie tajnych miejsc pochówku ofiar komunizmu. „Ofiary najprawdopodobniej zostały bezwładnie wrzucone do dołów śmierci i zasypane” – podało Biuro Poszukiwań IPN. Przy szczątkach odnaleziono m.in. fragment polskiego munduru.

■ **Bez kominka na Mazowszu.** Sejmik Województwa Mazowieckiego przegłosował nowy program ochrony powietrza, który m.in. zakazuje używania kominków w dni, podczas których w mazowieckich miejscowościach będzie smog. Nie dotyczy to jednak budynków, w których kominek jest jedynym źródłem ciepła.

■ **Droga ku wolności.** Polska „Solidarność” była cudem; w 1980 r. nastąpiła zmiana jakościowa w myśleniu o tym, że można pokonać komunizm – mówił 7 września wicepremier, szef MKiDN Piotr Gliński, otwierając wystawę „Droga ku wolności” na Dworcu Centralnym w Warszawie. Ekspozycja to plastyczne przedstawienie drogi ku wolności, którą podążał polski naród w XX wieku.

Odpust w Loretto

fol. Piotr Szarko

Ponad 6 tys. pielgrzymów indywidualnie, w zorganizowanych grupach, pieszo i autokarami przybyło 13 września na doroczny odpust do sanktuarium Matki Bożej Loretańskiej koło Kamieńczyka. Uroczystościom przewodniczył nuncjusz apostolski w Polsce abp Salvatore Pennacchio.

Pogoda dopisała, pielgrzymi gromadzili się w sanktuarium od samego rana. Nawiedzała figurę Matki Bożej Loretańskiej wystawioną w nowo wzniesionym kościele pw. bł. Ignacego Kłopotowskiego. Przed Eucharystią odbyła się modlitwa różańcowa, konferencję wygłosił ks. Szymon Mucha. Orkiestra Victoria z parafii Matki Bożej Zwycięskiej w Rembertowie wystąpiła z koncertem.

Msza Święta sprawowana była jak co roku na placu przed kaplicą Matki Bożej Loretańskiej.

– Odpust Matki Bożej Loretańskiej wiąże się w tym roku z dziękczynieniem sióstr loretanek za 100 lat istnienia i apostolskiego działania zgromadzenia – powiedział w wygłoszonej po polsku homilii abp Salvatore Pennacchio. Nuncjusz apostolski w Polsce przypomniał osobę bł. Ignacego Kłopotowskiego. – Możemy patrzeć na niego jak na człowieka wielkiego duchem i oddanego dziełom miłości i apostolstwa. Był na tyle zapobiegliwy, by założyć zgromadzenie zakonne, aby misje i inicjatywy, które podjął, miały kontynuację po jego śmierci. Dziękujemy siostrom loretankom za ich pracę, ale przede wszystkim za apostolstwo słowem drukowanym.

Stoimy blisko Matki Bożej i dziękujemy Jej, Ona jest wzorem słuchania. Większą sztuką niż przemawianie jest mądre słu-

chanie. Prośmy Maryję, abyśmy umieli tak jak Ona słuchać Bożych natchnień i do nich stosować nasze życie – zakończył homilię abp Pennacchio. Wszystkim zebranym przekazał papieskie pozdrowienie od Ojca Świętego Franciszka.

O. Jerzy Grzanka, przełożony Domu Zakonnego Ojców Sercanów w Loretto, poinformował o ustanowieniu roku jubileuszowego z odpustem zupełnym za nawiedzenie sanktuarium lub loretańskiego klasztoru.

Po Eucharystii abp Pennacchio otworzył i poświęcił w kościele wystawę jubileuszową prezentującą działalność zgromadzenia loretańskiego. Wystawa prezentowana jest w poszczególnych domach zgromadzenia. W listopadzie eksponowana będzie w Rembertowie, zagościć ma także w praskiej katedrze.

f

fol. Piotr Szarko

Muzeum o bł. Kłopotowskim

W budynku Wydawnictwa Sióstr Loretanek w Rembertowie przy ul. Żeligowskiego powstaje muzeum poświęcone pamięci bł. Ignacego Kłopotowskiego i apostolstwu, jakie powierzył zgromadzeniu loretanek. – Apostolstwo rozpoczynał, zanim powstało zgromadzenie. Jest to więc muzeum upamiętniające dzieje wydawnictwa począwszy od czasów lubelskich, kiedy tam podejmował posługę ka-

płańską – mówi s. Stefania Korbuszewska, loretanka. Obok współczesnych urządzeń prezentowane będą urządzenia poligraficzne z pracowni drukarni, intrologatorni, zecerni, intertypu, zakupione do drukarni loretańskiej przez ks. Kłopotowskiego. Na multimedialnych z panelami dotykowymi będzie można zobaczyć rękopisy, publikacje wydawane przez ks. Kłopotowskiego, a także obejrzeć je w ory-

ginalne. W zbiorach znajduje się kilkunastu osobisty księgozbiór podręczny ks. Kłopotowskiego – z dziedziny teologii, wiedzy ogólnej i historycznej. Zobaczyć będzie można meble i sprzęty, z których korzystał, a także fotografie rodzinne błogosławionego kapłana.

Muzeum ma być otwarte i poświęcone 1 października przez bp. Romualda Kamińskiego. Znajdzie się w wieży, bez możliwości dotarcia windą. Wskazane jest zwiedzanie wystawy w małych grupach, po wcześniejszym umówieniu, tel. 22 673 58 38.

f

Caritas u Pierwszej Damy

Pierwsza Dama Agata Kornhauser-Duda spotkała się 8 września z dyrektorem Caritas Archidiecezji Warszawskiej ks. Zbigniewem Zembruskim. Rozmowa w Pałacu Prezydenckim dotyczyła m.in. działalności organizacji, pracy poszczególnych ośrodków w stolicy i okolicznych miejscowościach podległych Caritas, a także społecznej solidarności po wybuchu pandemii w Polsce. Podjęto również temat osób znajdujących się w kryzysie bezdomności, dynamicznie rozwijającego się w kraju wolontariatu

i opieki hospicyjnej. Ks. Zembruski mówił o sytuacji placówek i ich podopiecznych w czasie pandemii oraz podziękował za wsparcie udzielone przez Kancelarię Prezydenta RP w pierwszych tygodniach zagrożenia koronawirusem.

Jak zauważyła Pierwsza Dama, wielkim zaangażowaniem w tamtym czasie wykazywali się przedsiębiorcy, którzy mimo biznesowych trudności, z którymi przyszło im się mierzyć, wspierali placówki medyczne i opiekuńcze oraz seniorów.

fol. <https://www.prezydent.pl/pierwsza-dama/>

f

fot. Patryk Lubryczyński

Żywa wspólnota wierzących

Z ks. **Jarosławem Gawrońskim**, moderatorem Ruchu Światło-Życie w diecezji warszawsko-praskiej, rozmawia Patryk Lubryczyński

Jak Ksiądz zareagował na informację o nominacji na diecezjalnego moderatora Ruchu Światło-Życie?

Sam moment nominacji był dla mnie pewnym zaskoczeniem, przede wszystkim ze względu na okoliczności. Została ona wymuszona niespodziewanym i nagłym odejściem do Pana ks. Piotra Urbanowskiego, poprzedniego moderatora diecezjalnego. Jednak sam wybór nie był całkowitą niespodzianką, bo już w 2019 r. znalazłem się wśród potencjalnych kandydatów na moderatora, wskazanych przez kongregację diecezjalną naszego Ruchu. O wyborze dowiedziałem się oficjalnie w rocznicę swoich święceń kapłańskich i przyjąłem decyzję z pokojem w sercu, po ludzku jednak czułem wiele wątpliwości, czy jestem odpowiednią osobą do takiej posługi. Ale wierzę, że „moc w słabości się doskonali” i Pan Bóg będzie tę posługę wspierał swoją łaską.

Jakie ma Ksiądz osobiste doświadczenia z Ruchem Światło-Życie?

W Ruchu Światło-Życie jestem prawie 25 lat. Początkiem mojej świadomej przygody z Kościołem była służba liturgiczna, równolegle jednak w wieku młodzieńczym pojawił się Ruch Światło-Życie. Formowałem się w mojej rodzinnej parafii Przemienienia Pańskiego w Radzyminie. Tam siostra katecheta Nikodema tworzyła wspólnotę i zaprosiła mnie do Ruchu. Mimo doświadczenia wspaniałych wyjazdów na obozy lektorskie z ks. Piotrem Tomasiem moje wakacyjne plany z czasem zostały zdominowane przez rekolekcje oazowe. Formowałem się w Ruchu Światło-Życie, później zostałem animatorem. Myślę, że ta formacja była istotnym czynnikiem, który pomógł mi w wyborze powołania kapłańskiego.

Jaka jest kondycja Ruchu Światło-Życie i Domowego Kościoła w diecezji warszawsko-praskiej?

Ruch Światło-Życie jest jedną z najprężniej działających w diecezji wspólnot pod względem ilościowym i jakościowym. Wyznacznikiem żywotności Ruchu jest liczba osób, które wyjeżdżają na rekolekcje wakacyjne, zazwyczaj około 900-1000 osób. Jeśli chodzi o Domowy Kościół, na piętnastodniowe rekolekcje wakacyjne wyjeżdża około 300 małżeństw.

Jak wyglądała tegoroczna aktywność wakacyjna Ruchu Światło-Życie?

Domowy Kościół nie miał rekolekcji wyjazdowych, to była decyzja ogólnopolskich władz wspólnoty. Organizowane były natomiast rekolekcje domowe, przeżywane w różnej formie. Czasami kilka rodzin wyjeżdżało dokądś razem, niektórzy w ramach urlopu starali się treści rekolekcyjne realizować wraz z całą rodziną. Jeśli chodzi o gałąź młodzieżową, to w naszej diecezji najstarsi, w większości pełnoletni uczestnicy rekolekcji III stopnia i animatorzy, na rekolekcje przygotowujące do posługi we wspólnotach pojechali w trybie normalnym. Udało się, dzięki Bożej pomocy, przeprowadzić dwa turnusy piętnastodniowe Oazy Nowego Życia III stopnia oraz dziesięciodniowe rekolekcje KODA dla animatorów w Sandomierzu.

Diecezjalny Dzień Wspólnoty Ruchu Światło-Życie diecezji warszawsko-praskiej odbędzie się w katedrze św. Floriana 27 września:

- **godz. 14.30** – początek dnia wspólnoty (w programie: świadectwa po rekolekcjach, możliwość podpisania i złożenia Krucjaty Wyzwolenia Człowieka),
- **godz. 16.00** – Msza Święta pod przewodnictwem bp. Marka Solarczyka w intencji dziękczynnej za tegoroczną formację.

Dla młodszych uczestników – począwszy od wspólnoty Dzieci Bożych, przez Oazę Nowej Drogi i Oazę Nowego Życia I i II stopnia – przy parafiach, a także przy Zespole Szkół Sióstr Felicjanek nr 28 na warszawskim Marysinie oraz w Duszpasterstwie Akademickim Arka na warszawskim Grochowie odbywały się rekolekcje w formie zbliżonej do półkolonii. Trwały one po pięć dni, program rekolekcyjny rozplanowany był w godz. 9-18 dla dzieci i 9-20 dla starszej młodzieży. W sumie zorganizowaliśmy 20 turnusów w kilkunastu różnych parafiach w całej diecezji, w których uczestniczyło łącznie około 550 osób (razem z animatorami).

Czy Ruch Światło-Życie może zainteresować współczesną młodzież?

Ruch Światło-Życie jest miejscem, gdzie można spotkać Pana Jezusa i rozwinąć żywą relację z Nim. Formuje nowego, wolnego człowieka, przemieniającego swoje życie w świetle słowa Bożego, potrafiącego radzić sobie z wyzwaniami współczesności. Do Ruchu Światło-Życie przyciągają świadkowie wiary oraz doświadczenie żywej wspólnoty – wartości tak potrzebne w czasach, gdy młodzież często boryka się z różnymi trudnościami i zniewoleniami, również wirtualnymi, oraz z brakiem zdrowych relacji.

Co chciałby Ksiądz kontynuować i jakie nowe pomysły wnieść do formacji wspólnoty?

Ruch Światło-Życie ma jasno sprecyzowany charyzmat, nie śmiemy zbyt dużo dodawać do myśli założyciela, sługi Bożego ks. Franciszka Blachnickiego. Przygotowujemy się do stulecia urodzin założyciela, które będziemy obchodzić w marcu 2021 r. W najbliższym czasie zamierzamy na nowo przybliżyć postać ks. Blachnickiego, szczególnie najmłodszym.

Chciałbym także, by w diecezji była kontynuowana misja ewangelizacyjna, aby jak najwięcej młodych ludzi i małżeństw mogło – również przez charyzmat Ruchu Światło-Życie – poznać Pana Jezusa i rozwijać wiarę. Ważnym zadaniem jest także formacja animatorów do bezinteresownej służby na wzór Niepokalanej Matki Kościoła. Są oni wspaniałym gronem młodych ludzi z wielkim potencjałem, ale niekiedy potrzebują wsparcia w swojej posłudze. Istotną sprawą wydaje się być także uporządkowanie diecezjalnych struktur Ruchu pod względem formalno-prawnym. Te wszystkie działania mają prowadzić do celu nadrzędnego – zjednoczenia z Panem Jezusem i w konsekwencji do zbawienia.

Kursy przedmałżeńskie

Kursy przedmałżeńskie w październiku rozpoczną się w parafiach:

W DIECEZJI WARSZAWSKO-PRASKIEJ:

- par. MB Królowej Polski w Warszawie, ul. Rzeźbiarska 46 – 2 października, godz. 19.00
- par. Narodzenia Pańskiego w Warszawie, ul. Ostrobramska 72 – 13 października, godz. 19.00
- par. Miłosierdzia Bożego w Warszawie, ul. Ateńska 12 – 4 października, godz. 17.30
- par. św. Patryka w Warszawie, ul. Rechniewskiego 14 – 1 października, godz. 19.00
- par. św. Wacława w Warszawie, ul. Korkowa 27 – 4 października, godz. 19.00
- par. Najśw. Ciała i Krwi Chrystusa w Legionowie, ul. Piłsudskiego 47 – 4 października, godz. 17.00
- par. MB Fatimskiej w Legionowie, ul. Orłąt Lwowskich 8 – 4 października, godz. 19.00
- par. św. Jana Chrzciciela w Mińsku Mazowieckim, ul. gen. K. Sosnkowskiego 43a – 4 października, godz. 17.30
- par. Zesłania Ducha Świętego w Otwocku, ul. Zeromskiego 6 – 7 października, godz. 19.00

- par. św. Wincentego a Paulo w Otwocku, ul. Kopernika 1 – 16 października, godz. 19.00
- par. MB Królowej Polski, Otwock-Kresy, ul. Czerska 21 – 1 października, godz. 19.00
- par. NMP Matki Łaski Bożej w Halinowie, ul. Okuniewska 61 – 3 października, godz. 19.00
- par. Przemienienia Pańskiego w Tuszcu, ul. Kościelna 7 – 5 października, godz. 19.30

W ARCHIDIECEZJI WARSZAWSKIEJ:

- par. św. Krzysztofa w Warszawie, ul. Niedzielskiego 4 – 2 października, godz. 19.00
- par. św. Marii Magdaleny w Warszawie, ul. Wólczyńska 64 – 3 października, godz. 9.00
- par. św. Krzyża w Warszawie, ul. Krakowskie Przedmieście 3 – 3 października, godz. 9.00
- par. św. Anny w Grodzisku Mazowieckim, plac Zygmunta Starego 2a – 3 października, godz. 10.00
- par. św. Jana Kantego w Warszawie, ul. Kraśńskiego 31 – 3 października, godz. 10.00
- par. św. Michała Archanioła w Goszczynie, ul. Warszawska 6 – 3 października, godz. 18.00
- par. Matki Bożej Bolesnej w Milanówku, ul. Szkolna 7 – 3 października, godz. 19.00
- par. św. Franciszka z Asyżu w Warszawie, ul. Hynka 4A – 5 października, godz. 18.30

- par. Matki Bożej Królowej Aniołów w Warszawie, ul. ks. Bronisława Markiewicza 1 – 5 października, godz. 18.30
- par. Dzieciątka Jezus w Warszawie, ul. Czarneckiego 15 – 5 października, godz. 19.00
- par. św. Jakuba Apostoła w Warszawie, ul. Grójecka 38 – 5 października, godz. 20.00
- par. NMP Matki Miłosierdzia, ul. św. Bonifacego 9 – 6 października, godz. 19.00
- par. Wszystkich Świętych w Warszawie, pl. Grzybowski 3/5 – 6 października, godz. 19.00
- par. św. Anny w Warszawie, ul. Kolegiacka 1 – 7 października, godz. 19.00
- par. św. Rafała i Alberta w Warszawie, ul. Gwiazdista 17 – 7 października, godz. 20.00
- ul. Dereniowa 12 – 7 października, godz. 20.00
- par. św. Augustyna w Warszawie, ul. Nowolipki 18 – 7 października, godz. 20.00
- par. św. Wojciecha w Warszawie, ul. Wolska 76 – 10 października, godz. 9.00
- Instytut św. Rodziny w Łomiankach, ul. Baczyńskiego 9 – 10 października, godz. 9.00
- par. Niepokalanego Poczęcia NMP w Warszawie, ul. Przy Agorze 9 – 12 października, godz. 19.00
- par. św. Józefa Opiekuna Pracy w Józefosławiu, ul. Ogrodowa 3 – 14 października, godz. 19.30
- par. św. Kazimierza w Pruszkowie, ul. Kraszewskiego 23 – 20 października, godz. 18.30

oprac. Patryk Lubryczyński

REKLAMA

**DOBRE SŁOWO
NA FALI**

„Tu dobra kultura” -
Michał Guzek,
sobota, godz. 10.30

„Recepta na zdrowie” -
Katarzyna Supel-Zaboklicka
środa, godz. 10.30

SŁUCHAJ NAS ONLINE

www.radiowarszawa.com.pl

Najnowocześniejsza oczyszczalnia ścieków w Polsce znów zalała Wisłę „szambem”. Stało się to rok po największej jej awarii, niespełna dziesięć miesięcy po naprawie i dobę po pozytywnej miejskiej ekspertyzie funkcjonowania Czajki. Czy i tym razem po rządzącej w Warszawie KO wszystko spłynie, jak po kaczce?

fol. PAP/Tomasz Gzell

Czajka wylała

Zuzanna Smoleńska

– Wielokrotnie apelowałem o konieczność budowy alternatywnego przesyłu ścieków. Władze Warszawy nie podjęły prac zabezpieczających – podkreślał na briefingu prasowym 29 sierpnia Przemysław Dąca, prezes Wód Polskich. – Władze Warszawy nie zastosowały się do zaleceń i znów doszło do awarii – komentował Grzegorz Witkowski, wiceminister w Ministerstwie Gospodarki Morskiej i Żegludgi Śródlądowej. Do awarii kolektora ściekowego doszło parę

fol. PAP/Tomasz Gzell

godzin wcześniej. Skutkiem był natychmiastowy zrzut nieoczyszczonych ścieków do Wisły.

Wiele wskazuje, że katastrofy rzeczywiście można było uniknąć. Niestety, podobnie, jak przy samej rozbudowie Czajki, zabrakło spojrzenia długofalowego. Wtedy, za prezydentury Hanny Gronkiewicz-Waltz, zignorowano głosy niektórych ekspertów o tym, iż system Czajki w krótkim czasie może stać się niewydolny dla wciąż rozbudowującego się miasta oraz tych, którzy już przy projekcie podważali zastosowane pomysły inżynierne. Przez cały miniony rok także liczono na to, że „może nic się nie stanie”. Zignorowano rosnące potrzeby Warszawy na infrastrukturę przesyłową ścieków. Zlekceważono również zagrożenia ekologiczne, te dla ludzi, jak i ekosystemów. Prócz głośnych zapowie-

dzi samego prezydenta Rafała Trzaskowskiego o budowie dodatkowej nitki rurociągu do Czajki pod dnem Wisły, nie uczyniono absolutnie niczego.

Z braku alternatywy, nieczystości z wciąż żwawo rozbudowującej się lewo-brzeżnej części stolicy, tak jak to było latem 2019 r., popłynęły szeroko i szybko. Ich przyrost Wody Polskie oszacowały na 3 do 8 tys. litrów na sekundę. Maksymalny, zależny od opadów atmosferycznych, oznacza wypływ 691 200 000 litrów nieczystości na dobę; dziennie w tym tempie do Wisły wpada objętość niemal 200 basenów olimpijskich wymiarów.

Tuż po ujawnieniu awarii rzecznik prasowa stolicy nie kryła zaskoczenia. – Sytuacja jest przedziwna. Trudno jest w tym momencie określić, co było przyczyną awarii – mówiła Karolina Gałęcka. – Najprawdopodobniej jest to splot wielu wydarzeń i najprawdopodobniej mamy do czynienia z tak naprawdę wadliwym całym projektem, wykonaniem i być może również z wadliwymi materiałami – przypominała, raczej wbrew intencjom ekipy rządzącej w Warszawie, głosy niektórych ekspertów. Sam prezydent też nie krył zaskoczenia. Przejęty sprawą zwołał nawet specjalne posiedzenie Rady Warszawy, na które nie przyszedł.

Kiedy później upadały bardziej chwytliwe miejskie teorie na temat przyczyn katastrofy, włącznie z aktem sabotażu albo działaniem o charakterze terrorystycznym pod dnem rzeki, przypomniano sobie zgoła hejterskie tłumaczenie. Wedle niego za awarię odpowiadają poprzednicy ekipy prezydenta Trzaskowskiego. Nie chodzi jednak o tych, którzy nadzorowali budowę Czajki, czyli Ratusz za Hanną Gronkiewicz-Waltz. Winni są samorządowcy za stołecznej prezydentury śp. Lecha Kaczyńskiego (18 XI 2002 – 22

XII 2005) i jego następców, p.o. prezydenta Warszawy, Mirosława Kochalskiego (do 20 VII 2006) i Kazimierza Marcinkiewicza (do 2 XII 2006), mimo iż to właśnie oni podejmowali decyzje, dzięki którym zaprzestano ostatecznie spuszczenia ścieków bezpośrednio do Wisły; zanim rozbudowano Czajkę trafiało tam niemal 75 proc. nieczystości z lewego brzegu miasta. MPWiK sprawą zajęło się na wniosek Rady Warszawy 29 października 2003 r. W niecałe półtora roku później przedstawiono plan wykonalności inwestycji. Wykluczono wówczas budowę nowej oczyszczalni. Przeszkodą była głównie bliskość osiedli mieszkaniowych. Postawiono na rozbudowę, otwartej w 1991 r. Czajki. W sierpniu 2005 r. KE przyjęła wniosek Warszawy o dofinansowanie potrzebnej rozbudowy. Pół roku później podpisano zaś umowę na opracowanie projektu nowej ściekowej infrastruktury. Wszystko, co zdarzyło się dalej, działo się za rządów PO i KO w Warszawie. To Hanna Gronkiewicz-Waltz i jej urzędnicy 17 września 2009 r. zaakceptowali projekt inwestycji, by pod koniec jej I kadencji podpisać umowę na rozpoczęcie budowy. Inwestycję zakończano w 2012 roku. Uroczyste otwarcie władze miasta fetowali m. in. z przedstawicielami Ministerstwa Środowiska i Komisji Europejskiej. – Cieszę się, że Warszawa przestała być truciście Wisły i Bałtyku, a była do niedawna najgroźniejszym truciście dla Wisły. To jest naprawdę wielkie zdarzenie! (...) Oczyszczona woda płynąca z Czajki jest czystsza niż sama rzeka, więc obiekt nie tylko czyści warszawskie ścieki, ale też Wisłę w całym jej biegu – mówił wówczas premier Donald Tusk.

To, co wtedy było sukcesem PO, dziś jednak stać ma się klęską PiS, bo tylko po to w tej sprawie, przypominany jest zmarły ponad dekadę temu Lech Kaczyński.

Św. Eustachy, znany również jako Eustachiusz lub też Eustachy Rzymski, zmarł ok. 118 r. jako męczennik. Niewiele wiadomo o jego życiu, a informacje, które dziś posiadamy, są legendą przekazywaną zwłaszcza za pośrednictwem malarstwa.

Z biografii świętego spopularyzowanej w „Złotej legendzie” bł. Jakuba de Voragine można się dowiedzieć, że Placidus – bo takie imię miał nosić przed nawróceniem – jeszcze jako generał cesarza Trajana polował ze swoimi towarzyszami pomiędzy Tibur a Praeneste. Gdy pojawiło się stado jeleni, jego towarzysze pomknęli za zwierzętami, Placidus zaś dostrzegł pojedynczego jelenia, odłączonego od reszty. Kiedy żołnierz rzymski zbliżył się do jelenia, bardzo się zdziwił, gdyż między jego rogami ujrzał krzyż z figurą Chrystusa. Jezus w tym doświadczeniu przemówił do Placidusa i wyprowadził go z ciemności niewiary. Zachwycony żołnierz klęczał przez kilka godzin, pogrążony w gorącej modlitwie.

Właśnie ten moment ukazuje obraz anonimowego artysty znajdujący się w Muzeum Narodowym w Warszawie, zatytułowany „Wizja św. Eustachego”. Pochodzące z XVII w. malowidło ukazuje jelenia na płasko ściętej i porośniętej trawą skale, zwróconego ku postaci Placidusa, który przykłada na prawym kolanie i zwraca się w jego stronę. Wyciągnięte przed siebie ręce wyrażają otwarcie na przyjęcie łaski. Eustachy ubrany jest w błękitny strój z przywieszonym rogiem i z antropomorficznym nakolannikiem. U jego stóp widnieją porzucone nakrycie głowy, łuk, strzała i nieco dalej kołczan ze strzałami. Dookoła usytuowane są cztery psy i koń, jakby przypominając, że wydarzenie rozgrywa się podczas polowania. Scena umiejscowiona jest w leśnym krajobrazie, z płynącą w głębi rzeką, a na horyzoncie dostrzec można zarys miasta.

Podobną scenę, choć uproszczoną w środkach wyrazu, spotykamy w ołtarzu w kaplicy Krzyża Świętego przy katedrze na Wawelu. Jest to fragment tryptyku, pochodzi z 1467 r. Jego anoni-

mowy gotycki autor, działający w Małopolsce w XV w., zyskał sobie przydomek „Mistrz tryptyku Trójcy Świętej” (od wawelskiego tryptyku z Trójcą Świętą) lub „Mistrz Chórów” (od autorstwa scen znajdujących się na awersach owego tryptyku). Przedstawienie „Św. Eustachy na łowach” stanowi rewers lewej tablicy Tryptyku Trójcy Świętej. Po tym wydarzeniu Placidus nawrócił się i ochrzcił razem ze swoją rodziną. Wtedy też przyjął imię Eustachy. Legenda podaje, że spotkała go seria nieszczęść sprawdzających jego wiarę: stracił majątek, jego służący poumierali na zarazę, podczas podróży morskiej została porwana jego żona, a gdy przechodził przez rzekę z dwoma synami, dzieci zostały porwane

przez wilka i lwa. Eustachy, podobnie jak biblijny Hiob, lamentował, ale nie stracił wiary. Wkrótce potem odzyskał swoją rodzinę i wcześniejszą pozycję. Ponieważ odmówił złożenia pogańskiej ofiary, został razem z żoną i synami skazany przez cesarza Hadrianą na śmierć. Najpierw rzucano go lwom na pożarcie, ale ponieważ nie wyrządziły mu szkody, został upieczony w rozżarzonym wole odlanym z brązu.

W Martyrologium Rzymskim Eustachy widnieje pod dniem 20 września jako męczennik rzymski, w Kościele prawosławnym zaś jego wspomnienie jest obchodzone 2 listopada. Wzywano go do obrony przed ogniem i jako orędownika w rozwiązywaniu trudnych sytuacji. Jest patronem strażaków, myśliwych, leśników, traperów, przypadków trudnych, osób torturowanych, a także Madrytu. Zaliczono go też do grona Czternastu Świętych Wspomożycieli.

fol. Krzysztof Wilczyński

Święty myśliwy

Dorota Lekka

W Martyrologium Rzymskim Eustachy widnieje pod dniem 20 września jako męczennik rzymski, w Kościele prawosławnym zaś jego wspomnienie jest obchodzone 2 listopada.

jętek, jego służący poumierali na zarazę, podczas podróży morskiej została porwana jego żona, a gdy przechodził przez rzekę z dwoma synami, dzieci zostały porwane

Mulan walczy z wrogami

Mirosław Winiarczyk

fot. Disney Poland

Rozpoczął się nowy sezon w kinach. We wrześniu wchodzi na ekrany nowe filmy, w tym zapowiadane od dawna pozycje polskie, europejskie i amerykańskie. Jako ciekawostkę można wspomnieć „Pętlę”, nowy obraz Patryka Vegi, który błyskawicznie realizuje kolejne pozycje, nieustannie przechwalając się wątpliwymi artystycznie sukcesami. Tym razem autor postanowił przybliżyć widzom kulisy znanej z mediów tzw. afery podkarpackiej. W tej przeciętnej kopii amerykańskich kryminałów, pełnej przemocy

fot. Disney Poland

i seksu, Vega nie ukazał jednak nowych faktów. Ciekawy jest wątek ukraiński, związany z ingerencją tamtejszych służb w prowadzenie przestępczej działalności na Podkarpaciu. Kiczowata i prymitywna „Pętla” okazała się więc niewypałem. Wkrótce napiszę o kolejnych polskich premierach.

Przebojem aktualnego repertuaru kinowego okazał się dramat historyczny „Mulan”, fabularna wersja animowanego filmu z 1998 r., zrealizowanego w wytwórni Disneya. Premiera obrazu przełożona została na wrzesień z powodu zamknięcia kin. Akcja

filmu, opartego na chińskiej baśni, rozgrywa się w starożytnych czasach Cesarstwa Chińskiego. Bohaterką tego olśniewającego widowiska jest dzielna i wysportowana dziewczyna Hua Mulan, która w chłopięcym przebraniu wyrusza na wojnę w obronie cesarza i Chin. Władze wezwały do wojska po jednym mężczyźnie z każdej rodziny. Mulan nie ma brata, a schorowany ojciec, zasłużony wojownik, nie nadaje się do walki. Dziewczyna wyjeżdża więc jako chłopiec potajemnie na ćwiczenia, gdzie wykazuje się wielkimi zdolnościami, jednocześnie ukrywając swoją płeć. Podczas walki ze złowrogimi najeźdźcami w pewnym momencie, już jako dziewczyna, staje na czele oddziału, który ratuje z opresji samego Cesarza. Wymowa tej wspaniale zrealizowanej pięknej baśni, pełnej magii, sugestywnych efektów specjalnych i wyrazistej symboliki, sprowadza się do afirmacji dzielności i odwagi w obronie ojczyzny i rodziny. Do zalecanych cnót autorzy filmu zaliczyli także prawdę, jako zasadę wszelkich ludzkich działań. Ważny jest tu także wyraźny wątek feministyczny, bowiem kobieta okazuje się w filmie wojownikiem równym mężczyznom. Amerykańscy filmowcy zrealizowali więc w Chinach wielkie widowisko baśniowe, przepełnione afirmacją chińskiej tradycji historycznej i etycznej. Producenci liczą zapewne na wielkie zyski na olbrzymim chińskim rynku. Stąd wziął się ich szacunek dla Państwa Środka.

„Mulan”; USA; 2020;
reżyseria: Niki Caro; aktorzy: Yifei Liu, Donnie Yen i inni; aktorzy w polskiej wersji językowej: Vanessa Aleksander, Bartłomiej Topa, Monika Krzywkowska, Krzysztof Dracz, Eryk Lubos i inni.;
dystrybucja: Disney Poland

Dolabella w Warszawie

W Galerii Wystaw Czasowych Zamku Królewskiego w Warszawie otwarta została pierwsza wystawa poświęcona twórczości Tomasza Dolabelli (1570-1650), nadwornego malarza polskich królów z dynastii Wazów. Jej celem jest przypomnienie postaci włoskiego malarza, niedocenianego i dziś zapomnianego.

fot. Janusz Kozina

Tomasz Dolabella – święty Stanisław i święty Walery adorujący Matkę Boską z Dzieciątkiem (ok. 1614, Kościół pw. Wniebowzięcia NMP w Krakowie)

Pracom Dolabelli towarzyszą dzieła innych malarzy weneckich oraz przykłady weneckiego rzemiosła artystycznego, stanowiące tło dla jego dorobku artystycznego. Dolabella był autorem pierwszych w Polsce nowożytnych wielkoformatowych obrazów religijnych, które prezentowały niezwykle efektowne z punktu widzenia obserwatora rozwiązania.

Artysta wniósł do malarstwa polskiego tego okresu światło i kolor południa, wrażliwość malarską i swobodę we władaniu pędzlem. Jego wielkoformatowe płótna z wieloma postaciami, głęboką perspektywą i widocznym dialogiem portretowanych osób są świadectwem wyjątkowych umiejętności malarza.

Pokazane są 22 dzieła artysty, wypożyczone głównie z kościołów i klasztorów krakowskich i podkrakowskich, m.in. kościoła Mariackiego. Obrazy o tematyce religijnej, często pełniące funkcje liturgiczne, takie jak m.in. obraz „Zdjęcie z krzyża” (1634) ze zwieńczenia ołtarza głównego kościoła Bożego Ciała w Krakowie, zostały wyjęte z sakralnego kontekstu i zaaranżowane w środowisku sal muzealnych, co często było sporym wyzwaniem organizacyjnym i logistycznym. Wspomniane dzieło, stanowiące motyw przewodni wystawy, należy do najwybitniejszych i najlepiej zachowanych dzieł artysty. Na wystawie prezentowany jest też wyjątkowy obiekt – strop ramowy z obrazami Dolabelli, który został zdemonstrowany z kamienicy Arcybactwa Miłosierdzia w Krakowie.

Wystawa będzie czynna do 6 grudnia br. w Galerii Wystaw Czasowych Zamku.

KONKURS

Zwycięska Bitwa Warszawska ocaliła nie tylko naszą stolicę, ale i kraj oraz zachodnią cywilizację chrześcijańską. Jeśli zestawimy ją w jednym rzędzie z Chocimiem, Lepanto, czy na Filipinach, dostrzeżemy wspólny mianownik: modlitwę, zwłaszcza różańcową. Jak przekonuje Wicenty Łaszewski, autor książki „Zwycięstwa z pomocą nieba”, wydanej przez wydawnictwo Esprit, niebo wciąż jest czynne i działa nie tylko w nas, ale także w dziejach całych narodów. Z dwunastu opowieści o cudach doświadczanych przez 12 z nich autor wyciągnął wnioski o regułach cudu – bardzo cenne.

Wśród czytelników, którzy 14 września między godz. 13 a 13.15 zadzwonią pod nr (22) 512 00 95 i odpowiedzą na pytanie: **Kto doświadczył objawień, podczas których Maryja wskazała kamienie szlachetne, jako symbol wyproszonych łask, i kamienie pozbawione blasku, jako symbol łask, o które nikt nie prosi?** – rozlosujemy 4 egzemplarze książki „Zwycięstwa z pomocą nieba”.

Odpowiedź na pytanie konkursowe nr 37: W Pontevedra znajduje się bazylika Santa Maria la Mayor. Zwycięzcom gratulujemy!

15 lat „Idziemy”

Piotr Kościński

Podczas uroczystości związanych z obchodami 15. rocznicy powstania tygodnika „Idziemy” wykład na temat „Kościół w mediach, media w Kościele” wygłosił ks. prof. Dariusz Kowalczyk SJ.

foto: Wojciech Łączyński

foto: Wojciech Łączyński

Podkreślił, że Kościół ze swojej natury jest medialny, gdyż ma do przekazania światu wiadomość dla każdego. Jak zauważył, od dawna w Kościele trwa dyskusja, czy potrzebne są własne media – co stwarza ryzyko powstania swoistego „getta medialnego”, czy też Kościół powinien współpracować ze wszystkimi mediami – co z kolei może prowadzić do utraty przez niego swojego głosu. Wniosek właściwie jest jeden: trzeba korzystać z obu dróg. Dodał, iż nie udało się stworzyć mocnych, ogólnopolskich mediów katolickich, co w jakiejś mierze jest efektem pluralizmu Kościoła w Polsce. Trudno więc mówić o jakiejś jednolitej polityce medialnej Kościoła, a nawet o istnieniu katolickiej opinii publicznej. Mówiąc o tygodniku „Idziemy” podkreślił, że pismu „udaje się łączyć katolicką powszechność Chrystusowej Ewan-

Laureat nagrody „Wstańcie, chodźmy!”

Dariusz Karłowicz urodził się w roku 1964. Jest doktorem filozofii, nauczycielem akademickim, publicystą, wydawcą, ale przede wszystkim współzałożycielem środowiska Teologii Politycznej i redaktorem rocznika „Teologia Polityczna”, prezesem Fundacji św. Mikołaja, redaktorem programu „Trzeci Punkt Wzroku”, współtwórcą Muzeum Powstania Warszawskiego, pomysłodawcą wielu dzieł i kampanii społecznych (Orszak Trzech Króli, Dzień Papieski, Stowarzyszenie Rodziców Szkoły Sternik, Centrum Myśli Jana Pawła II, Mama w pracy, Pomóż dzieciom na Litwie, Zobacz niewidome dzieci, Bohaterowie naszej wolności, Pomoc dla rodzinnych domów dziecka i wielu innych). Ostatnio pomysłodawca i twórca Instytutu Kultury św. Jana Pawła II na Uniwersytecie Angelicum w Rzymie.

Choć od lat związany jest z Warszawą – jest absolwentem Akademii Teologii Katolickiej, Instytutu Socjologii i Filozofii PAN, wykładowcą Uniwersytetu Warszawskiego – nie jest tylko częścią życia tego miasta. Dariusz Karłowicz jest przede wszystkim mieszkańcem greckiego polis, miasta-państwa – owej wspólnoty wolnych ludzi, jaką ponad dwa i pół tysiąca lat temu

stworzyli Grecy w Attyce. Nie chodzi jednak o to, że żyje historyczną utopią starożytnych Aten czy Teb. Karłowicz, przez spotkania z ważnymi i wybitnymi ludźmi, których Bóg postawił na jego drodze, jak również przez lektury starożytnych tekstów, zrozumiał, że podstawą prawdziwie wspólnotowych więzi jest to, co dawni Helleni nazwali politeusthai. To greckie słowo oznaczało zarówno „brać udział w życiu publicznym”, jak i po prostu „żyć w polis”. Określało przynależność do zgromadzenia i bycie obywatelem, a przez to pełnię człowieczeństwa – bycie osobą wolną, aktywną publicznie, posiadającą możliwość społecznego działania, politycznych wypowiedzi i praw. Słowo to znamionowało wyróżnienie, przywilej i nobilitację. Dziś pojęcie polityczności jest spaczne i zakłamanie, skompromitowane oraz uwikłane w partyjne walki. Dlatego Karłowicz w swoich pomysłach i inicjatywach – od religijnych i charytatywnych do naukowych i wspólnotowych – wciąż szuka polityczności właśnie takiej, jak rozumieli ją i opisali Solon, Sofokles, Eurypides czy Arystoteles. To w ich tekstach dostrzegł moc wspólnoty, która właściwie pokierowana może stać się koinonia, czyli

geli z konfrontowaniem się ze współczesnym światem, także w jego społeczno-politycznym wymiarze”.

Podczas uroczystości wręczona została nagroda tygodnika „Idziemy” – „Wstańcie, chodźmy!”. Ks. Henryk Zieliński podkreślił, iż nazwa nagrody jest tytułem przedostatniej książki św. Jana Pawła II i zarazem symbolem wierności i służby prawdzie. Statuetkę z rąk bp. Kamińskiego otrzymał dr Dariusz Karłowicz, redaktor naczelny „Teologii Politycznej”, współzałożyciel Fundacji św. Miłkołaja, pomysłodawca wielu dzieł i kampanii społecznych. Laudację na jego cześć wygłosił ks. prof. Jacek Grzybowski.

Po uroczystości, redakcja i zaproszeni goście w podziemiach katedry spotkali się przy okolicznościowym torcie.

fol. Wojciech Łączyński

Dostojny Księżę Prałacie, spieszę z gratulacjami na 15-lecie „Idziemy”, formując słowa, które dyktuje mi serce przepelnione wdzięczną radością. Wszak od 4 lat „Idziemy” jest także pismem formacyjnym dla jednej z najstarszych w Polsce diecezji – włocławskiej!

Jak ważna jest dla mnie rola tygodnika katolickiego, mówiłem w czasie niedawnego naszego spotkania w Uniejowie. Jako 76. Biskup Włocławski ogromnie cenię sobie fakt, że przysparza Księdzu Prałatowi pod swoje skrzydła włocławski „Ład Boży”.

Co tydzień otrzymujemy pismo nieugięte wierne Chrystusowi, Kościołowi i Polsce! To nie jest częsta postawa nawet wśród pism katolickich, a mężne trwanie przy wartościach cenię sobie w „Idziemy” najbardziej!

Życzę z okazji tego „młodzieńczego” jubileuszu satysfakcji ze służby pełnionej z przekonaniem i wiernością wobec prawdy; proszę o trwanie przy jednoznaczności przekazu; gratuluję tematyki, autorów i oddanych tygodnikowi czytelników.

Pana Naszego upraszam o łaskę błogosławieństwa dla Księdza Redaktora i całej redakcji oraz zbożnemu dziełu błogosławie.

*Z serdeczną więzią
Bp Wiesław Alojzy Mering
Biskup Włocławski*

fol. Wojciech Łączyński

wspólnotą wielkiego ducha, a zaniedbana będzie miejscem szaleństwa i barbarzyństwa.

Nagroda „Wstańcie, chodźmy!”, którą na swój jubileusz ofiarowuje redakcja i środowisko tygodnika „Idziemy”, jest wręczana osobom, które mają w sobie szczególną odwagę i prawdość serca, aby świadczyć o prawdzie. Stają po stronie prawdy. Dariusz Karłowicz tym, co robi, mówi, tym, jak organizuje, jak jest obecny w bardzo różnych środowiskach, staje po stronie konkretnych wartości,

broni określonych spraw, często spiera się o kluczowe kulturowe idee i cywilizacyjne paradygmaty. Swoją aktywnością sobie i tym, z którymi dane jest mu współpracować, mówi: „Wstańcie, chodźmy!”. Dokąd? Zawsze ku nowym drogom, ku nowym pomysłom i inicjatywom, ale przede wszystkim ku odkrywaniu tego, co prawdziwe, piękne i dobre. Ale to bardzo stary kierunek – oto droga wolnych Greków, wyznaczona przez nich wiele wieków temu, oto szlak ewangelicznej gorliwości ukazany przez Prawdziwego Świętego Jezusa Chrystusa i poświadczony męczeństwem tysięcy tych, którzy Jego wezwanie podjęli. To także prosta codzienność ludzi cichych i pokornych, ukrytych w mrokach dziejów, którzy każdego dnia podejmowali trud życia w prawdzie. To droga Solidarności i Miłosierdzia – dziedzictwo s. Faustyny, warszawskich powstańców, Jana Pawła II i stoczniovców Sierpnia ‘80. A zatem to także nasz kierunek. Zawołanie Idziemy! – zawarte w tytule tygodnika – jest zobowiązaniem do mądrej aktywności, które Dariusz Karłowicz usłyszał wiele lat temu, na początku swej naukowej i społecznej działalności. Niech zatem ta statuetka będzie skromnym znakiem życzeń wyrażonych w pragnieniu, aby wciąż trwała i świeża była w Tobie, Drogi Darku, szczególnie i tak dziś potrzebna inspiracja – by mimo trudów i przeciwności, upadków i cierpień – wstawać i iść dalej!

ks. dr hab. Jacek Grzybowski

fot. PAP/EPA-Stringer

Niepokojąca wschodnia granica

Piotr Kościński

Dramatyczne wydarzenia na Białorusi nas interesują, bo rozgrywają się blisko – za naszą wschodnią granicą. A sprawa otrucia rosyjskiego blogera i opozycjonisty Aleksieja Nawalnego?

Ta ostatnia może wywołać wzruszenie ramion: czego spodziewać się po Rosji Władimira Putina? Myliłby się jednak ten, kto lekceważyłby znaczenie tych wydarzeń dla Polski. W obu przypadkach, chcąc czy nie chcąc, stajemy się ich uczestnikami. Bo niestety, nawet jeśli jako kraj mamy szczere i pozytywne intencje, inne państwa mają swoje

własne cele i plany. Leżymy w środku Europy i w ten czy inny sposób wpływają na nas nasi sąsiedzi – i z zachodu, i ze wschodu.

POŁOWA ARMII NAD GRANICĄ

Aleksander Łukaszenko, jak każdy dyktator, chętnie posługuje się zagrożeniem zewnętrznym – prawdziwym lub wydumanym – by zdobyć poparcie we własnym kraju. Polska jest dla niego bardzo wygodnym celem ataku. I w ten sposób wykorzystywana była przez wiele razy.

Po anulowaniu w 2005 r. przez władze wyników zjazdu Związku Polaków na Białorusi, gdy prezesem została Andżelika Borys, kierownictwo ZPB nie uznało tej decyzji. Zaczęła się trwająca już 15 lat walka o polską organizację. Istniał i wciąż istnieje nielegalny ZPB, uznawany przez Warszawę, oraz związek „łukaszenkowski”, który jedynie pozoruje

działanie, a przez jakiś czas miał nawet prezesa nie znającego języka polskiego.

Łukaszenko i podporządkowane mu instytucje oskarżały wówczas Polskę o ingerencję. – Chciałbym ostrzec ambasadę Polski! – wołał, przemawiając w telewizji. – Wiemy, co się u was dzieje. Nie myślcie, że mieszkający na Białorusi Polacy nie są obywatelami Białorusi. To nasi obywatele. My nikomu nie damy ich skrzywdzić i zwracać głowy też im nie będziecie – mówił.

Sprawa Polaków na Białorusi jest zresztą czynnikiem w bardzo istotny sposób wpływającym na stosunki na linii Warszawa – Mińsk. Naszych rodaków jest za wschodnią granicą kilkaset tysięcy, może nawet milion. Nam szczególnie zależy, by byli traktowani dobrze, by mogło rozwijać się szkolnictwo w języku polskim, nauka polskiego, by mogła być pielęgnowana polska kultura. Tymczasem

Łukaszenko, choć dowodził, że są to „jego Polacy”, stale ograniczał im możliwości pielęgnowania polskości.

Kilkakrotnie Polacy na Białorusi określani byli mianem „piątej kolumny”. Przedstawiciele polskiej mniejszości rzekomo przechodzili szkolenia szpiegowskie i terrorystyczne w naszym kraju i wracali, by działać u siebie. Choć nie wykryto wśród nich żadnych szpiegów ani terrorystów, to jednak sugestia, że Warszawa organizuje na Białorusi jakieś „podziemie” mogła być chwytliwa w niektórych kręgach tamtego społeczeństwa – zwłaszcza wśród dawnych komunistów. W 1990 r. liczba członków Komunistycznej Partii Białorusi sięgała 700 tys., czyli 7 proc. społeczeństwa; dla nich „pańska Polska” zawsze była wrogiem.

Teraz, wobec nie gasnącej fali protestów po sfałszowanych wyborach prezydenckich, Łukaszenko znów uznał, że jako winnego trzeba wskazać nasz kraj. – Zarejestrowaliśmy telefony z zagranicy. Telefony były z Polski, Wielkiej Brytanii i Czech; sterowano naszymi – proszę wybaczyć – owcami; one nie rozumieją co robią, i nimi zaczynają sterować – mówił prezydent. Oliwy do ognia dołało pojawienie się polskich flag na protestach w Grodnie oraz nieodpowiedzialnych wypowiedzi w Polsce, że w razie rozpadu Białorusi, powinniśmy zająć to miasto. – Widzicie te oświadczenia o tym, że jeśli Białoruś się rozpadnie, to obwód grodzieński przypadnie Polsce. Mówią o tym już otwarcie – grzmiał Łukaszenko. Pojechał na manewry pod Grodnem i oznajmił, że połowa białoruskiego wojska już stoi na polskiej i litewskiej granicy. Będzie bronić Białorusi przed spodziewanym, polskim atakiem. To, że Polska nie zamierza atakować, nie ma najmniejszego znaczenia.

PRZECHWYCONA ROZMOWA?

Sprawa ze znanym, rosyjskim opozycjonistą Aleksiejem Nawalnym, pozornie Polski nie dotyczy. Ale rzekomy „polski ślad” już się w niej pojawił. Nawalny przebywał na Syberii, w Tomsku. Leciał samolotem do Moskwy, gdy zachorował. Samolot musiał awaryjnie lądować w Omsku i blogger w ciężkim stanie trafił do szpitala. Już wtedy podejrzewano, że został otruty. Podejrzanie padło na władze. I trudno się dziwić; w 2005 r. zginął znany obrońca praw człowieka Borys Niemcow, w 2006 r. dziennikarka Anna Politkowska. Wielka Brytania obciąży Rosję zamordowaniem w 2006 r. w Londynie, przy użyciu izotopu polonu, Aleksandra Litwinienki, byłego pułkownika rosyjskich służb. A w 2018 r. inny był rosyjski oficer wywiadu Siergiej Skripal został otruty w Londynie tzw. nowiczką

(toksyczna substancja paralityczno-drgawkowa), ale przeżył.

Aleksiej Nawalny badał na Syberii przypadki korupcji w miejscowych władzach. Stąd podejrzenia, że uciszyć opozycjonistę mógł chcieć nie tylko Kreml, ale i lokalni przywódcy rządzącej Jednej Rosji. Rodzina zażądała, by został przewieziony do Niemiec. Ostatecznie tak się też stało. Gdy ten numer tygodnika „Idziemy” oddawaliśmy do druku, Nawalny został wybudzony ze śpiączki farmakologicznej i odłączony od respiratora. Zaczął też reagować na mowę. Niestety, zdaniem lekarzy nie można wykluczyć poważnych szkód w jego organizmie, spowodowanych ciężkim otruciem.

Niemcy stwierdzili, że substancja, jaką został otruty, to również nowiczką. – Nasuwają się tu bardzo poważne pytania, na które jedynie rosyjski rząd może i musi odpowiedzieć – mówiła kanclerz Niemiec Angela Merkel. – Jest pewne, że Aleksiej Nawalny padł ofiarą przestępstwa. Miał zostać uciszony i potępiam to w najsilniejszy możliwy sposób. Była to próba zabójstwa przez otrucie jednego z czołowych rosyjskich opozycjonistów – dodała.

I tu pojawia się „wętek polski”. Do Mińska przyleciał premier Rosji, Michaił Miszustin, czyli osoba nr 2 po Putinie. W trakcie rozmowy, Łukaszenko oznajmił, że służby białoruskie „przechwyciły rozmowę” na linii Warszawa – Berlin, z której wynikało, iż Nawalny wcale nie został otruty.

Kogo i jak podsłuchały białoruskie służby – i czy w ogóle podsłuchały kogokolwiek? Czy Białoruś ma techniczne możliwości zorganizowania takiego nasłuchu? Na te pytania odpowiedzi brak. Po kilku dniach ujawnione zostały „szczegóły”; rozmowę mieli ze sobą prowadzić dwaj mężczyźni o angielsko brzmiących imionach Mike i Nick. A może jednak są to Niemiec i Polak rozmawiający po angielsku?

Nick (z Berlina) – Materiały w sprawie Nawalnego są gotowe. Oczekujemy wkrótce oświadczenia kanclerz.

Mike (z Warszawy) – Czy potwierdza się otrucie?

Nick – Posłuchaj, Mike, w tym przypadku to nie takie ważne. Jest wojna, a w czasie wojny wszystkie metody są dobre.

Mike – Zgoda, trzeba przeszkodzić Putinowi we wtrącaniu się do spraw Białorusi, a najefektywniejszy sposób to pogrążenie go w problemach Rosji.

Mike – [Władze Białorusi] są profesjonalne i zorganizowane, popiera je Rosja. Urzędnicy i wojskowi są wierni prezydentowi.

W tej krótkiej rozmowie sprawa Nawalnego łączy się z wydarzeniami na Białorusi; rzekomi rozmówcy (Amerykanie?) „ujawniają”,

że Nawalny otruty nie został i zarazem chwala sprawność Białorusinów, a wszystko to dzieje się między Polską i Niemcami. Winni są więc Polacy i Niemcy, działający „pod obce dyktando”, zapewne na rozkaz Waszyngtonu. To prezent i dla Putina, i dla wiernych Łukaszenki służb specjalnych. Trudno się spodziewać, by rewelacja Łukaszenki miała przekonać Białorusinów; być może przekona jakichś Rosjan. Wg badań instytutu WCIOM cieszy się on zaufaniem 66 proc. obywateli. To oczywiście mniej niż 85 proc., jakie odnotowano w 2016 r., ale wciąż sporo. Ci, którzy popierają Putina, mogą więc uwierzyć w historię o „przechwyconej” rozmowie.

NIEPRZEWIDYWALNE OTOCZENIE

Na Białorusi propagandowe działania Łukaszenki miały skromny efekt. Kilkunastopersonowa grupa członków prorządowej Rady Weteranów Grodna pikietowała Konsulat Generalny RP w Grodnie. Uczestnicy pikietki domagali się, aby Polska nie próbowała zabierać Grodna i nie ingerowała w sprawy ich kraju. – Wróg nie przejdzie! *No pasaran!* – krzyczeli.

Polskie władze zajmują się dementowaniem absurdalnych zarzutów pod naszym adresem. „Polska jest państwem, które konsekwentnie na arenie międzynarodowej opowiada się za prymatem prawa międzynarodowego w relacjach między państwami. Przestrzeganie prawa międzynarodowego jest, w naszym przekonaniu, podstawą pokoju na świecie. Fundamentem tego prawa jest zasada suwerenności i integralności terytorialnej państw” – napisał w specjalnym oświadczeniu prezydencki minister Krzysztof Szczerski. I podkreślił, że „jest dla nas zasmucające i zadziwiające, że w propagandzie władz Białorusi pojawiają się sugestie jakoby Polska miała zamiar naruszać integralność terytorialną tego państwa. Polska nie miała i nie ma takich zamiarów. Przeciwnie, jak zostało to ogłoszone w stanowisku Prezydentów Grupy Wyszehradzkiej, wzywamy wszystkie państwa do nienaruszania suwerenności Białorusi w jakiegokolwiek formie”.

Polski MSZ zdementował też informacje o rzekomej rozmowie telefonicznej „Mike’a” z „Nickiem”: „Zaprzeczamy informacjom z Białorusi o rzekomej rozmowie telefonicznej na linii Warszawa-Berlin, w której władze obu krajów jakoby przyznały, że Aleksiej Nawalny nie został otruty”. Rosjanie są jak na razie bardzo wstrzemięźliwi i nie komentują całej sprawy, a śmieje się z niej białoruski internet.

Tyle, że w tym nie ma nic śmiesznego. Trudno mówić o normalnej polityce zagranicznej, jeśli trzeba co chwilę reagować na absurdalne oświadczenia i twierdzenia. To wszystko powoduje, że nasze otoczenie staje się coraz bardziej nieprzewidywalne i niebezpieczne.

Epidemia koronawirusa tylko na cztery miesiące „wyłączyła” portugalskie ruchy i wspólnoty parafialne z przygotowań do Światowych Dni Młodzieży. Wydarzenie to, ze względu na Covid-19, ma już swoją nową datę i podobnie jak tysiące innych spotkań ruszy z opóźnieniem.

Kardynał patriarcha Lizbony, Manuel Clemente, regularnie podkreśla, że przełożenie z sierpnia 2022 r. na kolejny rok Światowych Dni Młodzieży było nie tylko słusznym posunięciem władz Stolicy Apostolskiej, ale też decyzją uzgodnioną przez papieża Franciszka z portugalskimi biskupami. Wszystko, zdaniem gospodarza najbliższej edycji ŚDM, odbyło się też w porozumieniu z socjalistycznym rządem Portugalii Antonia Costy, który nieustannie deklaruje swoje poparcie dla najbliższej edycji spotkania młodych katolików. W kwietniu, na wspólnej konferencji prasowej z udziałem kardynała Clemente, premier zgodził się z argumentacją lizbońskiego hierarchy, że odroczenie wydarze-

nia było „całkowicie konieczne”, gdyż rozpoczęcie prac przy ŚDM w czasie szczytu epidemii mogło narazić wiele osób na infekcję koronawirusem.

KŁOPOTY FINANSOWE I WOLONTARIAT

Pomimo stosunkowo licznych przypadków infekcji koronawirusem w Portugalii życie parafialne nabrało tempa po trwających do końca maja obostrzeniach, w tym zakazie sprawowania nabożeństw. Wprawdzie czerwiec przyniósł „nowe otwarcie”, stopniowo przywracając aktywność parafii, ale nikt nie ma wątpliwości, że o pełnym powrocie do normalnego życia parafii będzie można mówić dopiero

ŚDM – reaktywacja

Marcin Zatyka

Widok na główny plac w Lizbonie

fot. xhz

na początku 2021 r. Do tego czasu lokalnym wspólnotom przyjdzie zmagać się z ograniczeniami w organizowaniu liturgii, a także – jak wskazują niektórzy proboszczowie – z trudnościami finansowymi.

Przykładem jest sanktuarium w Fatimie, które na początku września potwierdziło, że wraz z epidemią i zamknięciem do czerwca miejsca kultu nastąpił drastyczny spadek liczby pielgrzymów, a w konsekwencji niespotykane wcześniej obniżenie wpływów. Rzeczniczka prasowa sanktuarium, Carmo Rodeia, potwierdziła, że do końca 2020 r. konieczne będzie rozwiązanie umów z około 50 osobami z łącznej grupy 308 pracowników. Antidotum, przynajmniej chwilowym, może okazać się młodzież, która coraz chętniej włącza się w akcje na terenie sanktuarium. Pod koniec sierpnia rektorat w Fatimie zapowiedział plan rozwijania nowych form wolontariatu.

Akcje, na bazie bezinteresownej pracy młodzieży, mogą stać się sposobem na przyciągnięcie nastolatków do przesłania z Fatimy, w której od ponad roku bezinteresownie pomaga 350 młodych osób, zarówno studentów, jak i uczniów szkół średnich. Ważny element tej grupy stanowią członkowie katolickiego harcerstwa, którzy w lipcu br. porozumieli się z rektorem Sanktuarium Matki Boskiej Różańcowej w Fatimie w sprawie współpracy podczas miesięcy wakacyjnych. Głównym zadaniem młodych była pomoc rektoratowi w przyjmowaniu docierających do Fatimy pielgrzymów. Wsparcie udzielone przez harcerzy polegało m.in. na dbałości o bezpieczeństwo sanitarno-epidemiologiczne tego miejsca kultu maryjnego.

POWRÓT DO NORMALNOŚCI

Zarówno władze państwowe, jak i kościelne, nie mają wątpliwości, że w okresie oczekiwania na wynalezienie szczepionki na Covid-19 nie nastąpią masowe wydarzenia służące przygotowaniom do Świątowych Dni Młodzieży. W pierwszej kolejności konieczna będzie zmiana programu duszpasterskiego na najbliższe miesiące, co jak potwierdził już kardynał Antonio Marto, ordynariusz diecezji Leiria-Fátima, powinno uwzględnić również prace nad wznowieniem inicjatyw służących włączaniu się lokalnych społeczności w działania związane z przełożoną na 2023 r. imprezą. Z opinią tą zgadza się działacz katolicki z Lizbony, Miguel Monteiro, w ocenie którego „rzekomy czas bierności” z powodu epidemii powinien zostać

zagoszpodarowany akcjami formacyjnymi realizowanymi za pośrednictwem środków masowego przekazu. Mieszkaniec stolicy przypomniał, że już pod koniec kwietnia, z inicjatywy duszpasterstwa młodzieży archidiecezji Lizbony, publiczna telewizja RTP wyemitowała pierwszy z ośmiu odcinków programów dla młodzieży pt. „Say Yes”, podejmujących różnorodne zagadnienia z obszaru religii, życia społecznego, a także ochrony środowiska.

Z kolei Antonio Cordeiro, współpracownik komisji episkopatu Portugalii ds. duszpasterstwa młodzieży, wskazuje na szereg przygotowanych w internecie materiałów dla młodzieży poświęconych idei oraz historii Świątowych Dni Młodzieży. Działacz katolicki przypomina, że podczas tegorocznej, naznaczonej epidemią, wiosny wielu katechetów skorzystało z licznych wideokonferencji na temat ŚDM prowadzonych dla uczniów gimnazjów i szkół średnich. Cordeiro wyjaśnił, że filmy dotyczące młodzieżowej imprezy zainaugurowanej przez Jana Pawła II, zostały przygotowane w taki sposób, aby przekonać młodych mieszkańców Portugalii, że jej najbliższa edycja będzie ważna nie tylko dla lokalnego Kościoła, ale w ogóle dla mieszkańców tego iberyjskiego kraju.

PIELGRZYMI W CZASIE NIEPEWNOŚCI

Pomimo wznowienia przed wakacjami życia parafii wiele grup działających w lokalnych wspólnotach katolickich zaprzestało działalności lub tymczasowo ją zawiesiło. Wprawdzie reaktywacja idzie z mozołem, ale osoby związane z duszpasterstwem akademickim w stolicy potwierdzają, że wielu młodych mobilizuje swoich rówieśników do włączenia się w przygotowania do ŚDM za pośrednictwem sieci internetowej. Szacuje się, że jeszcze przed nastaniem wakacji udział w przygotowaniach do tej imprezy deklarowało na terenie Portugalii około 50 tys. osób.

Ksiądz Tiago Nunes, współodpowiedzialny za duszpasterstwo młodzieży na terenie archidiecezji Lizbony, zaznacza, że wiele grup parafialnych prowadzi plany dotyczące organizacji zadań w swoich miejscach zamieszkania. Prawie zawsze za pośrednictwem mediów społecznościowych. Nunes wierzy, że coraz bardziej „cyfrową młodzież” można skutecznie ewangelizować właśnie za pośrednictwem internetu. – Liczymy, że dzięki włączeniu

się tych ludzi w przygotowania do ŚDM będziemy mogli ich kształtować wewnętrznie. Każda forma dotarcia do nich z przesłaniem chrześcijańskim jest dobra. Taki zresztą był zamysł organizacji tych młodzieżowych spotkań w Kościele – wskazał ks. Nunes.

Tymczasem odpowiedzialny za Lokalny Komitet Organizacyjny ŚDM biskup pomocniczy Lizbony, Americo Aguiar, wskazuje na konieczność wznowienia przygotowań w sposób konsekwentny, choć z zachowaniem zasad bezpieczeństwa sanitarnego. Zaapelował do wiernych o włączanie się w pomoc do ŚDM i do poświęceń w „czasie niepewności” związanej w epidemią.

MAŁE SPOTKANIA, DUŻE PLANY

Punktem wyjścia do reaktywacji przygotowań do ŚDM było zorganizowane w lipcu w Bradze spotkanie krajowych struktur organizacyjnych. Biorący udział w wydarzeniu bp Americo Aguiar wskazał na konieczność kontynuowania prac oraz ustalenie nowego kalendarza działań. Lizboński hierarcha przypomniał, że choć Covid-19 wyhamował prace nad organizacją najbliższej edycji ŚDM, to zaznaczył, że w różnych regionach Portugalii działają już zespoły podejmujące inicjatywę na rzecz zaplanowanej na 2023 r. imprezy. Wskazał, że szereg mniejszych spotkań w diecezjach może zdynamizować całość przygotowań do ŚDM, zaś „małe struktury docelowo stworzyć dużą sieć organizacyjną”.

Ważną inicjatywą katolików z Portugalii jest zawarte w sierpniu porozumienie diecezji z północnej części kraju w sprawie wspólnych działań na rzecz ŚDM. Jedną z uzgodnionych akcji jest projekt o nazwie „11 kilometrów od Jerozolimy”, polegający m.in. na spotykaniu się w parafiach małych grup młodzieży. Docelowo mają one zbierać się w jednym miejscu diecezji na wspólnej modlitwie, dzieleniu doświadczeniami wiary, a także na planowaniu innych inicjatyw związanych z przygotowaniem do Świątowych Dni Młodzieży.

Pierwsza edycja „11 kilometrów od Jerozolimy” odbędzie się między 20 a 25 lipca 2021 r. na terenie archidiecezji Braga, a także diecezji Porto, Braganca-Miranda, Viana do Castelo, Vila Real oraz Lamego. – To tylko jedna z wielu małych akcji, które ostatecznie powinny zachęcić portugalską młodzież z różnych zakątków kraju do aktywności w swoich parafiach i do podejmowania nowych wyzwań w lokalnych społecznościach na rzecz tej pierwszej w naszym kraju edycji Świątowych Dni Młodzieży – podsumował Monteiro.

WIELKODUSZNY BÓG

„Myśli moje nie są myślami waszymi ani wasze drogi moimi drogami” mówi dzisiaj Bóg przez proroka Izajasza (Iz 55, 8), a przypowieść o robotnikach, wzywanych do pracy w winnicy o różnych porach dnia, którą słyszymy w dzisiejszej Ewangelii (Mt 20, 1–16a), jest tego najlepszym przykładem. To wspaniała opowieść o wielkoduszności Boga, który hojnie „bierze ze swojego” i obdarowuje człowieka ponad wszelką miarę, zasługi i oczekiwania.

W tej przypowieści Jezus czerpie z życia codziennego: pewien gospodarz wczesnym rankiem najął robotników do pracy w swojej winnicy, umawiając się z nimi „o denara za dzień”. W czasach Jezusa taka była zwykła stawka za dzień pracy. Ale, najprawdopodobniej z uwagi na obfity zbiór, gospodarz wychodzi ponownie i mniej więcej co trzy godziny szuka kolejnych robotników: o godzinie trzeciej, szóstej, dziewiątej, a nawet jedenastej, czyli według naszego liczenia czasu o godzinie dziewiątej, w południe, o piętnastej i tuż przed zapadnięciem zmroku, czyli o siedemnastej. Każdemu z nich obiecuje dać „to, co słuszne” za wykonaną pracę. Wydawałoby się logiczne, że owo „słuszne” będzie zróżnicowane i proporcjonalne do czasu pracy. Tymczasem w momencie zapłaty zarówno ci, którzy przyszli wczesnym rankiem, jak i ci, którzy przyszli pod wieczór, otrzymali tyle samo: po denarze. Ci ostatni byli z pewnością zaskoczeni taką hojnością gospodarza, ale ci pierwsi szemrali. Równa zapłata za nierówną pracę wydaje się nieporozumieniem. Gospodarz przypomina więc tym pierwszym, że lojalnie dotrzymał warunków umowy, a jego zachowanie wobec tych ostatnich wynika z niewymuszonej, wielkodusznej dobroci i wolności obdarowania. Pyta retorycznie: „Czy mi nie wolno uczynić ze swoim, co chcę? Czy na to złym okiem patrzysz, że ja jestem dobry?”. Jego zaskakująca hojność jest czystym, niezasłużonym darem. I tylko „złe oko” tego nie zauważa.

To oczywiście, że w tej przypowieści pod postacią gospodarza ukrywa się sam Bóg, który w swojej wielkoduszności wzywa wszystkich i o każdej godzinie do winnicy swego Królestwa. Każdego powołuje, każdego zaprasza. Dla Niego nigdy nie jest za późno. I zapłata za pracę w Bożej winnicy jest taka sama dla każdego, bez względu na porę, w jakiej ją podjął. Tym Bożym denarem jest zbawienie, jest pełnia życia. Tego nie da się stopniować.

Boża sprawiedliwość, Boża hojność, obnaża ludzką małość i wyrachowanie. Jakie to szczęście, że Bóg nie jest sprawiedliwy w taki sposób jak człowiek. Pięknie wyraża to ks. Jan Twardowski: „Dziękuję Ci, że sprawiedliwość Twoja jest nierównością”. Bóg daje więcej, niż można oczekiwać. Czy warto jeszcze zastanawiać się, ile komu za co? Czy może lepiej po prostu zachwycić się darem? I prosić o dobre spojrzenie, aby nigdy nie patrzeć „złym okiem” na Bożą dobroć...

ks. dr Zbigniew Skuza

Autor jest kapłanem diecezji łomżyńskiej, biblistą, wykładowcą i wicerektorem Wyższego Seminarium Duchownego w Łomży

XXV NIEDZIELA ZWYKŁA

20 września 2020

Czytanie z Księgi proroka Izajasza

55, 6–9

Szukajcie Pana, gdy się pozwala znaleźć, wzywajcie Go, dopóki jest blisko! Niechaj bezbożny porzuci swą drogę i człowiek nieprawdy swoje knowania. Niech się nawróci do Pana, a Tę się nad nim zmiłuje, do Boga naszego, gdyż hojny jest w przebaczeniu. Bo myśli moje nie są myślami waszymi ani wasze drogi moimi drogami – mówi Pan. Bo jak niebiosy górują nad ziemią, tak drogi moje nad waszymi drogami i myśli moje – nad myślami waszymi.

Psalm responsoryjny

145, 2–3. 8–9. 17–18

Refren: Pan blisko wszystkich, którzy Go wzywają.

Każdego dnia będę błogosławił Ciebie i na wieki wystawiał Twoje imię. Wielki jest Pan i godzien wielkiej chwały, a wielkość Jego niezgłębiona.

Pan jest łagodny i miłosierny, nieskory do gniewu i bardzo łaskawy. Pan jest dobry dla wszystkich, a Jego miłosierdzie nad wszystkim, co stworzył.

Pan jest sprawiedliwy na wszystkich swych drogach i łaskawy we wszystkich swoich dziełach. Pan jest blisko wszystkich, którzy Go wzywają, wszystkich wzywających Go szczerze.

Czytanie z listu świętego Pawła Apostoła do Filipian

1, 20c–24. 27a

Bracia:

Chrystus będzie uwielbiony w moim ciele: czy to przez życie, czy przez śmierć. Dla mnie bowiem żyć – to Chrystus, a umrzeć – to zysk. Jeśli zaś żyć w ciele – to dla mnie owocna praca; cóżż mam wybrać? Nie umiem powiedzieć.

Z dwóch stron doznaję nalegania: pragnę odejść, a być z Chrystusem, bo to o wiele lepsze, pozostawać zaś w ciele – to bardziej konieczne ze względu na was. Tylko sprawujcie się w sposób godny Ewangelii Chrystusowej.

Aklamacja przed Ewangelią: Alleluja, alleluja, alleluja.

Otwórz, Panie, nasze serca, abyśmy uważnie słuchali słów Syna Twojego.

Słowa Ewangelii według świętego Mateusza

20, 1–16a

Jezus opowiedział swoim uczniom następującą przypowieść:

„Królestwo niebieskie podobne jest do gospodarza, który wyszedł wczesnym rankiem, aby nająć robotników do swej winnicy. Umówił się z robotnikami o denara za dzień i posłał ich do winnicy. Gdy wyszedł około godziny trzeciej, zobaczył innych, stojących na rynku beczynninie, i rzekł do nich: »Idźcie i wy do mojej winnicy,

a co będzie słuszne, dam wam«. Oni poszli. Wyszedszy ponownie około godziny szóstej i dziewiątej, tak samo uczynił.

Gdy wyszedł około godziny jedenastej, spotkał innych stojących i zapytał ich: »Czemu tu stoicie cały dzień beczynninie?«. Odpowiedzieli mu: »Bo nas nikt nie najął. Rzekł im: »Idźcie i wy do winnicy«.

A gdy nadszedł wieczór, rzekł właściciel winnicy do swego rządcy: »Zwołaj robotników i wypłać im należność, poczynawszy od ostatnich aż do pierwszych«. Przyszli najęci około jedenastej godziny i otrzymali po denarze. Gdy więc przyszli pierwsi, myśleli, że więcej dostaną; lecz i oni otrzymali po denarze.

Wziąwszy go, szemrali przeciw gospodarzowi, mówiąc: »Ci ostatni jedną godzinę pracowali, a zrównałeś ich z nami, którzy znosiliśmy ciężar dnia i spiekotę«. Na to odrzekł jednemu z nich: »Przyjacielu, nie czynię ci krzywdy; czyż nie o denara umówiłeś się ze mną? Weź, co twoje, i odejź. Chcę też i temu ostatniemu dać tak samo jak tobie. Czy mi nie wolno uczynić ze swoim, co chcę? Czy na to złym okiem patrzysz, że ja jestem dobry?«. Tak ostatni będą pierwszymi, a pierwsi ostatnimi».

KALENDARIUM LITURGICZNE

Poniedziałek, 21 września

Święto św. Mateusza, Apostoła i Ewangelisty

Czytania mszalne: Ef 4, 1–7. 11–13; Ps 19, 2–5b; Mt 9, 9–13

Wtorek, 22 września

Dzień powszedni albo wspomnienie bł. Bernardyny Jabłońskiej, dziewicy

Czytania mszalne: Prz 21, 1–6. 10–13; Ps 119, 1. 27. 30. 34–35. 44; Łk 8, 19–21

Środa, 23 września

Wspomnienie św. Pio z Pietrelciny, prezbitera

Czytania mszalne: Prz 30, 5–9; Ps 119, 29. 72. 89. 101. 104. 163; Łk 9, 1–6

Czwartek, 24 września

Czytania mszalne: Koh 1, 2–11; Ps 90, 3–6. 12–14. 17; Łk 9, 7–9

Piątek, 25 września

Dzień powszedni albo wspomnienie bł. Władysława z Gielniowa, prezbitera

Czytania mszalne: Koh 3, 1–11; Ps 144, 1b–4; Łk 9, 18–22

Sobota, 26 września

Dzień powszedni albo wspomnienie świętych męczenników Kosmy i Damiana albo wspomnienie świętych męczenników Wawrzyńca Ruiz i Towarzyszy

Czytania mszalne: Koh 11, 9–12, 8; Ps 90, 3–6. 12–14. 17; Łk 9, 43b–45

foto: PAP/EPA/Riccardo Antimiani

Z NAUCZANIA PAPIEŻA FRANCISZKA

PRZESTAŃ NIENAWIDZIĆ

Ileż cierpienia, ileż rozdarć, ileż wojen można by uniknąć, gdyby przebaczenie i miłosierdzie były stylem naszego życia! Także w rodzinie: jak wiele jest podzielonych rodzin, które nie potrafią sobie wybaczyć, jak wielu braci i sióstr, którzy noszą w sobie tę urazę. We wszystkich relacjach międzyludzkich trzeba stosować miłość miłosierną: między małżonkami, między rodzicami a dziećmi, w naszych wspólnotach, w Kościele, a także w społeczeństwie i w polityce. Dziś rano, podczas odprawiania Mszy Św. zastanowiłem się, uderzyło mnie zdanie z pierwszego czytania z Księgi Syracydesa, słowa: „Pamiętaj na ostatnie rzeczy i przestań nienawidzić”. Piękne zdanie! Pomyślcie o końcu! Myślisz, że będziesz w trumnie... i zabierzesz tam tę nienawiść? Pomyśl o końcu, przestań nienawidzić! Przestań się smucić.

Nie łatwo wybaczyć, bo w chwilach spokojnych człowiek mówi: „Tak, ten wyrządził mi różne rzeczy, ale ja też wiele z tego uczyniłem. Lepiej wybaczyć, żeby mi wybaczone”. Ale potem powraca uraza, jak irytująca mucha latem, która stale powraca... Wybaczenie, to nie tylko rzecz chwilowa, to coś stałego. Przestańmy nienawidzić.

Podczas rozważania przed modlitwą „Anioł Pański”,
13 września

MOŻEMY UZDROWIĆ ŚWIAT

Drodzy bracia i siostry, przeżywamy przez nas kryzys społeczny i humanitarny, spowodowany pandemią, dotyka wszystkich. Możemy z niego wyjść lepszymi, jeśli razem będziemy dążyli do wspólnego dobra. Niestety, niektórzy wykorzystują sytuację, dążąc za wszelką cenę do osiągnięcia zysku, korzyści gospodarczych, czy politycznych. Dlatego chrześcijańska reakcja na zaistniałą sytuację powinna opierać się na miłości, która umacnia rodziny i przyjaźnie, przenika relacje międzyludzkie, ubogaca stosunki społeczne, kulturalne, gospodarcze i polityczne, pomaga budować „cywilizację miłości”. Gdzie brak miłości, tam wkrada się egoizm, obojętność i odrzucenie człowieka. Pragnąc budować zdrowe, zintegrowane, i sprawiedliwe społeczeństwo, trzeba postawić w centrum człowieka i dobro wspólne. Nadszedł czas, byśmy pokonując własną małość i egoizm, rozwijali w sobie potrzebę niesienia pomocy innym, angażowania się dla dobra drugiego człowieka oraz budowania przyszłości w duchu Ewangelii. Z Bożą pomocą możemy uzdrowić dzisiejszy świat, modląc się i pracując z oddaniem dla wspólnego dobra.

Podczas audiencji ogólnej,
9 września

Założyciel
salwatorianów
(w zakonie Franciszek
Maria od Krzyża) czekał
aż 79 lat na wyniesienie
na ołtarze. Stolica
Apostolska potwierdziła,
że jego beatyfikacja
odbędzie się 15 maja
2021 r.

„Dopóki jest na świecie jeszcze jeden człowiek, który nie zna Boga i nie kocha Go ponad wszystko, nie możesz ani chwili spocząć” – tą dewizą kierował się w swoim życiu ks. Jordan. Był Niemcem, urodził się 16 czerwca 1848 r. w niewielkiej wiosce Gurtweil, położonej w Badenii, w pobliżu granicy ze Szwajcarią. Jego rodzina była bardzo uboga i nie stać jej było na to, aby Jan

fol. archiwum

W 1883 r. powstało pierwsze zgromadzenie żeńskie, które kilka lat później odłączyło się od założyciela i stało się Zgromadzeniem Matki Bożej Bolesnej.

W 1888 r. – dzięki współpracy ks. Jordana z Teresą von Willenweber (w zakonie Maria od Apostołów) – powstała druga żeńska gałąź zgromadzenia: siostry salwatorianki. Żyjąca w latach 1833-1907 współzałożycielka salwatorianek już w 1968 r. została ogłoszona błogosławioną przez św. Pawła VI.

Podczas I wojny światowej, w 1915 r., ks. Jordan został zmuszony do opuszczenia Wiecznego Miasta i udał się do Szwajcarii. W czasie kapituły generalnej wycofał się z kierowania zgromadzeniem. Ostatnie trzy lata spędził doświadczony cierpieniem w Tifers k. Fryburga Szwajcarskiego. Zmarł 8 września 1918 r. W 1956 r. jego doczesne szczątki zostały przewiezione do Domu Generalnego w Rzymie.

NIE SPOCZAŁ

Wojciech Świątkiewicz

po szkole podstawowej mógł kontynuować edukację. Tymczasem od I Komunii Świętej pragnął realizować powołanie kapłańskie. Najpierw więc pracował jako robotnik i malarz-dekorator. Podróżując wiele po Niemczech w tym charakterze, widział, jak wielu jego rodaków odwróciło się od Boga i porzuciło Kościół. Miał 21 lat, gdy z pomocą zaprzyjaźnionych duchownych rozpoczął naukę, którą następnie kontynuował w gimnazjum w Konstancji. Tam okazało się, że choć nie ma talentu do przedmiotów ścisłych, to ma fenomenalne zdolności językowe. Pracę końcową przedstawił w ośmiu językach europejskich!

Nic więc nie stało na przeszkodzie, aby w 1874 r. mógł rozpocząć studia z teologii i filozofii na Uniwersytecie Ludwika Alberta we Fryburgu w Bryzgowii. Następnie kontynuował je w seminarium duchownym. W 1878 r. przyjął upragnione święcenia kapłańskie. Biskup Fryburga Lothar von Kübel wysłał go na studia do Rzymu, aby poznał języki orientalne (syryjski, aramejski, koptyjski i arabski), a także hebrajski i grecki. W 1880 r. odbył podróż na Bliski Wschód. Wtedy też odczytał wolę Bożą, aby założyć nowe zgromadzenie, angażujące się w apostołską misję Kościoła wszelkimi możliwymi środkami i sposobami.

Świadek jego życia ks. Pankracy Pfeiffer wspominał: „Czcigodny Ojciec opowiedział mi kiedyś, że kiedy stanął w Libanie i kiedy oczy jego błądziły po Ziemi Świętej, a przed wyobraźnią przesuwaly się tak liczne potrzeby religijne świata, silniej niż kiedykolwiek przyszły mu na myśl słowa Zbawiciela: „To jest życie wieczne: aby znali Ciebie, jedynego prawdziwego Boga, oraz Tego, którego posłałeś, Jezusa Chrystusa” (J 17, 3). I powiedział sobie: „Tak, Panie, to które ma być założone zgromadzenie powinno głosić Ciebie, o Boże, i Twojego Jednorodzonego Syna”.

Ks. Jordan działał bardzo szybko. Zaraz po powrocie z Bliskiego Wschodu do Rzymu założył Apostolskie Towarzystwo Nauczania, które ostatecznie w 1893 r. przekształciło się w Towarzystwo Boskiego Zbawiciela (Societas Divini Salvatoris), a którego zakonników popularnie nazywa się salwatorianami. Do apostołstwa zaprosił trzy grupy: tych, którzy gotowi byli opuścić wszystko i żyć we wspólnocie, poświęcając się głoszeniu Dobrej Nowiny; tych, którzy mogliby szerzyć prawdy Boże przez publikacje, oraz świeckich, którzy świadczyliby o Bogu swoim dobrym, chrześcijańskim życiem.

Jeszcze za życia założyciela salwatorianie założyli domy we Włoszech, Indiach, Austrii, Ekwadorze, Szwajcarii, Czechosłowacji, Kolumbii, Brazylii, Rumunii. W 1900 r. przybyli do Polski.

Proces beatyfikacyjny ks. Jordana rozpoczęty został w 1942 r. Dziewięć lat temu został ogłoszony dekret o heroicznosci jego cnót.

Do beatyfikacji uznano cud dokonany za przyczyną ks. Jordana w 2014 r. w brazylijskim mieście Jundiaí. Młoda para oczekująca dziecka otrzymała od lekarzy informację, że ich nienarodzone jeszcze dziecko cierpi na nieuleczalną dysplazję szkieletową. Będąc członkami grupy świeckich salwatorianów, rodzice zaczęli modlić się za wstawiennictwem Sługi Bożego, zapraszając do modlitwy również innych członków Rodziny Salwatoriańskiej. 8 września 2014 r., dokładnie w rocznicę śmierci ojca Jordana, urodziło się całkowicie zdrowe dziecko. Papież Franciszek orzekł, że to cudowne uzdrowienie dokonane zostało dzięki bożej interwencji za wstawiennictwem ojca Franciszka Jordana.

„Dziennik duchowy” ks. Jordana ukazał się w wielu językach, także w języku polskim.

Groźna bąblowica

Latem dochodzi od największej liczby zachorowań na bąblowicę, chorobę, która przenosi się ze zwierząt na ludzi; jest ona trudna do zdiagnozowania z powodu długiego okresu bezobjawowego. Nieleczona może doprowadzić do śmierci – ostrzega na swojej stronie internetowej Główny Urząd Sanitarny.

„Bąblowica powodowana jest przez larwy tasiemca *Echinococcus granulosus* lub *Echinococcus multilocularis*. Jaja tasiemca uwalnianie są z kałem zakażonych psów i lisów. Do organizmu człowieka mogą dostać się poprzez: bliski kontakt z tymi zwierzętami, przeniesienie jaj do ust za pomocą brudnych rąk, spożycie skażonej jajami żywności lub wody” – zwrócił uwagę GIS. Ostrzegł, że do zakażenia może dojść w wyniku nieprzestrzegania za-

sad higieny, bliskiego kontaktu z zakażonymi zwierzętami, spożycia niedogotowanej, nieumytej żywności (np. warzyw, owoców leśnych).

Opisując objawy bąblowicy poinformował, że cysty najczęściej umiejscawiają się w wątrobie, płucach, nerkach, śledzionie, ośrodkowym układzie nerwowym i kościach. GIS radzi, aby zachowywać zasady higieny podczas i po pracy w polu, ogrodzie, lesie, pamiętać o myciu rąk po kontakcie ze zwierzętami, myć lub poddawać obróbce termicznej owoce leśne, chronić posesję przed lisami poprzez ogradzanie domostw i zabezpieczanie śmietników, które jako źródło resztek jedzenia, wabią dzikie zwierzęta, prowadzić regularne zabiegi odrobaczania zwierząt domowych preparatami działającymi na tasiemce.

Grażyna Rybak

LEK PRZED COVID-19

Dzieci wróciły do szkół, przedszkoli, zgodnie z rekomendacjami wielu towarzystw naukowych, lecz rodzice obawiają się zakażenia Covid-19, ostrą chorobą zakaźną układu oddechowego. Lęk udziela się dzieciom. Warto wiedzieć, że w krajach UE i w Polsce dzieci stanowią mniej niż 5% potwierdzonych przypadków zakażenia SARS-CoV-2. Spośród 25 mln zarażonych na całym świecie tylko ok. 30 tys. zakażeń, dotyczy dzieci. One często przechodzą zakażenie bezobjawowo lub łagodnie. Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC) podaje, że ryzyko transmisji od osób bezobjawowych osiąga ok. 2,2%. Jeżeli więc dziecko czuje się dobrze, nie ma gorączki, dla rodziców jest zdrowe i chodzi do szkoły czy przedszkola to nie stanowi zagrożenia dla innych dzieci. Przy wprowadzonych zasadach higieny, szkoły nie staną się źródłem zakażenia większym niż inne miejsca. W Islandii i Szwecji, gdzie szkoły podstawowe przez cały czas były otwarte i zalecano: mycie rąk, dystansowanie społeczne, wietrzenie sal, nie doszło do większej liczby zachorowań u dzieci.

Kiedy ryzyko zakażenia Covid-19 jest wysokie? Podczas kontaktu < 2 m przez 15 min „twarzą w twarz” z osobą zakażoną SARS, podczas przytulania, kichania, kasłania (kontakt z wydzieliną osoby zakażonej). Zakażone jest przebywanie w zamkniętym, niewietrzonej domu, klasie, szatni > 15 minut.

Czy nosić maseczki stale? U dorosłych stwierdzono, że maseczki medyczne; N95 i chirurgiczne, podczas dużego wysiłku zmniejszają wydolność krążeniowo-oddechową. Dlatego WHO i UNICEF, zgod-

nie z opinią ekspertów zalecają, aby dzieci < 5 lat nie nosiły maseczek, aby „po pierwsze nie szkodzić”. W przypadku dzieci od 6-11 lat w decyzji o użyciu maseczki uwzględniamy: intensywność transmisji wirusa na obszarze pobytu dziecka,

oraz wpływ noszenia maseczki na uczenie się i rozwój psychospołeczny. Dzieci > 12 lat wg wskazań WHO noszą maski jak dorośli. Dzieci z wadą serca, obniżoną odpornością, z mukowiscydozą, z nowotworami noszą, po indywidualnej decyzji lekarza prowadzącego.

Co chroni dziecko przed zakażeniem? To, że uczeń z objawami infekcji, gorączką nie przyjdzie do szkoły, przedszkola a małe dzieci przyprowadzi jeden zdrowy rodzic. Chroni częste wietrzenie sali i unikanie pobytu w zamkniętej przestrzeni. Chroni mycie rąk, zasłanianie ust i nosa podczas kasłania i kichania, najlepiej jednorazową chusteczką, wyrzucaną po użyciu do kosza. Aby uniknąć kontaktu „twarzą w twarz” powinno rozmawiać się stojąc obok, patrząc w jedną stronę lub, jak z nauczycielem, z odległości 2 metrów. W świetlicy szkolnej powinna być mała liczba uczniów. Dziecko, które w szkole, przedszkolu zaczyna objawiać cechy infekcji, powinno być od razu odizolowane i szybko odebrane przez rodzica. Chroni je pilna konsultacja lekarska i czasowe nauczanie zdalne. U dzieci z astmą stosujemy inhalatory zamiast nebulizatorów, których aerozol może być ryzykiem dla innych.

Przestrzeganie tych zaleceń zmniejszy ryzyko zakażenia nie tylko COVID-19, ale także innych infekcji dróg oddechowych. Wskazane jest szczepienie przeciw grypie nauczycieli i uczniów, aby ten wirus nie ułatwił nadkażeń innymi mikroorganizmami. Lęk nigdy nie pomaga, za to obniża odporność, natomiast roztropne działanie jest ochronne. Działajmy.

Autorka jest lekarzem pediatrą

Hiszpanie o koronawirusie

fol. PAP/EPV Upch/Handout

Utrata powonienia oraz smaku to objaw towarzyszący zakażeniu koronawirusem głównie u młodszych pacjentów, poniżej 60. roku życia, wynika z badania przeprowadzonego przez hiszpańskich lekarzy na blisko 1000 zainfekowanych osobach. Z badania, które przeprowadzili lekarze z 15 szpitali działających w różnych regionach Hiszpanii, wynika, że częściej utrata węchu oraz smaku występuje u osób, które z powodu łagodnego przebiegu COVID-19 nie

musiały zostać hospitalizowane. Przeprowadzone na łącznej grupie 989 pacjentów badanie dowiodło również, że objawy utraty obu zmysłów podczas COVID-19 są stosunkowo częstym symptomem zakażenia wirusem SARS-CoV-2. U osób zakażonych wirusem powyżej 60. roku życia częściej występuje potrzeba hospitalizacji, odmienne są również symptomy. „Są to zazwyczaj duszności, kaszel oraz gorączka” – dodała koordynatorka studium./PAP

O regularnych przymiotnikach

dr hab. Tomasz Korpysz

Czas już kończyć minicykl tekstów poświęcony przymiotnikom od nazw miejscowych. W dotychczasowych jego odcinkach pisałem przede wszystkim o formach nieoczywistych, zaskakujących dzisiejszych użytkowników polszczyzny, a także nieregularnych z punktu widzenia współczesnych zasad słowotwórczych. Jak się okazało, wiele takich przymiotników miało uzasadnienie historyczne – zachowały się w nich ślady dawnych postaci niektórych nazw czy też sposobów tworzenia wyrazów pochodnych. W innych przypadkach to tradycja nazewnictwa zdecydowała o kształcie wyrazu pochodnego, który łamie ogólnie zasady w danej grupie przymiotników. Ostatnie dwa odcinki poświęciłem z kolei sposobom tworzenia przymiotników od nazw złożonych. Dziś kilka uwag czy raczej przypomnień o formach bardziej regularnych, typowych dla współczesnej polszczyzny.

Bodaj najbardziej regularna i chyba najłatwiejsza do zapamiętania jest zasada, która mówi, że za pomocą przyrostka „-dzki” tworzy się przymiotniki od nazw, których temat kończy się na „-d” „-dz”, „-dź” oraz „-dż”. Mówimy zatem np. *Belgrad – belgradzki*, *Beskidy – beskidzki*, *Poprad – popradzki*, *Toledo – toledzki*, *Zawady – zawadzki*, *Grudziądz – grudziądzki*, *Sieradz – sieradzki*, *Wdzydze – wdzydzewski*, *Łódź – łódzki*, *Podbeskidzie – podbeskidzki*, *Dobrużda – dobrudzki*.

Liczna jest grupa nazw, od których przymiotnik tworzy się za pomocą przyrostka „-cki”. Tworzą ją, rzecz jasna, przede wszystkim nazwy zakończone na „-c” „-cz” oraz „-ć”, np.: *Mielec – mielecki*, *Siedlce – siedlecki*, *Słupca – słupecki*, *Komańcza – komańczecki*, *Łowicz – łowicki*, *Nawłoc – nawłocki*, *Niegowić – niegowicki*. Do tej grupy należą też jednak nazwy, których temat zakończony jest na „-t”, np. *Frankfurt – frankfurcki*, *Łańcut – łańcucki*, *Sopot – sopocki*, a także nazwy, których temat

zakończony jest na „-k” (poza tymi zakończonymi na „-sk”), np. *Borek – borecki*, *Elk – elcki*, *Ryki – rycki*, *Troki – trocki*.

We współczesnej polszczyźnie przymiotniki od nazw miejscowych tworzy się jednak najczęściej za pomocą przyrostka „-ski”, który dodawany jest do wszystkich (co do zasady) pozostałych nazw miejscowych. Często taki proces jest przejrzysty i prosty, np. *Amsterdam – amsterdamski*, *Hel – helski* czy *Warszawa – warszawski*. Czasem wymaga on jednak pewnych modyfikacji, które zwykle są bardzo regularne. Przykładowo: jeśli temat nazwy kończy się na „-n”, to w przymiotniku następuje zmiękczenie tej głoski, np. *Konin – koniński*, *Nowiny – nowiński*, *Pelplin – pelpliński*, *Pszczyna – pszczyński*, *Raszyn – raszynski*, *Szczecin – szczeciński*. Podobnie jest w przypadku głoski „l”, która zamienia się w „ł”, np.: *Koło – kolski*, *Odrzywół – odrzywolski*, *Piła – pilski*, *Spala – spalski*. Proces odwrotny (fachowo zwany depalatalizacją) dotyczy nazw z tematami zakończonymi na głoskę „rz”, która przechodzi w „r”, np.: *Kazimierz – kazimierski*, *Sandomierz – sandomierski*, *Siewierz – siewierski* czy też zakończonymi się na „sz”, które zamieniane jest na „s”, np. *Kalisz – kaliski*, *Libusza – libuski*. Miętkość znika także w przymiotnikach utworzonych od nazw, których temat kończy się na spółgłoski miękkie wargowe, np.: *Bukowie – bukowski*, *Igołomia – igołomski*, *Nowa Słupia – nowosłupski*, *Turbia – turbiski*, *Warlubie – warlubski*. Na marginesie warto zaznaczyć, że utrata miętkości zachodzi też w przypadku nazw typu *Jarosław (jarosławski)*, *Okocim (okocimski)*, *Radom (radomski)* czy *Wrocław (wrocławski)*, przy czym jest to o tyle trudniejsze do zauważania, że owa miętkość ujawnia się dopiero w przypadkach zależnych, np. *Jarosławia*, *Okocimiowi*, *Radomiem*, *Wrocławiu*. Regularne jest też upraszczanie powtarzających grup głosek, np. *Czersk + „-ski” – czerski*, redukcja spółgłoski „k” i „g”, np. *Frombork – fromborski*, *Nowy Targ – nowotarski*, *Praga – praski*, *Symbark – szymbarski*, czy też wymiana „o” na „o”, np. *Kraków – krakowski*.

Praca zdalna

Edyta
Pisarczyk-Kulon

Pojęcie i zasady pracy zdalnej, czyli home

office usankcjonowała ustawa z 2.03.2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych.

Od 5.09.2020 r. obowiązują zmieniony przepis, który wydłużył okres stosowania pracy zdalnej nie tylko w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego czy stanu epidemii, ale i w okresie 3 miesięcy po ich odwołaniu. Nie zmieniły się dotychczasowe przepisy określające zasady jej wykonywania.

W okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, ogłoszonego z powodu COVID-19, oraz w okresie 3 miesięcy po ich odwołaniu, w celu przeciwdziałania COVID-19 pracodawca może polecić pracownikowi wykonywanie, przez czas oznaczony, pracy określonej w umowie o pracę, poza miejscem jej stałego wykonywania. Pracodawca może w każdym czasie cofnąć polecenie wykonywania pracy zdalnej.

Wykonywanie pracy zdalnej może zostać polecane, jeżeli pracownik ma umiejętności i możliwości techniczne oraz lokalowe do wykonywania takiej pracy i pozwala na to rodzaj pracy. W szczególności praca zdalna może być wykonywana przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość lub dotyczyć wykonywania części wytwórczych lub

usług materialnych. Narzędzia i materiały potrzebne do wykonywania pracy zdalnej oraz obsługę logistyczną pracy zdalnej zapewnia pracodawca.

Przy wykonywaniu pracy zdalnej pracownik może używać narzędzi lub materiałów niezapewniających przez pracodawcę pod warunkiem, że umożliwia to poszanowanie i ochronę informacji poufnych i innych tajemnic prawnie chronionych, w tym tajemnicy przedsiębiorstwa lub danych osobowych, a także informacji, których ujawnienie mogłoby narazić pracodawcę na szkodę. Przepisy nie przewidują wypłaty ekwiwalentu w przypadku pracy zdalnej.

Na polecenie pracodawcy, pracownik wykonujący pracę zdalną, ma obowiązek prowadzić ewidencję wykonanych czynności, uwzględniającą w szczególności opis tych czynności, a także datę oraz czas ich wykonania. Pracownik sporządza ewidencję wykonywanych

czynności w formie i z częstotliwością określoną w poleceniu pracy zdalnej.

Przepisy o pracy zdalnej stosuje się odpowiednio do funkcjonariuszy służb wymienionych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

Nie można uznać, że praca zdalna to szczególnie przypadek telepracy, zgodnie z którym praca może być wykonywana regularnie poza zakładem pracy, z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej w rozumieniu przepisów o świadczeniu usług drogą elektroniczną (telepraca).

Autorka jest radcą prawnym

fot. PAP/EPA/Sebastian Nogier

ATAKÓW CIĄG DALSZY

Mariusz Jankowski

Zaczął się niemal tuż po nominacji. Gdy Polski Związek Piłki Nożnej ogłosił, że nowym trenerem piłkarskiej reprezentacji będzie Jerzy Brzęczek, wielu złapało się za głowy. Kto? Dlaczego? Z jakiego powodu? Następcy Adama Nawalki zarzucano przede wszystkim brak doświadczenia. Potem systematycznie zaczęły dochodzić kolejne argumenty, nie zawsze uzasadnione, a na pewno często przesadzone i złośliwe. Byli tacy, którym w nowym trenerze kadry, nie podobało się nic. A gdy do tego doszły słabe wyniki w pierwszej edycji Ligi Narodów zaczęło się na całego – coraz więcej było głosów o konieczności zmiany szkoleniowca biało-czerwonych. Sytuacja nieco uspokoiła się na początku eliminacji mistrzostw Europy. Ale tylko nieco i tylko na chwilę. Cztery mecze, cztery zwycięstwa i zero straconych goli. Taki bilans musiał zamknąć usta krytykom.

Szybko je jednak otworzyli, bo przecież wyniki to jedno a styl gry drużyny to drugie. I na ten styl zaczęto mocno wybrzydząć. Faktycznie w niezbyt mocnej grupie eliminacyjnej Polacy nie zachwycali. Na szczęście do końca kwalifikacji regularnie punktowali, dlatego awans z 1 miejsca stał się faktem. Radość? Była. Ale było też wybrzydzanie. I ciągle szukanie... następcy Brzęczka.

Już wtedy nie mogłem się z tym pogodzić. Bo jak można chcieć zwolnić trenera, który awansował na wielki turniej? I to w naszym kraju, który jest co najwyżej europejskim średniakiem. Sam awans na Euro już powinien być traktowany, jako niezły wyczyn. Tak uważam i zdania nie zmieniam nawet po ostatnich wyczynach Roberta Lewandowskiego. Mamy gwiazdę światowego formatu, ale w reprezentacji ma on wokół siebie słabszych kolegów niż w klubie. Dlatego Polska to nie Bayern i ciągle musimy o tym pamiętać.

Zejdźmy na ziemię. Ten apel kieruje właśnie teraz, po meczach z Holandią oraz Bośnią i Hercegowiną, gdy znów sfera zaczęła ujadać. Ponownie nastąpił skomasowany atak na selektonera. Ataki często były bezpardonowe, ostre, na granicy dobrego smaku. Niestety pokazuje to dosadnie jak trudno w naszym kraju o szacunek dla drugiej osoby. Proszę mi wierzyć, Jerzy Brzęczek nie zamyka się na dyskusję, nie obraża się na konstruktywną krytykę. Ma jednak prawo od czasu do czasu zwyczajnie się zdenerwować. Bo nawet najbardziej spokojny człowiek ma swoje granice. A w przypadku ataków na trenera reprezentacji Polski te granice wielokrotnie zostały przekroczone. Dla mnie jest to po prostu niesmaczne.

Trenerowi Brzęczkowi życzę więc: cierpliwości, unikania, gdy tylko to możliwe, hejterów oraz dobrych wyników reprezentacji. Nic tak nie uciszy złośliwców jak wygrane Lewandowskiego i spółki.

Autor jest dziennikarzem TVP

Górskie wyzwanie

Słoweńiec Tadej Pogačar (UAE – Team Emirates) wygrał jeden z najtrudniejszych etapów Tour de France z Lyonu do Grand Colombier. Na trasie kolarze pokonali trzy wymagające wzniesienia. Liderem klasyfikacji głównej pozostał Primož Roglič.

Wielki Szlem Thiema i Osaki

Finałowy mecz w wielkim szlemie przyniósł nowego triumfatora. Austriak Dominic Thiem wygrał finał US Open, pokonując Niemca Alexandra Zvereva. W rywalizacji kobiet na twardej kortach Japonka Naomi Osaka zwyciężyła z Białorusinką Wiktorią Azarenką.

fot. PAP/EPA/Justin Lane

Pokazali siłę

W kolejce inaugurującej nowy sezon Lotto Superligi tenisistów stołowych liderem zostały drużyny Dekorglass, Dartom Bogoria Grodzisk Mazowiecki, Energa Manekin Toruń i Dojlidy Białystok,

fot. PAP/Tytus Zmijewski

nie tracąc ani jednego seta. W drugiej kolejce do gry dołączy broń tytułu Sokołów SA Jarosław.

Bez polskiego akcentu

fot. PAP/Lech Muszyński

Na torze w Gorzowie Wlkp. rozegrał się czwarty turniej żużlowej Grand Prix. Polacy zakończyli rywalizację w półfinałach. Finał dostarczył wielu emocji, a pierwszy na metę dojechał Szwed Fredrik Lindgren.

Szansa na awans

Piłkarze reprezentacji Polski do lat 21 pokonali Rosjan 2:1 w kolejnym meczu eliminacji mistrzostw Europy. Obie reprezentacje grały zachowawczo, a mocną stroną Polaków były stałe fragmenty gry. Dzięki wygranej biało-czerwoni mają szansę na bezpośredni awans do młodzieżowych mistrzostw Europy.

fot. PAP/Grzegorz Michalowski

MLEKO KOZIE

Barbara Wiśniowska

W dzieciństwie sporo kaszlałam. Rodzice i lekarze chyba podejrzewali u mnie astmę, z tego powodu w naszym ogródku znalazła się koza. Bardzo się cieszyłam z zabawy z nią. Jeszcze bardziej ucieszyło mnie, gdy wiosną urodziła młode. Koszmarem okazało się kozie mleko. Jego zapach nie odpowiadał mi tak bardzo, że wypijałam cały kubek jednym haustem, zatykając nos. Bratu mleko odpowiadało. Ja odetchnęłam dopiero, gdy okazało się, że wcale nie mam astmy i nie muszę więcej pić tego mleka. Po wielu latach spróbowałam kozich serów i spodobały mi się. Specyficzny zapach w przypadku sera jest atutem.

Okazuje się, że kozie mleko w kartoniku jest dużo mniej aromatyczne, wiele osób może nie zauważyć jego zapachu, kolejnej grupie

aromat ten odpowiada. Jest drogie, ale warto zwrócić na nie uwagę, gdyż ma o wiele więcej zalet od krowiego.

Skład mleka koziego jest dość podobny do ludzkiego. Nie można nim oczywiście karmić niemowląt, gdyż zawiera zbyt wiele soli mineralnych i mogłoby spowodować uszkodzenie nerek (istnieje kozie mleko modyfikowane dla niemowląt).

Kozie mleko jest lekkostrawne – może zostać strawione nawet w ciągu 20 minut, ponieważ kuleczki tłuszczu w nim zawarte są mniejsze niż w mleku krowim. Zawiera od tego drugiego o ok. 75% mniej pestycydów, o 8% mniej kazeiny i laktozy, 5 razy więcej witaminy B, nie zawiera w ogóle metali ciężkich i globulin, które są odpowiedzialne za wiele

fot. Barbara Wiśniowska

SAŁATKA KOZI BURAK

Składniki:

W dowolnych proporcjach: sałata ■ marynowane buraki ■ kozi ser ■ pomidorki ■ gruszka ■ pestki dyni ■ sos musztardowo-miodowy

SOS MUSZTARDOWO-MIODOWY

Składniki:

łyżka musztardy (sarepskiej lub francuskiej) ■ 1 łyżka płynnego miodu ■ łyżka soku z cytryny lub octu winnego ■ 3 łyżki oliwy ■ sól ■ pieprz

alergii. Jest bogatym źródłem probiotyków. Kozie ser jest bogatym źródłem wapnia, już 100 g dziennie zaspokaja

całkowite zapotrzebowanie człowieka na ten pierwiastek.

KRZYŻÓWKA Z HASŁEM Siostry Honoraty

POZIOMO

- 1 A – zdradzi sekret
- 1 G – przedmiot kultu
- 2 E – izraelski pistolet
- 3 A – zadanie patrolu
- 3 G – żałobna tkanina
- 6 A – bożek z łukiem
- 6 H – sąsiad Wietnamu
- 8 C – nowo ochrzczony
- 9 A – jadowity wąż
- 9 G – mała czekolada
- 10 E – siły nieczyste
- 11 A – składnik perfum
- 11 G – zupa z kury

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											

PIONOWO

- A 1 – krótka jazda
- C 1 – małopolska gmina
- C 8 – aureola świętego
- D 3 – Bobola, święty
- E 1 – marka samochodu
- E 8 – cel karawany
- F 4 – obróbka diamentu
- G 1 – narzędzie chłosty
- G 8 – przodek Hiszpana
- H 3 – pomocnik diakona
- I 1 – bogate złoże
- I 8 – druh Portosa
- K 1 – do spowiedzi

**Hasło do odczytania
w zaznaczonym wierszu**

--	--	--	--	--	--	--	--

Rozwiązania prosimy nadsyłać
do 2 października na adres redakcji „Idziemy”.
Wylosowanych autorów poprawnych odpowiedzi
nagrodzimy książkami

TVP 1

04.40 Klan (3656) – telenowela TVP; **05.10** Klan (3657) – telenowela TVP; **05.30** Klan (3658) – telenowela TVP; **06.00** Słownik polsko-polski – talk-show; **06.25** wojsko-polskie.pl; **06.55** Słowo na niedzielę – Co nas krzywdzi; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach; **08.00** Tydzień; **08.30** Zakochaj się w Polsce; **09.05** Las bliżej nas; **09.30** Kłasztorne smaki; **10.05** Kariera Nikodema Dyźmy (2/7) – serial TVP; **11.05** Stulecie Winnych – serial TVP; **11.55** Między ziemią a niebem; **12.00** Anioł Pański; **12.15** Między ziemią a niebem; **12.35** Rwanda 2020 – Misja na wzgórzach. Pierwsze objawienia w Afryce; **13.00** Dożynki Prezydenckie; **14.15** Z pamięci; **14.25** Weterynarze z sercem; **15.05** Postaw na milion; **16.05** Komisarz Alex (173): Randka z milionerem; **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.30** Ojciec Mateusz (304): Niewidzialny; **18.30** Jaka to melodia?; **19.25** Sport **19.30** Wiadomości **20.05** Pogoda **20.15** Ludzie i bogowie (2): Pierwszy wyrok – serial, reż.: Bodo Kox, wyk.: Dawid Dziarkowski, Jacek Feliks Knap, Adam Wietrzyński, Edyta Olszówka, Patryk Szwich-tenberg, Marianna Zydek, Maja Rybicka **21.15** Rolnik szuka żony **22.15** Zakochana Jedynka – Za jakie grzechy – komedia, Kanada/USA 2008, reż.: Jonas Elmer; wyk.: Renée Zellweger, Harry Jr. Connick **00.00** Sicario – dramat, USA 2015, reż.: Denis Villeneuve **02.10** Lina – dramat obyczajowy, Szwajcaria 2016, reż.: Michael Schaerer **03.50** Jaka to melodia? **04.40** Z pamięci – Janusz Minkiewicz **04.45** Zakończenie dnia

TVP 2

05.15 Barwy szczęścia (2286) – serial obyczajowy TVP; **05.45** Barwy szczęścia (2287) – serial obyczajowy TVP; **06.20** Barwy szczęścia (2288) – serial obyczajowy TVP; **06.50** Dla niesłychających – M jak miłość (1525) – serial TVP; **07.40** Spiszmy się jak na rolników przystało; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym Pogoda Flesz; **11.05** Spiszmy się jak na rolników przystało; **11.15** Smaki świata po polsku; **11.45** The Voice of Poland, Przesłuchania w ciemno, Pomorze; **12.50** The Voice of Poland, Przesłuchania w ciemno, Opolskie; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Koło fortuny – teleturniej; **15.15** Szansa na sukces. Eurowizja Junior 2020 – program muzyczny; **16.15** Przyjaciele na zawsze (3): Marcin Daniec – program rozrywkowy; **17.05** Jutro należy do nas – serial, Francja 2017; **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Na dobre i na złe (780): Nikt nie chce być sam – serial TVP; **19.25** Na sygnale (271): Zostań ze mną **20.00** Czas zapłaty – film fabularny, Wielka Brytania/USA 2013, reż.: Eran Creevy, wyk.: James McAvoy, Mark Strong, David Morrissey, Andrea Riseborough **21.50** Kino bez granic – Chłopiec w pasiastej piżamie – dramat wojenny, USA 2008, reż.: Mark Herman, wyk.: Vera Farmiga, Asa Butterfield, Jack Scanlon, Rupert Friend **23.35** Summer Night – koncert Schoenbrunn 2020 **01.15** Ukryte zamiary – USA 2018 **02.55** Jasne błękitne okna – dramat, Polska 2006, reż.: Bogusław Linda, wyk.: Beata Kawa, Joanna Brodzik, Jacek Braciak, Bogusław Linda, Stanisława Celińska, Barbara Brylska **04.30** Zakończenie dnia

TVP INFO

05.55 Powitanie: Poranek; **05.59** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej, społecznej; **06.21** Pogoda Info; **06.29** Serwis Info Poranek; **06.52** Pogoda Info; **06.59** Serwis Info Poranek; **07.21** Pogoda Info; **07.29** Serwis Info Poranek; **07.52** Pogoda Info; **07.59** Serwis Info Poranek; **08.22** Pogoda Info; **08.30** W Kontrze; **09.15** Serwis Info Poranek; **09.50** Wronicza 17; **10.59** Serwis Info Dzień weekend; **11.22** Pogoda Info; **11.29** Serwis Info Dzień weekend; **11.50** Salon dziennikarski; **12.30** Serwis Info Dzień weekend; **12.39** Serwis Info Dzień weekend; **13.59** Serwis Info Dzień weekend; **14.29** Serwis Info Dzień weekend; **14.52** Pogoda Info; **15.00** Debata Senior; **15.45** Okiem wiary; **16.15** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłychających: Teleexpress na deser; **18.00** Panorama; **18.18** Serwis Info Wieczór weekend; **18.30** Studio Zachód; **19.00** Głębia ostrości; **19.25** Serwis Info Wieczór weekend **19.30** Wiadomości **19.58** Gość Wiadomości **20.13** Minęła 20 **21.00** W pełnym świetle **21.30** Serwis Info Wieczór weekend **21.43** Spiszmy się jak na rolników przystało **21.50** Strefa starcia **23.00** Info Wieczór **23.55** Serwis Info Wieczór weekend **00.03** Wiadomości **00.31** Gość Wiadomości **00.59** Pogoda Info **01.10** Wronicza 17 **02.13** Minęła 20 **03.00** Serwis dla Polonii **04.03** Pogoda Info **04.07** Filmy dokumentalne TVP Info **04.20** Kupcy i fabrykaci **05.13** Agrobiznes **05.30** Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Mojżesz – 10 przykazań; **06.45** Apokryfy; **07.35** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.45** Ocali od zapomnienia; **07.55** Kolory Świętości; **08.00** Słowo Życia; **08.05** Polski Punkt Widzenia; **08.25** Święty na każdy dzień; **08.30** Z Parlamentu Europejskiego; **09.00** 100 cudownych miejsc na świecie; **09.10** Spotkanie z M. Buczek; **09.15** Katecheza bpa Antoniego Długosza; **09.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **10.35** Niedziela; **10.40** Cuda Jezusa; **11.03** Przyjaciele i bohaterowie; **12.00** Anioł Pański; **12.20** Wieś – to też Polska; **13.30** Papież Polak do Rodaków; **14.30** Brat naszego Boga; **15.45** Biegnę całym swoim sercem; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Koncert życzeń; **17.00** Zostań Żołnierzem RP; **17.15** 100 cudownych miejsc na świecie; **17.25** Święty na każdy dzień; **17.30** Okiem kamery; **17.55** Kartka z kalendarza **18.00** Koncert Jednego Serca Jednego Ducha **20.20** Różaniec – audycja modlitwenna **20.50** Śladami historii **21.00** Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja **21.20** Informacje dnia **21.40** Retrospekcja **21.45** Sanktuarium Maryi Matki Słowa Bożego **22.40** Mama Limma **23.00** Jak my to widzimy **23.30** Tam, gdzie Bóg płacze **00.00** Programy powtórkowe

Komedia ZA JAKIE GRZECZY?

TVP 1 – 22.15

Przebojowa i atrakcyjna Lucy Hill (Renée Zellweger) jest ambitnym pracownikiem dużej firmy w Miami. Bogate życie zawodowe i regularne awanse to jej cele, które stara się osiągnąć za wszelką cenę. Pewnego dnia bez namysłu przyjmuje kolejne służbowe polecenie, mające być krokiem milowym w jej karierze. Tymczasem okazuje się, że atrakcyjne z pozoru wyzwanie to zwykła reorganizacja małego zakładu przemysłowego na prowincji. Przeprowadzka z tętniącej życiem Florydy do Minnesoty całkowicie wywraca do góry nogami życie Lucy i wciąga ją w niekończące się pasmo wpadek i tarapatów. Jak elegancie szpilki i modne stroje sprawdzają się na ulicach małego miasteczka? Czy jest możliwe, aby Ted, zwykły facet z Minnesoty, został mężczyzną życia Lucy?

TVN

04.55 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **05.15** Mango – Telezakupy; **07.25** Nowa Maja w ogrodzie; **07.55** Akademia ogrodnika; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Co za tydzień; **12.10** Usta Usta; **13.10** 25 lat niewinności. Sprawa Tomka Komenidy – kulis filmu; **13.45** Gremliny II – film s.f., USA 1990, reż.: Joe Dante, wyk.: Zach Galligan, Phoebe Cates; **16.00** Harry Potter i więzień Azkabanu – film przygodowy, USA/Wielka Brytania 2004, reż.: Alfonso Cuarón, wyk.: Daniel Radcliffe, Rupert Grint, Emma Watson, David Thewlis, Emma Thompson; **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.35** Pogoda; **19.45** Uwaga!; **20.00** MasterChef; **21.30** Usta Usta; **22.30** Gang Story – film sensacyjny, Francja 2011, reż.: Olivier Marchal, wyk.: Tcheky Karyo, Gerard Lanvin, Daniel Duval, Lionnel Astier; **00.35** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **01.40** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **02.00** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **07.35** Dzwonnik z Notre Dame – USA 1996, reż.: Trousdale Gary; **09.35** Mulan – film animowany, USA 1998, reż.: Tony Bancroft; **11.30** Jak wytrzeszczać smoka 2 – USA 2014, reż.: Dean DeBlois; **13.40** Ninja Warrior Polska – Polska 2020, reż.: Jan Beerend Kepinski, Joanna Sikora; **15.40** Twoja Twarz Brzmi Znamo – program rozrywkowy, reż.: Bolesław Pawlica; **17.40** Nasz Nowy Dom; **18.50** Wydarzenia; **19.20** Sport; **19.25** Pogoda; **19.30** Państwo w Państwie – program publicystyczny; **20.00** Kabaret na żywo – Klinika Skeczów Meczających, odc. 2; **22.10** Love Island. Wyspa Miłości; **23.10** Krokodyl Dundee – Australia 1986, reż.: Peter Faiman, wyk.: Paul Hogan, Linda Kozłowski, David Gulpillil, John Meillon, Ritchie Singer; **01.30** Stare wygi – USA 2009, reż.: Walt Becker, Ann Margaret, wyk.: Seth Green, Kelly Preston, John Travolta, Robin Williams; **03.10** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.10 Przysięga (258) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.00** Elif (817) – serial, Turcja 2017; **06.50** Spisz się, rolniku – felieton; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Okiem Wiary; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Korona królów (388) – telenowela historyczna TVP; **09.15** Leśniczówka (248); **09.40** Ta jedyna (66) – serial obyczajowy, Portugalia 2015; **10.15** Komisarz Alex (159): Upadek; **11.05** Ojciec Mateusz (141): Wypadek – serial kryminalny TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** To się opłaca; **12.55** Natura w Jedynce; **13.20** Natura w Jedynce; **14.00** Elif (818); **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (259); **17.00** Telexpress; **17.20** Pogoda; **17.25** Jaka to melodia?; **18.00** Klan (3659); **18.30** Korona królów (389); **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport **19.30** Wiadomości **20.05** Pogoda **20.10** ALARM! **20.30** Leśniczówka (249) **21.00** Teatr Telewizji – Trójkąt Bermudzki – spektakl teatralny, reż.: Bodo Kox, wyk.: Radosław Pazura, Cezary Pazura, Anna Karczmarczyk **22.25** Świat bez fikcji – Cienie imperium – film dokumentalny, reż.: Karol Starnawski **23.50** Warto rozmawiać **00.50** Za jakie grzechy – komedia, Kanada/USA 2008, reż.: Jonas Elmer, wyk.: Renee Zellweger, Harry Jr. Connick **02.30** Podwójna tożsamość – film sensacyjny, USA 2007, reż.: John Herzfeld **04.10** Pamiętnik z Korei Północnej – film dokumentalny, Austria 2016, reż.: Luca Faccio **04.55** Zakończenie dnia

TVP 2

04.55 Cafe piosenka – talk-show; **05.25** Cafe piosenka – talk-show; **05.50** Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (114): Ostatnia piosenka, część 2 – serial, Niemcy 2016; **06.45** Coś dla Ciebie; **07.10** Spiszmy się jak na rolników przystało; **07.20** Familiada – teleturniej; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.15** Spiszmy się jak na rolników przystało; **11.25** Rodzinka.pl (243): Kruche szkło; **11.50** Barwy szczęścia (2288); **12.25** Koło fortuny – teleturniej; **13.00** Va Banque – teleturniej; **13.30** Uzdrowisko (15); **14.05** Coś dla Ciebie; **14.30** Operacja Zdrowie; **15.00** Koło Fortuny – extra – teleturniej; **15.10** Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (123): Czas, jaki mamy, część 1; **16.00** Koło fortuny; **16.35** Familiada; **17.15** Więzy miłości (392); **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Va Banque; **19.00** Uzdrowisko (16) **19.35** Barwy szczęścia (2288) **20.10** Barwy szczęścia (2289) **20.45** Kulisy serialu M jak miłość **20.55** M jak miłość (1526) **21.50** O mnie się nie martw (11/13) **22.50** Deep State: tajny układ (1) – Wielka Brytania 2018, reż.: Robert Connolly, wyk.: Mark Strong, Anastasia Griffith, Joe Dempsie **23.55** Paterson – komediodramat, Niemcy/Francja/USA 2016, reż.: Jim Jarmusch, wyk.: Adam Driver, Golshifteh Farahani, Barry Shabaka Henley **02.00** Warto kochać (25) **02.55** Chłopiec w pasiastej piżamie – dramat wojenny, USA 2008, reż.: Mark Herman, wyk.: Vera Farmiga, Asa Butterfield, Jack Scanlon **04.35** Zakończenie programu

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Telexpress; **17.15** Telexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.20** Panorama opinii; **18.37** O tym się mówi **19.30** Wiadomości **19.58** Gość Wiadomości **20.13** Minęła 20 **21.00** Nie da się ukryć **21.25** Serwis Info Wieczór **21.41** Spiszmy się jak na rolników przystało **21.50** W tyle wizji **22.25** Serwis Info Wieczór **22.30** W tyle wizji Extra **23.00** Info Wieczór **23.30** W akcji **23.55** Serwis Info Wieczór **00.03** Wiadomości **00.31** Gość Wiadomości **00.56** Pogoda Info **01.00** Minęła 20 **01.55** W tyle wizji **02.30** Serwis Info Wieczór **02.35** W tyle wizji Extra **03.00** Serwis dla Polonii **04.01** Pogoda Info **04.05** Taśmy безпеki **04.30** Taśmy bezpieczeństwa **04.57** Reportaż TVP INFO **05.17** Agrobiznes **05.30** Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Cuda Jezusa; **06.50** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.00** Sanktuarium Maryi Matki Słowa Bożego; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Wiesz – to też Polska; **09.25** Słowo Życia; **09.30** Opowieści biblijne – historie animowane z Nowego Testamentu; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.25** Śladami historii; **11.35** Przyroda w Obiektywie; **11.45** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.55** Święty na każdy dzień; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Jezus – Królestwo bez granic; **12.50** Galilejczyk; **13.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Oratorium średniowieczne; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Sanktuarium polskie; **16.30** Zew natury; **16.55** Świadkowie; **17.25** Święty na każdy dzień; **17.30** Spotkanie Rodziny Radia Maryja w Sanktuarium MB Saliatyńskiej, Dębowiec **19.25** Kartka z kalendarza **19.30** Opowieści Starego Testamentu **20.00** Informacje dnia **20.20** Różaniec – audycja modlitewna **20.50** Śladami historii **21.00** Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze **21.20** Informacje dnia **21.40** Polski Punkt Widzenia **22.00** Stan bezpieczeństwa państwa **22.10** Możliwe – 10 przykazań **23.00** Pochodzenie świata cz. 2 **23.50** 100 cudownych miejsc na świecie **00.00** Programy powtórkowe

TVN

04.50 Uwaga! – program interwencyjno-sledczy; **05.05** Nowa Maja w ogrodzie; **05.35** Akademia ogrodnika; **05.45** Mango – Telezakupy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Misja ratunkowa; **12.15** Ukryta prawda – program obyczajowy; **13.15** Szpital – program obyczajowy; **14.15** Detektywi; **14.50** Detektywi; **15.25** Gwiazdy prywatnie; **16.00** Fakty po południu; **16.30** Fakty po południu; **17.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku; **21.15** Na Wspólnej (3092); **20.55** Milionerzy – teleturniej; **21.30** Projekt Lady; **22.30** 47 roninów – film przygodowy, Wielka Brytania/USA/Węgry/Japonia 2013, reż.: Carl Rinsch; **01.00** Chyłka – Kasacja; **02.00** Co za tydzień; **02.35** Zabójcza broń; **03.35** Uwaga – program interwencyjno-sledczy; **03.55** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny; **10.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **11.40** Gliniarze; **12.40** Dzień, który zmienił moje życie; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja?; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3073); **18.50** Wydarzenia; **19.30** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Mega Hit: Transporter – film akcji, USA/Francja 2002, reż.: Louis Leterrier, Corey Yuen, wyk.: Jason Statham, Shu Qi, Matt Schulze; **22.05** Love Island. Wyspa miłości; **23.10** Zdrady; **00.25** Zastępca – film akcji, USA/Rumunia 2006, reż.: Simon Fellows, wyk.: Jean-Claude Van Damme; **02.10** Magik z Nowego Jorku – komedia, USA 2014, reż.: Tom McCarthy; **04.15** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Serial M JAK MIŁOŚĆ

TV P 2 – 20.55

Rozegrają się przerażające sceny z udziałem Marysi (Małgorzata Pieńkowska)! To właśnie do Rogowskiej zwróci się po pomoc Krystyna Banach (Dorota Chotecka-Pazura), wciąż dręczona i szantażowana przez byłego męża, brutalną Banacha (January Brunov). I to jej swoją tajemnicę powierzy teściowa Mateusza (Krystian Domagała), która zacznie się bać, że cała Grabina i Lipnica dowiedzą się, kim była w przeszłości. Bo Banach zagrozi Krystynie, że jeśli nie zapłaci mu odszkodowania za przejęty dom, rozpowie wszystkim, że była prostytutką...

TVP 1

05.10 Przysięga (259) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.00** Elif (818); **06.50** Spisz się, rolniku; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Agape; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Spiszmy się jak na rolników przysłało!; **08.40** Korona królów (389); **09.15** Leśniczówka (249); **09.40** Ta jedyna (67); **10.15** Komisarz Alex (160): Zbrodnia prawie doskonała; **11.05** Ojciec Mateusz (142): Cudowne dziecko; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.40** Magazyn Rolniczy; **12.55** Greckokatolickie uroczystości odpustowe w cerkwi pw. Narodzenia NMP w Białym Borze; **14.00** Elif (819); **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (260); **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.25** Jaka to melodia?; **18.00** Klan (3660); **18.30** Korona królów (390); **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości

20.05 Pogoda

20.10 ALARM! – magazyn interwencyjno-sledczy

20.30 Leśniczówka (250)

21.00 Motel Polska

21.55 Magazyn Ekspresu Reporterów

23.00 Ocaleni – reality show

00.05 Chinatown – film sensacyjny, USA 1974, reż.: Roman Polański, wyk.: Jack Nicholson, Faye Dunaway, John Houston, Perry Lopez, John Hillerman

02.25 Muszę cię mieć – film obyczajowy, Kanada 2018, reż.: David Langlois, wyk.: Heather Morris, Fiona Vroom, Jason Cermak

04.05 Magazyn Ekspresu Reporterów

05.00 Zakończenie dnia

TVP 2

04.55 Cafe piosenka – talk-show; **05.20** Cafe piosenka – talk-show; **05.55** Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (115): Oczekiwanie, część 1; **06.45** Otwarte umysły, otwarte serca – reportaż; **07.10** Spiszmy się jak na rolników przysłało!; **07.20** Familiada – teleturniej; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.40** Panorama; **10.45** Pytanie na śniadanie; **11.10** Spiszmy się jak na rolników przysłało!; **11.20** Rodzinka.pl (244): Zabawa w chowanego; **11.50** Barwy szczęścia (2289) – serial obyczajowy TVP; **12.25** Kolo fortuny – teleturniej; **13.00** Va Banque – teleturniej; **13.30** Uzdrowisko (16); **14.10** Dla niesłyszących – M jak miłość (1526); **15.10** Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (124): Czas, jaki mamy, część 2; **16.00** Kolo fortuny; **16.35** Familiada; **17.15** Więzień miłości (393); **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Va Banque; **19.00** Uzdrowisko (17)

19.35 Barwy szczęścia (2289)

20.10 Barwy szczęścia (2290)

20.45 Kulisy serialu M jak miłość

20.55 M jak miłość (1527)

21.50 Czerwona królowa (3) – serial, Ukraina/Rosja 2015

23.00 Lubię patrzeć jak wschodzi słońce – film dokumentalny, reż.: Paulina Guzik

00.00 O mnie się nie martw (11/13)

00.55 Rodzinka.pl (134): Miłosne manewry

01.30 Paradoks (8): Profil

02.15 Paterson – komediodramat, Niemcy/Francja/USA 2016, reż.: Jim Jarmusch, wyk.: Adam Driver, Golshifteh Farahani, Barry Shabaka Henley

04.20 Potentat – Kariera Arystotelesa Onassisa – film dokumentalny, Niemcy 2018

05.10 Zakończenie programu

TVP INFO

05.35 Powitanie – Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.20** Panorama opinii; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości

19.58 Gość Wiadomości

20.13 Minęła 20

21.00 Nie da się ukryć

21.25 Serwis Info Wieczór

21.41 Spiszmy się jak na rolników przysłało

21.50 W tyle wizji

22.25 Serwis Info Wieczór

22.30 W tyle wizji Extra

23.00 Info Wieczór

23.30 W akcji

23.55 Serwis Info Wieczór

00.03 Wiadomości

00.31 Gość Wiadomości

00.56 Pogoda Info

01.00 Minęła 20

01.55 W tyle wizji

02.30 Serwis Info Wieczór

02.35 W tyle wizji Extra

03.00 Serwis dla Polonii

04.01 Pogoda Info

04.05 Taśmy bezpieki

04.30 Taśmy bezpieki

04.56 wojsko-polskie.pl

05.18 Agrobiznes

05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Mojesz – 10 przykazań; **06.50** 10 cudownych miejsc na świecie; **07.00** Śladami Apostoła Pawła; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.35** Słowo Życia; **08.40** Świadkowie; **09.10** Papież Polak do Rodaków; **09.50** 100 cudownych miejsc na świecie; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Jak my to widzimy; **10.45** Zew natury; **11.05** Mocni w wierze; **11.35** Śladami historii; **11.40** Kolory Świętości; **11.45** Historia i architektura w rysunkach prof. Ryszarda Natusiewicza; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Sanktuarium polskie; **12.40** Nieoczekiwana podróż; **13.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Wielcy i mali; **15.40** 100 cudownych miejsc na świecie; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Jestem mamą; **16.30** Kalejdoskop Młodych; **16.50** 100 cudownych miejsc na świecie; **17.00** Z nami bezpiecznie; **17.10** Prosto o gospodarkę; **17.30** Okiem kamery; **17.55** Kartka z kalendarza; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacje dnia

18.15 Rozmowy niedokończone

19.25 Święty na każdy dzień

19.30 Każdy maluch to potrafi

19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci

20.00 Informacje dnia

20.20 Różaniec – audycja modlitewna

20.50 Śladami historii

21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze

21.20 Informacje dnia

21.40 Polski Punkt Widzenia

22.00 Paweł VI. Papież czasów burzy

23.45 Filmowe Życiorysy.

00.00 Programy powtórkowe

Film sensacyjny CHINATOWN

TVP 1 – 00.05

Pechowy prywatny detektyw, tajemnicza piękność, bezwzględny mafioso oraz skomplikowana intryga utkana ze zdrady, morderstw, korupcji, skandali i śmiertelnie niebezpiecznych układów. Wszystko to w mrocznej i stylowej opowieści o latach 30., uznawanej za pozycję wyjątkową i ponadczasową, a także za hołd Romanowi Polańskiemu dla niezwykłego gatunku, jakim jest klasyczny czarny kryminał. Intrygujący scenariusz (Oscar dla Roberta Towne'a), mistrzowska reżyseria i niezapomniane kreacje.

TVN

05.15 Uwaga! – program interwencyjno-sledczy; **05.35** Mango – Telezakupy; **06.50** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **07.50** Doradca smaku; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Misja ratunkowa; **12.15** Ukryta prawda – program obyczajowy; **13.15** Szpital – program obyczajowy; **14.15** Detektywi; **14.50** Detektywi; **15.25** Milionerzy

16.00 Fakty po południu; **16.30** Fakty po południu; **17.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga! – program interwencyjno-sledczy; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Wspólnej (3093) – serial obyczajowy; **20.55** Milionerzy – teleturniej; **21.30** Chyba – Kasacja; **22.30** Kuba Wojewódzki – talk-show; **23.30** Superwizjer – magazyn reportażowy; **00.05** 36,6; **01.05** Projekt Lady; **02.05** Uprowadzona; **03.00** Uwaga! – program interwencyjno-sledczy; **03.20** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – program obyczajowy, wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski; **09.10** Malanowski i Partnerzy – program obyczajowy; **09.40** Sekrety rodziny – program obyczajowy; **10.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **11.40** Gliniarze – wyk.: Arkadiusz Krygier, Tomasz Skrzypniak, Ewelina Ruckgaber; **12.40** Dzień, który zmienił moje życie; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3074); **18.50** Wydarzenia; **19.30** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Ninja Warrior Polska; **22.10** Love Island. Wyspa miłości; **23.10** Zdrady; **00.10** Obrońcy skarbów – USA/Niemcy 2014, reż.: George Clooney; **02.45** Wszystko się wali – komedia, USA 2003, reż.: Adam Shankman; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.10 Przysięga (260) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.00** Elif (819) – serial, Turcja 2017; **06.50** Spisz się, rolniku; **07.00** **Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze**; **07.30** Rodzinny ekspres – Komunia w rodzinach patchworkowych; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **08.45** Korona królów (390); **09.20** Leśniczówka (250); **09.45** Ta jedyna (68); **10.15** Komisarz Alex (161); Zabójcze tango; **11.05** Ojciec Mateusz (143); Gorące rytmy; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.40** Rok w ogrodzie Extra; **12.55** Natura w Jedyńce – Dziekie Metropolie; **14.00** Elif (820); **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (261); **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.25** Jaka to melodia?; **18.00** Klan (3661); **18.30** Korona królów (391); **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (251)
21.00 Podwójna tożsamość – film sensacyjny, USA 2007, reż.: John Herzfeld, wyk.: Laurence Fishbourne, Paul Walker, Olivia Wilde
22.45 Historia bez tajemnic – Oprawcy z Katynia cz. 2 – serial dokumentalny
23.50 Ludzie i bogowie (2): Pierwszy wyrok – serial
00.45 Muszę cię mieć – film obyczajowy, Kanada 2018, reż.: David Langlois, wyk.: Heather Morris, Fiona Vroom, Jason Cermak
02.25 Okupowani (3) – serial, Szwecja/Norwegia 2015
03.20 wojsko-polskie.pl
03.45 Terytoriałsi
04.05 Wiedźmy (2/13): Cud na Pradze – serial TVP
05.00 Zakończenie dnia

TVP 2

05.20 Cafe piosenka – talk-show; **05.50** Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (116): Oczekiwanie, część 2 – Niemcy 2016; **06.45** Pozyteczni.pl; **07.10** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **07.20** Familiada – teleturniej; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.10** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **11.25** Rodzinka.pl (245): Kubek z syrenką – serial komediowy TVP; **11.50** Barwy szczęścia (2290) – serial obyczajowy TVP; **12.25** Kolo fortuny – teleturniej; **13.00** Va Banque – teleturniej; **13.30** Zdrowisko (17) – telenowela dokumentalna TVP; **14.10** Dla niesłyszących – M jak miłość (1527); **15.10** Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (125): Skradzione szczęście, część 1; **16.00** Kolo fortuny; **16.35** Familiada; **17.15** Wieźień miłości (394) – Turcja 2018; **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Va Banque; **19.00** Zdrowisko (18)
19.35 Barwy szczęścia (2290)
20.10 Barwy szczęścia (2291)
20.40 Kulisy seriali „Na dobre i na złe” i „Na sygnale”
20.55 Na dobre i na złe (781): Cisza przed burzą
21.55 Na sygnale (272): Nie wyjdę za ciebie
22.35 Kino relaks – Męsko-damska rzecz – film fabularny, Kanada 2006, reż.: Nick Hurran, wyk.: Samaira Armstrong, Kevin Zegers, Sherry Miller
00.25 Doktor Foster (4) – serial, Wielka Brytania 2016
01.30 Moja własna wojna – film dokumentalny, Niemcy (Holandia) 2016, reż.: Lidija Zelović
02.40 Miasto skarbów (1): Cezanne – serial kryminalny TVP, reż.: Marcin Zieliński
03.30 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.53** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.20** Panorama opinii; **18.37** O tym się mówi
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Spiszmy się jak na rolników przystało
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Minęła 20
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
04.01 Pogoda Info
04.05 Taśmy безпеaki
04.30 Taśmy безпеaki
04.57 Reportaż TVP
05.16 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Paweł VI. Papież czasów burzy; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo Życia; **08.45** Każdy maluch to potrafi; **09.00** Kalejdoskop Młodych; **09.20** 20 lat dla świata. Serca nie oszukasz; **09.25** Sanktuaria polskie; **09.45** Święty na każdy dzień; **09.50** Z nami bezpiecznie; **10.00** Audiencja Generalna; **11.00** Świat na wyciągnięcie ręki; **11.15** Co by było, gdyby zwierzęta mówiły?; **11.25** Śladami historii; **11.30** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.40** Prosto o gospodarce; **12.00** **Anioł Pański**; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Filmowe Zyciorysy; **13.25** Kolory Świętości; **13.30** **Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze**; **14.30** Nie oplataj mnie śmierci; **15.30** Narodowe Sanktuarium Maryjne; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Na zdrowie; **16.30** Rega!; **17.00** Po stronie prawdy; **17.30** Okiem kamery; **17.55** Karta z kalendarza; **18.00** **Anioł Pański**; **18.05** Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Brat Franciszek
20.00 Informacje dnia
20.20 **Różaniec** – audycja modlitewna
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 **Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze** – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Uwielbiamy Najświętsze Serce Jezusa
23.15 Effetha – okno na świat
00.00 Programy powtórkowe

TVN

05.15 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **05.35** Mango – Telezakupy; **06.50** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **07.50** Doradca smaku; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Misja ratunkowa; **12.15** Ukryta prawda – program obyczajowy; **13.15** Szpital – program obyczajowy; **14.15** Detektywi; **14.50** Detektywi; **15.25** Milionerzy – teleturniej; **16.00** Fakty po południu; **16.30** Fakty po południu; **17.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Wspólnej (3094) – serial obyczajowy; **20.55** Milionerzy – teleturniej; **21.30** Top Model; **23.00** Nagi instykt – film sensacyjny, USA 1992, reż.: Paul Verhoeven, wyk.: Michael Douglas, Sharon Stone, George Dzundza; **01.45** Superwizjer – magazyn reporterów; **02.20** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **02.40** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – program obyczajowy, wyk.: Bronisław Cieślak; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny – program obyczajowy; **10.45** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **11.40** Gliniarze – wyk.: Arkadiusz Krygier; **12.40** Dzień, który zmienił moje życie; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3075); **19.30** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Nasz Nowy Dom; **21.05** Kabaret na dobry wieczór. Paraniernormalni Show, odc.4; **22.10** Love Island. Wyspa miłości; **23.10** Zdrady; **00.25** Zoolander – komedia, USA/Australia 2001, reż.: Ben Stiller; **02.10** Fałszywy senator – komedia, USA 1992, reż.: Lynn Jonathan; **04.25** Kabaretowa Ekstraklasa; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Film fabularny MĘSKO-DAMSKA RZECZ

TVP 2 – 22.35

Woody Deane (Kevin Zegers), kapitan drużyny futbolowej Westdale Bay High, ma wszystko, o czym może marzyć chłopak w jego wieku: wygląd modela, krzepę sportowca, super osobowość i mnóstwo przyjaciół. Najbliższą sąsiadką Woody'ego jest równie pilna w szkole co nieudolna w kontaktach towarzyskich Nell Bedworth. Jej największym marzeniem są studia na elitarnym Uniwersytecie Yale. Woody i Nell unikają siebie jak ognia. Nie znoszą się, a z byle powodu wybuchają między nimi ostra wymiana zdań. Jednak pewnego dnia tajemnicza siła sprawi, że każde z nich obudzi się w ciele swojego wroga...

TVP 1

05.10 Przysięga (261) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.00** Elif (820) – serial, Turcja 2017; **06.50** Spisz się, rolniku – felieton; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Coś dla Ciebie; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Korona królów (391) – telenowela historyczna TVP; **09.15** Leśniczówka (251); **09.40** Ta jedyna (69) – serial obyczajowy, Portugalia 2015; **10.15** Komisarz Alex (162): Córka; **11.05** Ojciec Mateusz (144): Poker; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.55** Natura w Jedyńcu; **14.00** Elif (821); **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (262); **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.25** Jaka to melodia?; **18.00** Klan (3662) – telenowela TVP; **18.30** Korona królów (392); **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości

20.05 Pogoda

20.10 ALARM! – magazyn interwencyjno-sledczy

20.30 Leśniczówka (252)

20.55 Ojciec Mateusz (305) – serial kryminalny TVP, wyk.: Artur Zmijewski, Piotr Polk, Michał Piel, Kinga Preis

21.40 Sprawa dla reportera

22.30 Magazyn śledczy Anity Gargas

23.05 Magazyn kryminalny 997

23.50 Motel Polska

00.55 Festiwal Niepokorni Niezłomni Wykłęci – Studio Festiwalowe 2020

01.10 Tanie Dranie – Moroz i Kłopotowski komentują świat

01.50 Ja wam pokażę! – serial obyczajowy TVP

02.50 Sfora (3/9) – serial sensacyjny TVP

03.55 Sprawa dla reportera

04.50 Zakończenie dnia

TVP 2

04.50 Cafe piosenka – talk-show; **05.20** Cafe piosenka – talk-show; **05.50** Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (117); Najgorszy ból, część 1 – serial, Niemcy 2016; **06.40** Operacja Zdrowie – magazyn medyczny; **07.10** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **07.20** Familiada – teleturniej; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.15** Spiszmy się jak na rolników przystało!; **11.25** Rodzinka.pl (246); Francuski z winobrania – serial komediowy TVP; **11.50** Barwy szczęścia (2291); **12.25** Koło fortuny; **13.00** Va Banque (94); **13.30** Uzdrowisko (18); **14.05** Na dobre i na złe (781): Czysta przed burzą; **15.10** Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (126): Skradzione szczęście, część 2; **16.00** Koło fortuny; **16.35** Familiada; **17.10** Wieź miłość (395); **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Va Banque; **19.00** Uzdrowisko (19)

19.35 Barwy szczęścia (2291)

20.10 Barwy szczęścia (2292)

20.40 Filmowe czwartki – Wiesław Kot

20.45 Filmowe czwartki – Zasady nie obowiązują – USA 2016, reż.: Warren Beatty, wyk.: Lily Collins, Annette Bening

23.05 Śmierć nadejdzie jutro – USA/ Wielka Brytania 2002, reż.: Lee Tamahori, wyk.: Pierce Brosnan, Halle Berry

01.25 Męsko-damska rzecz – film fabularny, Kanada 2006, reż.: Nick Hurran, wyk.: Samaira Armstrong, Kevin Zegers

03.15 Midnight Sun (8/8) – serial kryminalny, Szwecja/Francja 2016

04.20 Art Noc – Albert Lee/Shemekia Copeland – Rawa Blues Festival

05.10 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.20** Panorama opinii; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości

19.58 Gość Wiadomości

20.13 Minęła 20

21.00 Nie da się ukryć

21.25 Serwis Info Wieczór

21.41 Spiszmy się jak na rolników przystało

21.50 W tyle wizji

22.25 Serwis Info Wieczór

22.30 W tyle wizji Extra

23.00 Info Wieczór

23.30 W akcji

23.55 Serwis Info Wieczór

00.03 Wiadomości

00.31 Gość Wiadomości

00.56 Pogoda Info

01.00 Minęła 20

01.55 W tyle wizji

02.30 Serwis Info Wieczór

02.35 W tyle wizji Extra

03.00 Serwis dla Polonii

04.01 Pogoda Info

04.05 Taśmy bezpieki

04.30 Taśmy bezpieki

04.55 Reportaż TVP Info

05.17 Agrobiznes

05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Audiencja generalna; **07.00** Próba Wiary. Św. Cecylia; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo Życia; **08.45** Chrystus w Biblii i Kodzie Leonarda da Vinci; **09.00** Na zdrowie; **09.25** Święty na każdy dzień; **09.30** Regal; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.25** Myśląc Ojczyzną; **11.35** Przyroda i ludzie; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Po stronie prawdy; **12.50** Inżynier; **13.20** Niedziela; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Hildegarda z Bingen; **15.25** Ja głuchy; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Z wędką nad wodę w Polskę i Świat; **16.35** Porady Medyczne Bonifratorów; **17.00** Akademia pro-life; **17.05** 400. Rocznic śmierci Matki Katarzyny z Kłobucka; **17.30** Okiem kamery; **17.55** Kartka z kalendarza; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacje dnia

18.15 Rozmowy niedokończone

19.25 Święty na każdy dzień

19.30 Moja katolicka rodzina

20.00 Informacje dnia

20.20 Różaniec – audycja modlitewna

20.50 Śladami historii

21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze

21.20 Informacje dnia

21.40 Polski Punkt Widzenia

22.00 Rotmistrz Pilecki

22.30 Z wędką nad wodę w Polskę i Świat

23.00 Dulce et decorum est pro Partia mori

00.00 Programy powtórkowe

Film sensacyjny ŚMIERĆ NADEJDZIE JUTRO

TVP 2 – 23.05

Tajna misja Bondy pali na panewce – choć akurat w tym wypadku wybuchów jest niemało – a sam agent wpada w ręce wrogów. Po kilku miesiącach tortur i przesłuchań zostaje zwolniony w ramach wymiany więźniów. Dowódcy z MI6, przekonani, że pod wpływem tortur zdradził swych towarzyszy, pozbawiają go licencji na zabijanie. Bond gotów jest na wszystko, by odzyskać dobre imię, zemścić się i powrócić do czynnej służby. Na swej drodze spotyka piękną Jinx (Halle Berry) i tajemniczą Mirandę Frost (Rosamund Pike), które odegrają kluczowe role w jego misji. Ślad prowadzi do multimilionera Gustawa Gravesa (Toby Stephens) – niebezpiecznego szaleńca, którego tajna, diaboliczna broń ma rzucić świat na kolana.

TVN

05.15 Uwaga!; **05.35** Mango – Telezakupy; **06.50** Kuchenne rewolucje; **07.50** Doradca smaku; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Misja ratunkowa; **12.15** Ukryta prawda – program obyczajowy; **13.15** Szpital; **14.15** Detektywi; **14.50** Detektywi; **15.25** Milionerzy – teleturniej; **16.00** Fakty po południu; **16.30** Fakty po południu; **17.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku; **20.16** Na Wspólnej (3095); **20.55** Milionerzy – teleturniej; **21.30** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **22.30** Oszukane – film obyczajowy, Polska 2013, reż.: Marcin Solarz, wyk.: Katarzyna Herman, Karolina Chapek; **00.30** Kac Vegas – komedia, USA 2013, reż.: Todd Phillips, wyk.: Bradley Cooper, Ed Helms, Zach Galifianakis, Justin Bartha, Ken Jeong; **02.45** Uwaga!; **03.05** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski, Anna Lucińska, Magdalena Rembacz; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny; **10.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **11.40** Gliniarze; **12.40** Dzień, który zmienił moje życie – program obyczajowy; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3076); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Pogoda; **19.25** Sport; **19.35** Nasz Nowy Dom; **20.40** Superpuchar UEFA Studio; **20.55** Superpuchar UEFA Bayern – Sevilla; **23.10** Love Island. Wyspa miłości; **00.20** Dziewczyna z ekstraklasy – USA 2010, reż.: Jim Field Smith, wyk.: Alice Eve, Jay Baruchel; **02.25** Magik z Nowego Jorku – komedia, USA 2014, reż.: Tom McCarthy; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.10 Przysięga (262) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **06.00** Elif (821); **06.50** Spisz się, rolniku – felieton; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.35** Misja w Afryce – Zdrowie; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Magazyn śledczy Anity Gargas; **09.15** Leśniczówka (252); **09.40** Okrasa lamie przepisy; **10.15** Komisarz Alex (163); Nieczysta gra; **11.05** Ojciec Mateusz (145); Kurtka; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.50** Natura w Jedyńce; **14.00** Elif (822); **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (263); **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.25** Jaka to melodia? **18.00** Klan (3663); **18.30** Korona królów – taka historia... (69); Psalterz Floriański i inne zabawy związane z królową Jadwigą; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport **19.30** Wiadomości **20.05** Pogoda **20.10** ALARM! **20.30** Leśniczówka (253) **21.00** Hobbit: Pustkowia Smauga – film fantasy, Nowa Zelandia/USA 2013, reż.: Peter Jackson, wyk.: Martin Freeman, Orlando Bloom, Ian McKellen **23.40** Festiwal Niepokorni Niezłomni Wykłeci – Studio Festiwalowe 2020 **00.00** Banita – film fabularny, Chiny/Francja/USA 2014, reż.: Nick Powell, wyk.: Hayden Christensen, Nicolas Cage, Alexandre Bailly, Yifei Liu **01.50** SEAL Team – komando Foki (12) – serial, USA 2017 **02.45** Geniusz (6) – serial, USA 2017 **03.40** Magazyn kryminalny 997 **04.25** Ocaleni – reality show **05.15** Zakończenie dnia

TVP 2

05.15 Cafe piosenka – talk-show; **05.45** Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (118): Najgorszy ból, część 2; **06.40** Anna Dymna – spotkamy się – Aleksandra Janicka; **07.10** Spiszmy się jak na rolników przysłało!; **07.20** Familiada – teleturniej; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Panorama Flesz i Pogoda Flesz; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.15** Spiszmy się jak na rolników przysłało!; **11.25** Rodzinka.pl (247); **11.55** Barwy szczęścia (2292) – serial obyczajowy TVP; **12.25** Koło fortuny – teleturniej; **13.00** Va Banque – teleturniej; **13.30** Uzdrowisko (19) – telenowela dokumentalna TVP; **14.05** Noce i dnie (5/12): Uśmiechy losu; **15.05** Koło Fortuny – extra; **15.10** Doktor z alpejskiej wioski – nowy rozdział (127): Obce serce, część 1; **16.00** Koło fortuny; **16.35** Familiada; **17.10** Wieź miłości (396); **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Va Banque; **19.00** Uzdrowisko (20) **19.35** Barwy szczęścia (2292) – serial obyczajowy TVP **20.10** Barwy szczęścia (2293) – serial obyczajowy TVP **20.45** Anything goes. Ale jazda! – program rozrywkowy **21.45** Anything goes. Ale jazda! – program rozrywkowy **22.50** Muzyka, Taniec, Zabawa – koncert **23.55** Milczenie owiec – thriller, USA 1991, reż.: Jonathan Demme, wyk.: Jodie Foster, Anthony Hopkins, Scott Glenn, John Lighow **02.05** Zasady nie obowiązują – USA 2016, reż.: Warren Beatty, wyk.: Lily Collins, Annette Bening, Warren Beatty, Matthew Broderick, Martin Sheen, Alec Baldwin **04.20** Smaki świata po polsku – magazyn **04.40** Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.20** Panorama opinii; **18.37** O tym się mówi **19.30** Wiadomości **19.58** Gość Wiadomości **20.13** Forum **21.00** Nie da się ukryć **21.25** Serwis Info Wieczór **21.41** Spiszmy się jak na rolników przysłało **21.50** W tyle wizji **22.25** Serwis Info Wieczór **22.30** W tyle wizji Extra **23.00** Info Wieczór **23.30** W akcji **23.55** Serwis Info Wieczór **00.03** Wiadomości **00.31** Gość Wiadomości **00.56** Pogoda Info **01.00** Forum **01.55** W tyle wizji **02.30** Serwis Info Wieczór **02.35** W tyle wizji Extra **03.00** Serwis dla Polonii **04.01** Pogoda Info **04.05** Taśmy bezpieki **04.30** Taśmy bezpieki **04.57** Reportaż TVP Info **05.13** Światowiec **05.38** Agrobiznes **05.50** Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Wędrownka pielgrzyma; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Informacja dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo Życia; **08.45** Moja katolicka rodzina; **09.10** Z wędką nad wodę w Polskę i Świat; **09.35** Święty na każdy dzień; **09.45** Duc in altum; **10.00** Informacja dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.20** Śladami historii; **11.25** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.35** Chingola; **11.45** Spotkania z ekologią; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacja dnia; **12.20** Święty nie rodzi się po śmierci; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Wenezuela; **14.55** Słowo Życia; **15.00** Modlitwa w Godzinie Miłosierdzia Koronką do Bożego Miłosierdzia; **15.20** Mocni w wierze; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacja dnia; **16.10** Siódmy sakrament; **16.30** Jan Paweł II i Prymas Stefan Kardynał Wyszyński; **17.30** Okiem kamery; **17.55** Karta z kalendarza; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacja dnia **18.15** Westerplatte Młodych **18.55** Niedziela **19.00** Warto zauważyć... **19.30** Opowieści Theo **19.45** Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci **20.00** Informacja dnia **20.20** Różaniec – audycja modlitewna **20.50** Śladami historii **21.00** Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze **21.20** Informacja dnia **21.40** Polski Punkt Widzenia **22.00** Ziemia Obiecana **22.50** Zuzela – tu wszystko się zaczęło **23.30** Moja Fatima **00.00** Programy powtórkowe

TVN

05.15 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **05.35** Mango – Telezakupy; **06.50** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **07.50** Doradca smaku; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Misja ratunkowa; **12.15** Ukryta prawda – program obyczajowy; **13.15** Szpital – program obyczajowy; **14.15** Detektywi; **14.50** Detektywi; **15.25** Milionerzy – teleturniej; **16.00** Fakty po południu; **16.30** Fakty po południu; **17.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.05** Harry Potter i czara ognia – film przygodowy, USA/Wielka Brytania 2005, reż.: Mike Newell, wyk.: Emma Watson, Rupert Grint, Emma Thompson, Brendan Gleeson; **23.30** Kiedy gasną światła – horror, USA 2016, reż.: David F. Sandberg; **01.05** Kuba Wojewódzki – talk-show; **02.10** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **02.30** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Małanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski; **09.10** Małanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny – program obyczajowy; **10.40** Dlaczego ja?; **11.40** Gliniarze – wyk.: Arkadiusz Krygier, Tomasz Skrzypniak, Ewelina Ruckgaber, Piotr Mróz; **12.40** Dzień, który zmienił moje życie; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3077); **18.50** Wydarzenia; **19.30** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Dancing with the Stars. Taniec z Gwiazdami; **22.10** Love Island. Wyspa miłości; **23.10** Zdrady; **00.10** Ghost Rider – USA/Australia 2007, reż.: Johnson Mark Steven; **02.50** Przekręty – horror, USA 1996, reż.: Holland Tom, wyk.: Bethany Joy Lenz; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Thriller

MILCZENIE OWIEC

TVP 2 – 23.55

Psychopata porwya i morduje młode kobiety. Wierząc, że w ujęciu tego mordercy dopomoże tylko inny przestępca, FBI wysłała agentkę Clarice Starling (Jodie Foster) na wywiad z obłąkanym więźniem, który może dostarczyć psychologicznych przesłanek i tropów mających doprowadzić do zabójcy. Więzień, psychiatra dr Hannibal Lecter (Anthony Hopkins) jest genialnym mordercą-ludożercą, który pomoże agentce Starling, jeżeli ona będzie karmić jego chorą ciekawość detalami ze swojego skomplikowanego życia. Ta pokrecona relacja nie tylko zmusza Starling do konfrontacji z jej psychicznymi demonami, ale doprowadza ją również do spotkania twarzą w twarz z szalonym, ohydny mordercą, wcieleniem zła tak mocnym, że nie będzie miała odwagi – ani siły – by go zatrzymać!

TVP 1

05.30 Klan (3659) – telenowela TVP;
06.00 Sprawa dla reportera; **06.50** Spisz się, rolniku; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.35** Rok w ogrodzie; **08.00** Rok w ogrodzie Extra; **08.15** wojsko-polskie.pl; **08.40** Pełnosprawni – magazyn dla niepełnosprawnych; **09.10** Komisarz Alex (164): Noc Peru – serial kryminalny TVP; **10.05** Ojciec Mateusz (146): Wesele – serial kryminalny TVP; **11.10** Bitwa u ujścia La Platy – Wielka Brytania 1956, reż.: Michael Powell, Emeric Pressburger, wyk.: John Gregson, Anthony Quayle, Peter Finch, Ian Hunter, Jack Gwillim; **13.15** Fascynujący świat – Co nam przyniesie przyszłość; **14.15** Z pamięci – felieton; **14.25** Okrasa łamie przepisy; **15.05** Ludzie i bogowie (2): Pierwszy wyrok – serial; **16.00** Rolnik szuka żony – reality show; **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.30** Postaw na milion; **18.30** Jaka to melodia?; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM! – magazyn interwencyjno-śledczy
20.35 Komisarz Alex (174): Nadchodzi zemsta – serial kryminalny TVP, wyk.: Krystian Wieczorek, Beata Fido, Jakub Wesołowski
21.30 Hit na sobotę – Tomb Raider – film akcji, Wielka Brytania/USA 2018, reż.: Roar Uthaug, wyk.: Alicia Vikander, Dominic West, Walton Goggins
23.30 Festiwal Niepokorni Niezłomni Wyklęci – Studio Festiwalowe 2020
23.55 Hobbit: Pustkowie Smauga – film fantasy, Nowa Zelandia/USA 2013
02.40 Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny
03.30 Z pamięci – felieton
03.35 Zakończenie dnia

TVP 2

05.20 Cafe piosenka – talk-show; **05.50** Barwy szczęścia (2289) – serial obyczajowy TVP; **06.15** Barwy szczęścia (2290) – serial obyczajowy TVP; **06.55** Dla niesytujących – M jak miłość (1526) – serial TVP; **07.40** Spiszmy się jak na rolników przystało; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Pogoda Flesz; **11.05** Spiszmy się jak na rolników przystało; **11.20** Rodzinny ekspres – Matężństwa w rozłące; **11.50** Anything goes. Ale jazda! – program rozrywkowy; **12.55** Anything goes. Ale jazda! – program rozrywkowy; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Kolo fortuny – teleturniej; **15.20** Szansa na sukces. Eurowizja Junior 2020 – program muzyczny; **16.25** Przyjaciele na zawsze (3): Marcin Daniec – program rozrywkowy; **17.20** Rodzinka.pl (134): Miłosne manewry – serial komediowy TVP; **17.50** Słowo na niedzielę – Kto nie zmienia poglądów; **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Czerwona królowa (3) – serial, Ukraina/Rosja 2015
19.35 Lajk!
20.00 Ameryka da się lubić – Wolna Ameryka – program rozrywkowy
21.15 The Voice of Poland, Przesłuchania w ciemno, Podlasie
22.20 The Voice of Poland, Przesłuchania w ciemno, Łódzkie
23.30 Muzyka, Taniec, Zabawa – koncert
00.35 Dar – film akcji, Australia/Chiny/USA 2015, reż.: Joel Edgerton, wyk.: Jason Bateman, Rebecca Hall, Joel Edgerton, Allison Tolman
02.30 Śmierć nadejdzie jutro – USA/Wielka Brytania 2002, reż.: Lee Tamahori, wyk.: Pierce Brosnan, Halle Berry, Judi Dench, John Cleese
04.35 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.55 Powitanie: Poranek; **05.59** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów na temat sytuacji politycznej, społecznej; **06.22** Pogoda Info; **06.29** Serwis Info Poranek; **06.52** Pogoda Info; **06.59** Serwis Info Poranek; **07.21** Pogoda Info; **07.29** Serwis Info Poranek; **07.51** Pogoda Info; **07.59** Serwis Info Poranek; **08.22** Pogoda Info; **08.30** Serwis Info Poranek; **08.52** Pogoda Info; **08.59** Serwis Info Poranek; **09.03** Pogoda Info; **09.15** Salon dziennikarski; **11.59** Serwis Info Dzień weekend; **12.29** Serwis Info Dzień weekend; **12.51** Pogoda Info; **12.59** Serwis Info Dzień weekend; **13.29** Serwis Info Dzień weekend; **13.59** Serwis Info Dzień weekend; **14.53** Pogoda Info; **15.00** Debaty TVP Info; **15.29** Info Dzień; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Studio Wschód; **18.00** Panorama; **18.20** Serwis Info Wieczór weekend; **18.30** Kobięcym okiem; **18.52** Serwis Info Wieczór weekend
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór weekend
21.41 Spiszmy się jak na rolników przystało
21.50 Studio Polska
23.30 Info Wieczór
00.00 Wiadomości
00.28 Gość Wiadomości
00.49 Pogoda Info
01.00 Salon dziennikarski
01.46 Minęła 20
02.37 Kobięcym okiem
03.00 Serwis dla Polonii
04.04 Pogoda Info
04.08 Reportaż TVP Info
04.35 Podróżnik
05.28 Głębia ostrości
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Ziemia Obiecana; **06.50** Święty Józef, w imieniu Ojca; **07.40** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.50** Kolory Świętości; **07.55** Świat w obrazach; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Westerplatte Młodych; **08.55** Słowo Życia; **09.00** Głos serca; **09.45** Ivato; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Retrospekcja; **10.20** Święty na każdy dzień; **10.25** Śladami historii; **10.35** Polski Punkt Widzenia; **11.00** Kropelka radości; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Warto zauważyć...; **12.50** Porady Medyczne Bonifratrów; **13.20** Ocalić od zapomnienia; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Niedziela; **14.35** Antarktyda; **15.30** Wierzę w Boga; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Frank Duff i Legion Maryi; **17.00** Z Parlamentu Europejskiego; **17.30** Okiem kamery; **17.55** Karta z kalendarza; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Katecheza ks. bp. Długosza
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Śladami historii
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Możesz – 10 przykazań
22.50 Głos serca
23.35 Spuścizna św. Wincentego a Paulo
00.00 Programy powtórkowe

Film akcji
TOMB RAIDER

TVP 1 – 21.30

Lara Croft to niepokorna córka ekscentrycznego podróżnika, który zniknął, gdy dziewczyna miała kilkanaście lat. Teraz, jako 21-letnia kobieta, podąża własną ścieżką, odmawiając spełnienia woli ojca, który chciał dla niej spokojnego życia. Zostawia wszystko za sobą i udaje się w ostatnie znane miejsce jego pobytu. Musi odnaleźć osławionego grobowiec na mitycznej wyspie u wybrzeży Japonii. Jeśli nie przezwycięży własnych lęków, może nie przeżyć niezwykle niebezpiecznej wyprawy. Jak wiele poświęci, by poznać tajemnicę zniknięcia ojca i zyskać miano tomb raidera?

TVN

04.55 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **05.15** Mango – Telezakupy; **07.25** Gwiazdy prywatnie; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Na Wspólnej Omnibus (788); **13.20** MasterChef; **14.55** Top Model; **16.25** House Hunters – Poszukiwacze domów; **17.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **18.00** 36,6; **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.35** Pogoda; **19.45** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **20.00** Kac Vegas III – komedia, USA 2013, reż.: Bradley Cooper, Ed Helms, Zach Galifianakis, Justin Bartha, Ken Jeong; **22.05** Ted II – komedia, USA 2015, reż.: Seth MacFarlane, wyk.: Mark Wahlberg, Seth MacFarlane, Giovanni Ribisi, Amanda Seyfried, Jessica Barth; **00.25** Inni – horror, USA/Hiszpania/Francja 2001, reż.: Alejandro Amenabar, wyk.: Nicole Kidman, Fionnula Flanagan, Christopher Eccleston, Alakina Mann, James Bentley, Eric Sykes; **02.40** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **03.00** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.30** Gorączka lodu – USA 2015; **09.40** Stuart Malutki, cz. 2 – komedia familijna, USA 2002, reż.: Minkoff Rob, wyk.: Geena Davis, Hugh Laurie, Jonathan Lipnicki; **10.10** Ewa gotuje; **10.40** Nasz Nowy Dom; **11.40** Bogaty dom – biedny dom; **12.40** Rolnicy. Podlasie; **13.40** Rolnicy – Tak się żyje u nas na wsi; **14.10** Rolnicy – Tak się żyje u nas na wsi; **14.40** Budowlani; **15.10** Budowlani; **15.40** Więzienie; **16.15** Więzienie; **16.45** Więzienie; **17.15** Więzienie; **17.45** Chłopaki do wzięcia; **18.15** Chłopaki do wzięcia; **18.50** Wydarzenia; **19.30** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Galimatias, czyli kogel-mogel II – komedia, Polska 1999, reż.: Roman Załuski, wyk.: Grażyna Błęcka-Kolska, Ewa Kasprzyk; **22.10** Twoja Twarz Brzmi Znamo; **00.25** Wujaśzek Eddie – USA 2015, reż.: Jackie Earle Haley; **02.25** Tajemnice Iosu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Kiedy poślany do Lwowa szedłem na pierwsze spotkanie z moim nowym ordynariuszem kard. Marianem Jaworskim, przypominałem sobie, jak należy się zwracać do kardynała. Miłym zaskoczeniem było, że wszyscy jego księża i siostry zakonne mówią do niego po prostu: „Ojcze”.

for. PAP/Lukasz Gągliński

Drugim zaskoczeniem było to, że podczas każdego kazania czy przemówienia on zawsze dodawał kilka słów o tym, by być wdzięcznym Panu Bogu za to, co mamy. Wiedział, co mówi. Jego życie to gotowy scenariusz na film z happy endem.

Wygany ze Lwowa jako kleryk, po 45 latach wraca jako arcybiskup. Co prawda Kościół był wyniszczony; brakowało świątyni, plebanii, a do dyspozycji miał zaledwie kilkunastu kapłanów na terenie wielkości jednej czwartej Polski. Swoim spokojem wynikającym z zawierzenia Bogu pokonywał wszelkie kłopoty. Powtarzał słowa psalmu: „kto we łzach siewie, żąć będzie w radości”. To proroctwo spełniło się i na nim. Oglądał rozwój Kościoła lwowskiego i na całej Ukrainie, której był łacińskim metropolitą, powstanie seminarium, kurii, taką liczbę kapłanów, zakonników i zakonnic, że z trudem mieścimy się na kongregacjach duchowieństwa.

Wielu przed nim trudziło się i cierpiało na tej ziemi, jemu dane było stanąć na drugim brzegu czerwonego morza ateizmu. I wprowadzał nas w ten obiecany czas wolności. Od wybitnego filozofa, człowieka nauki ks. prof. Jaworskiego, od lat niezwiązanego z duszpasterstwem parafialnym, wymagało wielkiego posłuszeństwa przyjęcie posługi na Ukrainie. Dziś wiemy, że niektóre sprawy można było zrobić inaczej – bardziej rozwijać wspólnoty formacyjne, szybciej wprowadzać język łaciński do liturgii, do czego on zresztą gorąco zachęcał, wydając pierwsze w historii rzymskokatolickie księgi liturgiczne po ukraińsku. Wtedy nie wiadomo było, od czego zacząć: zwaśnione obrządki, narody odzyskujące wolność nieufne wobec siebie, braki materialne. Sam żył zawsze nad wyraz ubogo, w niemal ascetycznych warunkach. Patrząc na jego skromny byt, nikt nie narzekał.

Dziękuję Ci, Ojcze...

ks. Jacek Kocur

W rozmowie był raczej zasluchany, mówił niewiele, starał się każdego księdza zrozumieć. Miał ogromne zaufanie do swoich kapłanów; wiedział, jak trudne są sytuacje w terenie (pięć godzin jazdy od kurii), nie doradzał, bo wiedział, że proboszcz na miejscu wie lepiej, jak postąpić. Ale wychodził z niego ojcowska postawa wobec każdego księdza sprawiła, że do dziś nie ma w naszym prezbiterium podziału, jak to nieraz się zdarza, na tych z polskim i tych z ukraińskim paszportem, na księży diecezjalnych i zakonników. Ale razem zgodnie budujemy Kościół lwowski.

Łagodność łączył ze stanowczością i uporem. Był bardzo wyrozumiały dla ludzkich słabości. Nie pamiętał złego, przynajmniej tak się wydawało. Nie potrafił jednak pogodzić się z niewiernością powołaniu i nieposłuszeństwem. Pamiętam, jak na zjeździe kapłańskim, gdy mówił o tych trudnych sprawach, uderzał czarną protezą lewej ręki w stół. Ten gest przesyłający ciszę, jaka wówczas zapadła, zapamiętam lepiej niż wiele jego mądrych słów.

Cenili go wszyscy. Na jakiejś uroczystości we lwowskiej katedrze biskup prawosławny odważnie mówił do kardynała: „gdyby w 1054 r. nasi i wasi biskupi byli tacy jak Ty, do rozłamu Kościoła by nie doszło”. Kardynał Jaworski to jedyna osoba nagrodzona najwyższymi orderami przez dwóch prezydentów Polski i dwóch Ukrainy. Przyjmował te i inne odznaczenia z pokorą.

Wszyscy wiedzą, że łączyła go głęboka przyjaźń z Janem Pawłem II. Nigdy jednak nie mówił wiele o Ojcu Świętym – ani publicznie, ani prywatnie. Kilka razy zaufani księża próbowali dowiedzieć się coś więcej. On tylko szelmowsko się uśmiechał.

Gdy zaproponował budowę kościoła na osiedlu Sichów, liczącym 200 tys. mieszkańców, powiedział mi krótko: „Proszę być cierpliwym. Proszę to zawierzyć Panu Bogu, a On pobłogosławi”. Znał Wschód, wiedział, ile trzeba będzie cierpliwości, by świątynia powstała. Myśmy jeszcze wtedy tego nie wiedzieli. Ale też wiedział, jaką siłę ma zawierzenie; Maryi, swej patronce, ufał bezgranicznie. Trudne sprawy, jak budowa i założenie seminarium z niczego, zawierał św. Józefowi, którego duży obraz wisiał w jego gabinecie.

Stojąc przy trumnie Kardynała Mariana w lubaczowskiej katedrze, zbieram myśli na pożegnanie.

„Ojcze! Czas, kiedy można było zatelefonować do siostr józefitek, które się Tobą troskliwie opiekowały, zadzwonić na dzwonek przy ul. Kanoniczej tajemniczo opisany «X.JM» i spotkać się z Tobą, bezpowrotnie minął. Chciałem podziękować w imieniu księży oraz wiernych naszej wspólnoty św. Michała za utworzenie tej «śląskiej parafii we Lwowie» przed 25 laty, za wspieranie jej za czasów pierwszego proboszcza oraz inicjatywę budowy kościoła poświęconego w 2018 r. To ważne, ale przede wszystkim dziękujemy, że uczyłeś nas zaufania w trudnościach Bogu, wartości posłuszeństwa oraz postawy wdzięczności. Dziękuję Ci, Ojcze!”

1918 2018

Patronat Narodowy
Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
Andrzeja Dudy
w Stulecie Odzyskania Niepodległości

**NN
W**

**24-27
09.2020
GDYNIA**

**MIĘDZYNARODOWY
XII FESTIWAL
FILMOWY NNW**
NIEPOKORNI NIEZŁOMNI WYKŁĘCI

JASTARNIA 2020

WAKACJE MARZEŃ
DLA 6 RODZIN
ZORGANIZOWAŁA

fundacja
uskrzydla my

